

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 21.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

27 ΜΑΡΤΙΟΥ 1894

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ὁ κ. Τρικούπης, ἀπαλλαγείς τῶν ἀπὸ τοῦ κοινοβουλίου περισπασμῶν καὶ προσωρινῆν τινα λύσιν παρασχῶν εἰς τὸ οὐ μικρὸν τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ ἐπασχολῆσαν ζήτημα τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Λαρίσσης, τοῦ ἐκ τῆς κακοπιστίας τῆς ἀναλαβοῦσης τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἀγγλικῆς ἐταιρίας προκύψαντος, ἀναβάλλων δ' ἴσως διὰ τὰς ἐμφανιζομένας ἔνεκα τῶν διαφόρων ἀπαιτήσεων δυσχερείας καὶ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὑπ' αὐτὸν ὑπουργείου διὰ τῆς προσλήψεως τοῦ ὀριστικοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ, δύναται ἐφεξῆς νὰ ἐπιδοθῆ ἀπεριπάστως εἰς τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἐξομάλισιν τῶν οικονομικῶν τοῦ τόπου δυσχερειῶν διὰ τῆς διομολογήσεως τοῦ ὀριστικοῦ πρὸς τοὺς πιστωτὰς τοῦ κράτους συμβιβασμοῦ.—Σαφῆ σημεῖα τῆς ἐν τῷ σημεῖω τούτῳ προόδου τῆς κυβερνητικῆς ἐργασίας οὕτω ἐνεφανίσθησαν ἐπιθυμοῦμεν ἐν τούτοις νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ ὑπουργικοῦ δημοσιογραφικοῦ ὄργανου, διὰ τοῦ θετικωτάτου τρόπου διακηρύττοντος τοιαύτην πρόοδον, τοῦτου δ' ἔνεκα δὲν δυσκολευόμεθα νὰ συμμερισθῶμεν μετὰ τῆς προσκούςσης, ἐνοεῖται, ἐπιφυλάξεως τὰς ἐλπίδας, ἃς περὶ ταχείας διακανονίσεως τοῦ ζητήματος ἐκφράζει ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐφημερίς.—Πράγματα ὅμως σχετικὰ ἔχομεν μόνον τὴν ἐντολὴν, ἣτις ἐδόθη τοῖς ἀντιπροσώποις τῶν ὀμολογιούχων πρὸς σύναξιν τοῦ ὀριστικοῦ συμβιβασμοῦ, ὑπὸ ἄλλην τινὰ ἐποχὴν δὲ καὶ τὴν ἔμμεσον εἰς διαπραγματεύσιν ἐν τῷ χρηματηρίῳ τοῦ Λονδίνου τῶν ἑλληνικῶν τίτλων ἀδειαν τοῦ οἰκείου διοικητικοῦ συμβουλίου.

Τῷ βασιλεῦσι τῆς Σερβίας νέα πρὸς εὐφροσύνην παρεσχέθη ἀφορμὴ διὰ τῆς ἀναθέσεως τοῦ πρωθυπουργικοῦ ἀξιώματος τῷ τῶς ὑπουργῷ τῶν ἐξω-

τερικῶν κ. Νικολάεβιτς.—Οὗτος εἶνε ὁ ἀρχαῖος ἐκείνος πρῦτανις τοῦ ἐν Βελιγραδίῳ πανεπιστημίου, ὅστις, ἐκ τῶν θερμωτάτων ἄλλοτε ὀπαδῶν τοῦ ριζοσπαστικοῦ κόμματος ὢν, δυσχεραστῆς δὲ εἶτα πρὸς τὴν τότε ριζοσπαστικὴν κυβέρνησιν καὶ τὰ δόγματα τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀσπασθεῖς, ἀπήγγειλεν ἐν συμποσίῳ σφοδρότατον κατὰ τοῦ ὑπουργείου φιλιππικόν, ἐνθερμώτατον δὲ ὑπὲρ τοῦ συνταράσσοντος τότε διὰ τῶν οἰκογενειακῶν ἐριδῶν αὐτοῦ βασιλοπάτορος ἐγκώμιον, οὗ ἔνεκα καὶ ἀπελύθη τῆς θέσεως αὐτοῦ.—Ἡ εἰς τὸ πρωθυπουργικόν ἀξίωμα πρόσκλησις τοῦ πολιτικοῦ τούτου ἐξωμότου ἐμελετῆτο ἤδη ἀπὸ τῆς παραιτήσεως τοῦ ὑπουργείου Γροῦιτς πρὸς ἀποτροπὴν ὅμως τῆς ἐντυπώσεως, ἣν θὰ προὔξεναι τῇ δημοσίᾳ γνώμη ἢ ἀπότομος αὐτῆ μεταβολή, τὸ πρᾶγμα ἀνεβλήθη, συγκροτηθεῖς τότε τῆς εὐλόγως ὡς μεταβατικῆς θεωρηθείσης κυβερνήσεως τοῦ κ. Σίμιτς, ἀνδρὸς μετριοπαθοῦς, παρέχοντος μικτὴν τινα χροιάν τῷ ὑπ' αὐτὸν ὑπουργείῳ καὶ διὰ τῶν ἐξηγήσεων αὐτοῦ διασκεδάσαντος πρὸς στιγμὴν τὰς ἀνιδυχίας τῶν ἐν Πετροπόλει ὡς πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν, ἣν ἡ ὑπουργικὴ αὐτῆ μεταβολὴ ἠδύνατο νὰ ἐνασκήσῃ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων τοῦ βασιλείου· ἤδη δὲ, κριθέντος ὅτι ἱκανῶς παρασκευάσθησαν τὰ πνεύματα, καταφέρεται ἡ καιρία αὐτῆ πληγὴ κατὰ τῆς δημοτικωτάτης τῶν πολιτικῶν μεριδῶν τοῦ κράτους, καταρτιζομένης κυβερνήσεως ἐκ τῶν μελῶν μερίδος, ἣτις ἐκ τῶν 144 μίαν μόνην κατέχει ἔδραν ἐν τῷ παρόντι κοινοβουλίῳ, τῶν λοιπῶν, πλὴν 10, αἵτινες ἀνήκουσι τῇ ὑπὸ τὸν κ. Γαραδανὴν μερίδι τῶν προοδευτικῶν, κατεχομένων ὑπὸ τῶν ριζοσπαστικῶν, ὑπὸ πρωθυπουργόν δὲ τὸν ἀδιαλλακτότατον τῶν πολεμίων τῆς κοινοβουλευτικῆς πανισχύρου τελευταίας ταύτης μερίδος.—Βεβαίως τοιαύτη ἐπίδοσις δὲν ὑπηρετεῖ λίαν τὰ συμφέροντα τῆς ἐσωτερικῆς ἡδυχίας τῆς χώρας.

Ἐν τῇ δυσμικῇ Εὐρώπῃ τὴν προσοχὴν τῶν πολιτικολογούντων συνεχέντρωσαν τὰ νέα περὶ αὐτοκρα-

τορικῶν συνεντεύξεων θρυλῆματα, ἢ ἐπανάληψις τῶν περὶ ἀποχωρήσεως τοῦ κόμματος Καπρίδη φημῶν καὶ αἱ δυσχερεῖαι, καθ' ὧν προσκροῦται ὁ κ. Κρίσπης ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ.

Ὡς πρὸς τὰς αὐτοκρατορικὰς συνεντεύξεις, ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάκλησιν τῆς φήμης περὶ ἐπικειμένης κοινολογίας Τόσσου καὶ Γουλιέλμου παρέσχεν ἡ εὐφροσύνη, μεθ' ἧς ἐν τε Βερολίῳ καὶ Πητρούπολει προσηγορεύθη ἡ διὰ τῆς ὀριστικῆς κυρώσεως τῆς γερμανορωσικῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως κατάπαυσις τοῦ ἐπὶ τοσοῦτους μῆνας μαστίξαντος τὰς ἐμπορικὰς, ἀπειλήσαντος δὲ καὶ τὰς πολιτικὰς σχέσεις τῶν δύο αὐτοκρατοριῶν τελωνειακοῦ πολέμου, ἰδίᾳ δὲ τὸ ρηθὲν, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ἐπιθυμεῖ καὶ αὐτοπροσώπως νὰ ἐκφράσῃ τῷ αὐτοκράτορι Γουλιέλμῳ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ δραστηριότητι, μεθ' ἧς εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ μνησθέντος ἀποτελέσματος. — Οὕτως εὐρὺς ἀνεπετάσθη ὁ ὀρίζων τῶν εἰκασιῶν περὶ τῶν ζητημάτων, ἅτινα θὰ συνεζητοῦντο ὑπὸ τῶν δύο ἡγεμόνων. — Καὶ ἄλλοι μὲν, ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ἐξηγοῦντες δηλώσεις τινὰς ὀλίγον αἰνιγματώδεις τοῦ κόμματος Καπρίδη ἐν Δάντζικ, προτρέψαντος τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη εἰς συνασπισμὸν, ὅπως μὴ εὐρεθῶσιν ἀνεπαρκῶς ὀπλισμένα ἀπέναντι ἐνδεχομένων γεγονότων, ἰσχυρίζονταν ὅτι ἐπίκειται ἀπόπειρα πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν ἱερῶν συμμαχιῶν, ἄλλοι δὲ τὸν ἐπιδοκίμως μόνον νέον συγαπισμὸν περιώριζον εἰς οἰκονομικὰ μόνον ὄρια καὶ παρίστων αὐτὸν ὡς σκοποῦντα τὴν περιφρούρησιν τῶν εὐρωπαϊκῶν συμφερόντων κατὰ τῆς ἀμερικανικῆς κεφαλαιοκρατίας, ἄλλοι δὲ ἐν τῇ θρυλῆσει συνεντεύξει διείδον νέαν προσπάθειαν πρὸς ἐξέυρεσιν βάσεως κοινοῦ ταυτοχρόνου ἀφοπλισμοῦ, καὶ ἄλλοι τέλος τὴν προπαρασκευὴν διεθνούς συνδιασκέψεως πρὸς διακανόνισιν κοινῆς ἐνεργείας εἰς περιφρούρησιν τῆς κοινωνικῆς ἰσυχίας κατὰ τῶν ἐπιβοῦλων ἐχθρῶν αὐτῆς. — Ἐν τούτοις ἡ τῶν ὀνομασθέντων αὐτοκρατόρων συνέντευξις διεψεύσθη ἐκ τε Βερολίνου καὶ Παρισίων, τῆς μὲν ἐκ τῆς γερμανικῆς πρωτευούσης ἐσπευδμένης διαψεύσεως σκοπούσης τὴν ἀποτροπὴν νέας προσβολῆς τοῦ γερμανικοῦ γοῦτρου διὰ νέας ματαιώσεως τῶν πολλῶν ἤδη ματαιωθειῶν προσδοκιῶν, τῆς δὲ ἐκ τῆς γαλλικῆς ἐπιτροπέουσης τὴν εἰκασίαν, ὅτι τῇ Δημοκρατίᾳ ἐδόθησαν ἐκ Πητρούπολεως ἐξηγήσεις, διασκεδάζουσαι πᾶσαν ὑπόνοιαν περὶ τροπῆς, ἥτις διήθεν ἐπιήλθον ἐν τῇ ἐξωτερικῇ τῆς Ρωσίας πολιτικῇ μετὰ τὴν ὀριστικὴν διομολόγησιν τῆς πρὸς τὴν Γερμανίαν ἐμπορικῆς συμβάσεως. — Καὶ διεδέξατο μὲν τὴν διαψευθεῖσαν ταύτην συνέντευξιν ἡ φήμη περὶ μεταβάσεως εἰς Ρωσίαν τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ, ἀλλὰ μόνην θετικὴν ἡγεμονικὴν συνάντησιν ἔχομεν τὴν χθὲς ἐν Βενετίᾳ γενομένην τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, ἐπανακάμπτοντος ἐξ Ἀδριατίας, καὶ τοῦ βασιλέως Οὐγγέρου, συνέντευξιν ὅμως, εἰς ἣν οὐδεμίᾳ πολιτικῇ σημασίᾳ ἀποδίδεται. — Ἐν τούτοις ἡ πολιτικὴ σημασία τῆς ἐμπορικῆς συνδιαλλαγῆς Γερμανίας καὶ Ρωσίας ἐξακολουθεῖ ἐξαιρουμένη, ἀλλὰ, ἐννοεῖται, οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, ὅψ' ἦν ἠθέλησαν νὰ παραστήσωσιν αὐτὴν οἱ τῆς τριπλῆς συμμαχίας θιασῶται, μόνον δὲ ὡς νέον

ἐχέγγυον τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης. — Αὐτὴ ἡ ἡμεπίσθημος Ἐφημερίς τῆς Πητρούπολεως κατὰ τὰς τελευταίας τηλεγραφικὰς εἰδήσεις ὡς τοιοῦτον μόνον παρέχει τὸν λόγον, ὅς ἔπεισε τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους νὰ κυρώσῃ τὴν σύμβασιν ταύτην.

Αἱ περὶ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ κόμματος Καπρίδη φήμαι ἐπανελήθησαν αὖθις μετὰ τῆς σηματικῆς ὀπωδῆποτε λεπτομερείας, ὅτι ὁ γερμανὸς ἀρχικαγκελάριος οἰκοδομεῖται ἐξοχικὸν ἀναχωρητήριον ἐν Πομερανίᾳ, ἐνθα σκοπεῖ ν' ἀποδυσθῇ μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀποχώρησιν αὐτοῦ. — Αἱ φήμαι δὲ αὗται ἐπαναλήθησαν καθ' ἣν ἀκριβῶς ὄραν ὁ πρῶν ἀρχιγραμματεὺς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας νέα ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων αὐτοῦ ἐλάβανε τεκμήρια τῆς ὄψιγενοῦς αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας. — Ἐν τούτοις, καίτοι ὑπάρχουσι λόγοι συνηγοροῦντες ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀπιθάνου τοῦ πράγματος, ἡ εἰδῆσις κοίξει πολλῆς ἐπιφυλάξεως, ὡς πρὸς τὴν ἔν γε τῷ παρόντι τουλάχιστον πραγμάτων αὐτῆς.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὰ ἰταλικά πράγματα, ταῦτα ὀσημέραι δυσχερέστερα γίνονται διὰ τὴν ἀρνησιν μὲν τῆς πλειονοψηφίας τοῦ κοινοβουλίου, ὡς ἐδηλώθη διὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, τοῦ νὰ ἐπιδοκιμάσῃ τὰς φορολογικὰς αὐξήσεις, δι' ὧν οἱ κκ. Κρίσπης καὶ Σοννίνος ἐννοοῦσι νὰ ἐπιζητήσωσι τὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν τοῦ κράτους, τὴν ἐπιμονὴν δὲ τούτων, τοῦ μὲν πρῶτουπουργοῦ εἰς τὸ νὰ τηρήσῃ ἄθικτον τὸν στρατιωτικὸν καὶ ναυτικὸν προῦπολογισμόν, παρὰ τὴν πανταχόθεν διατυπομένην γνώμη, ὅτι μόνον γενναία περικοπὴ τῶν ἀσκόπων ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου δαπανῶν θὰ ἠδύνατο, μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν οἰκονομικῶν καὶ μικρῶν τινῶν φορολογικῶν αὐξήσεων, νὰ ἐπενέγκῃ τὸ ποθοῦμενον ἀποτελεσμα, τοῦ δὲ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ αὐτοῦ ὅπως κυρωθῇ ἀναλλοίωτον τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθὲν νέον φορολογικὸν σύστημα. — Ἡ κατάστασις αὕτη, διαλευκανθεῖσα ἀπὸ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐργασιῶν, περιέστησε τὰ πράγματα εἰς ἀδιέξοδον, πρὸ τῆς ὁποίας, ἂν μὴ ἡ κυβερνησις ὑποχωρήσῃ, δεχομένη ριζικὴν μεταβολὴν τοῦ οἰκονομικοῦ αὐτῆς συστήματος κατὰ τὰς πραγματικὰς τοῦ κράτους ἀνάγκας, μία μόνη παρίσταται ἐκβασις, ἡ διάλυσις τοῦ κοινοβουλίου. — Ἄλλ' ἀτυχῶς τὸ μέτρον τοῦτο ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσιν ἥκιστα φαίνεται ἐπαγγελνόμενον τὰ ὑπ' αὐτοῦ προσδοκώμενα ἀγαθὰ. Πρῶτον θὰ ἐπέφερον ἀπώλειαν χρόνου, ἥτις θὰ ἐδείνου σοβαρώτερον ἐτι τὴν καὶ ἤδη δευρὴν οἰκονομικὴν θέσιν τῆς Ἰταλίας, ἐνθα τὰ οἰκονομικὰ νανάγια διαδέχονται ἄλλαλα τὰ μὲν φοβερότερα τῶν δέ, εἴτα δὲ θὰ ἐξέθετε τὴν κυβερνησιν εἰς τὸν κίνδυνον νὰ ἴδῃ ἐν τῇ Βουλῇ ἐπὶ μᾶλλον κρατυνόμενα τὰ ριζοσπαστικὰ στοιχεῖα διὰ τὴν ἐνεστώσαν ψυχολογικὴν τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ κατάσταση.

M. E. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ «ΠΕΡΙΟΔΙΣΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΝΑΧΑΡΣΙΔΟΣ»
ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΕΣ ΑΥΤΗΣ.*

Κυρίαί και Κύριοι!

Ἐπὶ τῇ σήμερον τελουμένη ἐνάργει τῶν δημοσίων διαλέξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, μεγάλην αἰσθάνομαι χαρὰν βλέπων ἡμᾶς συναθροισθέντας ἐν τῷ σεβαστῷ τούτῳ περιβόλῳ καὶ δικαιούντας διὰ τῆς προσελεύσεως ἡμῶν τὰς προσδοκίας τοῦ ἡμετέρου προδουγενοῦς σωματείου. Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὁ τὰ μάλιστα μεριμνῶν ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ καθ' ἡμᾶς δημοσίου, ἀνέλαβεν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἀπὸ τινων ἐτῶν τὴν ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτοῦ δημοσίαν διδαχὴν θεμάτων κοινωφελῶν, ὑπηρετούμενος μετὰ μεγίστης προθυμίας ἐν τῇ σπουδαίᾳ ταύτῃ διακονίᾳ ὑπὸ διακεκριμένων καὶ εἰδημόνων αὐτοῦ μελῶν. Ἄλλ' ὅπως ἢ εὐγενῆς αὐτοῦ πρόθεσις τελεσφορῆ, δεόν ἵνα τὸ κοινόν, πεποιοῦσιν τρέφον ὅτι ἐκ τῆς τακτικῆς ἀκροάσεως τῶν δημοσίων τούτων διαλέξεων ἀληθῶς καὶ βασίμως ὠφελεῖται, συρρέη ἀρόδον κατὰ τὰς ἡμέρας καὶ ὥρας αὐτῶν, συνάμα δὲ καὶ μετὰ προσοχῆς ἀντιλαμβάνονται τῶν ἀπὸ τοῦ ὀκρίσαντος τούτου ὑπὸ τῶν ἀγορευτῶν ἀναπτυσσομένων ἰδεῶν καὶ σκέψεων. Ἄλλως τε καὶ τῆς ἐφημερίης χειμερινῆς ἐξαμηνίας τὸ πρόγραμμα καὶ σπουδαιότητα κέκτηται καὶ ποικιλίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν καὶ πάντα, νομίζω, τὰ συστατικά τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς διδαχὴν καὶ τέρψιν φιλομαθῶν καὶ φιλοκάλων ἀκροατῶν. Δι' ὃ καὶ διερμηνεύς παρ' ἡμῶν γινόμενος τῆς τοῦ Συλλόγου ἐφέσεως, συνίστημι θερμῶς πᾶσιν ἡμῖν καὶ δι' ἡμῶν τοῖς ἡμετέροις οἰκείοις τε καὶ φίλοις τὴν ὅσον ἐνεσθὶ τακτικὴν καὶ ἀρόδαν προσέλευσιν εἰς τὰ δημοσία αὐτοῦ μαθήματα, ὅπως καὶ οἱ ἀγορηταί, δεδόντως ἐνθαρρυνόμενοι, ἀναπτύσσωσι μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ζήσεως καὶ ἐπιτυχίας τὰ ἑαυτῶν θέματα, καὶ τῶν ἐκ τῆς διδαχῆς αὐτῶν προσδοκωμένων καρπῶν ἄφθονος καὶ λυσιτελεῖς ἀποβαίῃ ἢ συγκομιδῇ.

Ἄλλ' ἐπὶ τῇ σήμερῳ ἡμῶν συναθροίσει εὐκρινῶς ἡμῖν συλλυποῦμαι, Κυρίαί καὶ Κύριοι, ἀναλογίζομενος τὴν ἡμῶν ἀσθένειαν, πρὸς δὲ καὶ τὴν εὐθύνην, ἣν ἀναλαμβάνει ὁ ἀπὸ τοῦ πολυσεβαστοῦ βήματος συνδιαλεγόμενος μετὰ τοιαύτης πολυπληθοῦς, φιλομούσου καὶ ἐρασμίας οἰκιστοῦ. Καὶ ἰσχυρὸς μὲν ἐστὶν ὁ φόβος μου οὗτος, ἠτήθη δὲ ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ὅτι θέλετε μοὶ χορηγήσει ἐπὶ μικρὸν χρονικὸν διάστημα ἀκροάσιν εὐμενῆ, καὶ νῦν προσέρχομαι ἐπικαλούμενος τὴν ἡμετέραν ἐπιεικείαν. Ἐπίσης εἰδοστάσα καὶ δι' ἐκλογῆν θέματος, καθότι εὐρισκόμενν μεταξὺ δύο πάντη ἀντιθέτων μαγνητικῶν ἐλξεων.

*) Ἡ πραγματεία αὕτη ἐγένετο διαλέξει τῇ 8ῃ Ἰανουαρίου 1884 ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ, προεδρεύοντος τοῦ μακαρίτου Κελλιάδου καὶ κηρύσσοντος τὴν ἐναρκτείν τῶν διαλέξεων παραχωρηθεῖσα δ' ἡμῖν τότε ὅπως δημοσιεύθῃ ἐν περιοδικῷ συγγράμματι ἔμμεν παρ' ἡμῶν. Ταύτην πρόσφορον ἡγούμεθα νὰ παραθῶμεν ἐνταῦθα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειδόμου ἀνδρός.

τῆς κλίσεώς μου πρὸς τὴν φιλολογίαν ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἐπιμονῆς διακεκριμένων ἀνδρῶν διατεινομένων ὅτι ἄσκοποι ἀποβαίνουσιν αἱ θεωρητικαὶ διαλέξεις. Ἐνικήθη καὶ ὁ δισταγμὸς μου οὗτος διὰ τῆς πεποιοῦσεως ὅτι ἡ ἀλήθεια κεῖται μεταξὺ τῶν ἀγαπυσσόντων καθαρῶς θεωρητικὰς σκέψεις καὶ τῶν ὑποβαλλόντων ἀποκλειστικῶς πρακτικὰ συμπέρασματα, ἐφ' ᾧ καὶ ἀνέλαβον ὡς θέμα τῆς τε σήμερινῆς καὶ τῆς προσεχοῦς διαλέξεώς μου τὴν ἀνάλυσιν καὶ κρίσιν μυθολογικῶν περὶ τῆς ἀρχαιότητος διηγημάτων, ὑπὸ μὲν τῶν φιλολογικῶν αὐτῶν χαρακτῆρα ὡς ἀριστουργημάτων ὑφ' ἀπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου θεωρουμένων, προωρισμένων δὲ νὰ ἐπενέγκωσι καὶ πρακτικώτατον ἀποτέλεσμα. Τοῦτο δὲ βεβαίως θὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς κατ' ἰδίαν ἀναγνώσεως τῶν διανοητικῶν προϊόντων, ἄπερ μέλλω νὰ φωτογραφίσω ἐνώπιον ἡμῶν, ἀναγνώσεως, ἥτις θέλει προξενήσει εἰς πάντας, πλὴν τῆς ἐξ αὐτῆς προκυψούσης ὀφείλειας, μεγαλειτέραν πνευματικὴν ἥδονην τῆς προερχομένης ἐκ τῆς ἀναγνώσεως νεωτέρων ἐλαφρῶν μυθιστορημάτων, οὐκ οἶδά πως παρεισαχθέντων ἐν ταῖς ἡμετέραις οἰκογενείαις. Ἐξελεξάμην δὲ δύο γαλλικὰ συγγράμματα, καὶ διότι ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ὀμιλεῖται καὶ γράφεται τὴν σήμερον πανταχοῦ σχεδὸν τῆς οἰκουμένης, καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι καὶ ἡμεῖς, οὐχὶ μόνον δὲν πρέπει νὰ τὴν ἐξοστρακίζωμεν, ἀλλ' ὀφείλομεν μάλιστα νὰ τὴν σπουδάζωμεν, μετὰ τὴν μπητρικὴν ἡμῶν γλῶσσαν, καὶ νὰ τὴν κατέχωμεν, ὅπως εὐρισκόμεθα πάντοτε ἐνημέροισι τῶν διηγετικῶν προϊόντων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Αἱ κυρίαί πρὸ πάντων, αἵτινες καθ' ὅλα προσεξάρχουσι τῶν ἀνδρῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Πλάστον τοῦ σύμπαντός εἰσι προωρισμένοι καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς νὰ ἀνατρέψωσιν, ὑποδεικνύουσαι ἡμῖν εὐγενῆ ἱστορικά παραδείγματα, ὀφείλουσι μετὰ τῆς τέρφεως νὰ θηρεῦσιν ἐν ταῖς ἀναγνώσεσιν αὐτῶν καὶ τὴν ὀφείλειαν, ἔχουσαι πάντοτε ὑπ' ὄψει τὴν τε ἰδίαν αὐτῶν διανοητικὴν διάπλασιν καὶ τὴν πρόοδον τῆς κοινωνίας, ἥς τυγχάνουσιν αἱ φυσικαὶ ἡγεμονίδες. Τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν ἀποστολὴν βαθεῖα αἱ πλεῖστα συναισθανόμεναι, πολλακίς ἀπέδειξαν ὅτι ἀδίκως κατηγοροῦνται ἐπὶ ἐλαφρότητι καὶ ὅτι ἀντιλαμβάνονται μετὰ πολλῆς τῆς λεπτότητος καὶ ὀξυνοίας πάσης σοβαρῆς καὶ γονίμου ἰδέας καὶ παντός γενναίου καὶ εὐγενοῦς αἰσθήματος. Συγγράμματα λοιπὸν τερπινὰ καὶ ὀφέλιμα διὰ τε κυρίας καὶ δι' ἡμᾶς δὲν δύνανται νὰ ἦναι διανοητικὰ τινα προϊόντα ἐλαφρὰ καὶ ἐπιπόλαια ἐπιπολαίων καὶ ἐλαφρῶν συγγραφέων, ἀλλὰ τούναντίον ὀφείλουσι νὰ ἦναι τὰ περιεβδλυμένα μὲ τὸν διπλοῦν χαρακτῆρα τῆς σπουδαιότητος τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ὀραιότητος τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς. Τοιαῦτα μοὶ ἐφάνησαν τὰ ἀριστουργήματα, περὶ ὧν μέλλομεν νὰ συμπραγματευθῶμεν καὶ ἄπερ ἀνύκουσιν εἰς τὴν φιλολογίαν ἐκείνην, ἥτις ἐδοξάσθη ὑπὸ τῶν κλαδικωτέρων μμητῶν καὶ ὀπαδῶν τῶν ἡμετέρων προγόνων. Τὰ διαγραφήματα ταῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος εἰσι συγγράμματα μοναδικὰ εἰς τὸ εἶδος αὐτῶν, συγγράμματα μυθιστορικά διηγηθέντα ἐν τῷ ἀκραιφνεστέρῳ τῆς ἀρχαιότητος ταύτης καὶ φλογερωτέρῳ ἔρωτι, συγγράμματα συνθετικὰ ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τὰς γραφικώτερας ἀπεικονί-

σεις τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἐθίμων, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ποιήσεως, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἐνδοξοτέρων προσώπων τῆς τε μυθολογουμένης καὶ τῆς ἱστορικῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Καὶ ἐν μὲν τῇ προσεχεί διαλέξει θέλομεν πραγματευθῆν περὶ τοῦ ἀθανάτου συγγράμματος ὅπερ, ἀπάγουσα τῆς λεπτοτέρας φιλοκαλίας καὶ τοῦ ὀρθοτέρου καὶ εὐλοκροῦστέρου θαυμασμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπιτυχεστάτη τις συνέχεια τῆς Ὀδυσσείας, καὶ οὐτινος ὁ περιώνυμος συγγραφεὺς ἐκέκτιστο ὑπὲρ πάντα ἄλλον τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ τῆς ἐνδόξου τὴν ἔμφυτον φιλοκαλίαν, τὸ ζωηρὸν καὶ λεπτοφυὲς πνεῦμα, τὸν ὑψηλὸν καὶ γλαφυρὸν λόγον, τὴν κομψὴν ἀπλότητα, τὴν ποιητικὴν φαντασίαν τῶν κορυφαίων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος λαμπροδοκῶν. Σήμερον δέ, Κυρίαί καὶ Κύριοι, δευτερομλήσωμεν περὶ τοῦ ἐκ τῶν ὀραϊοτέρων, θελκτικωτέρων, διδακτικωτέρων καὶ κλασικωτέρων συγγράμμάτων τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, οὐτινος θέλετε μετ' ἐμοῦ ἀνομολογήσει τὴν βαρυσήμαντον ἀξίαν ἅμα ἀκούσῃτε τὸν πλήρη περιχαρῶν ἀναμνήσεων τίτλον αὐτοῦ. Τὸ ἀριστούργημα τοῦτο ἔστιν ἡ «Περὶ ἡγῆσις τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος εἰς τὴν Ἑλλάδα», ὑπὸ τοῦ Ἀδδάτου Βαρθολομαίου.

Ὁ Βαρθολομαῖος ἐγεννήθη τὴν 20^{ην} ἰανουαρίου 1716 ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ, ἐν τινι μικρῇ πόλει κειμένῃ πλησίον τῆς Μασσαλίας καὶ ὀνομαζομένην Ὠβάγνην (Aubagne), ὅπου ὁ πατὴρ αὐτοῦ, Ἰωσήφ Βαρθολομαῖος, μετήχεται τὸν ἔμπορον. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ, ἥτις καὶ ἀπεβίωσεν ἐπὶ τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας τῆς, ἦτο γυνὴ πλήρης ἠθικῶν προτερημάτων καὶ πνεύματος λεπτοτάτου, διηγείται δὲ ὁ ἴδιος ὅτι, ἀπολέσας αὐτὴν τετραετίης, δὲν νύτῃχισε γὰρ τὴν γνωρίσῃ καὶ νὰ ὠφεληθῆ ἀπὸ τὸν παραδειγματικὸν τῆς βίον, ἀλλ' ὅτι πολλακίς ἐθρήνησεν ἐπὶ τῇ ἀπώλειᾳ ταύτῃ μετὰ τοῦ πατρός του, ὅστις, ἀπαρηγόρητος διὰ τὸν πρόωρον ἀποχωρισμὸν συζύγου προσφιλοῦς, προσελάμβανεν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸν υἱὸν του μετ' αὐτοῦ ἀνὰ πᾶσαν προίαν καὶ ἐσπέραν εἰς ἀπόκρητον καὶ ἔρημον μέρος, ὅπου πατὴρ καὶ υἱὸς ἀνέκεινον τὰ δάκρυα αὐτῶν ἐν τῇ ἀναμνήσει καὶ τῷ ἔρωτι τῆς ἀπὸ τῶν ἀγκαλιῶν αὐτῶν σκληρῶς ἀφαιρηθείσης. Πόσον συγκινητικὸν καὶ σπάνιον τὸ ἔθιμον τοῦτο! Καὶ πόσον ἐπενήργησε σωτηριωδῶς ἐπὶ τε τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως!

Φθάσας ὁ Βαρθολομαῖος εἰς ἡλικίαν δώδεκα ἐτῶν, εἰσῆλθε κατὰ πατρικὴν διαταγὴν εἰς τινὰ σχολὴν τῆς Μασσαλίας, ἢς ὁ πρῶτος τῶν καθηγητῶν, ὀνομαζόμενος Ρανιὸς (Ragnaud), ἀνὴρ φιλόκαλος πᾶν καὶ τῶν γραμμάτων ἐραστὴς, προαισθανθεὶς τὸ ἐνδοξον μέλλον τοῦ μαθητοῦ του καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐξασκήσῃ αὐτὸν ὅσον οἶόν τε ἀπὸ τῆς νεανικῆς ἡλικίας, ἀνεγένωσκειν ἰδιαιτέρως μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ πέντε ἢ ἕξ ἄλλων συμμαθητῶν τοὺς κλασικωτέρους τῶν γάλλων συγγραφέων, ἐκείνους, οἵτινες διακρίνονται ἐπὶ τῇ ἀκραιφνεστάτῃ συναιδύσει τοῦ ἑλληνικοῦ καλοῦ, ὑπεδείκνυνεν αὐτοῖς τὰς ὡν γέμουσιν ἐκτάκτους καλῶνας, προὐκάλεε τὰς κρίσεις αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀναγινωσκόμενων συγγραμμάτων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπέβαλλεν αὐτοῖς γραπτὴν ἐργασίαν. Μῆ τῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς

ἐγίνοντο αἱ ἰδιαίτεραι αὐταὶ διαλέξεις, ὁ Ρανιὸς ἐπέφορτισε τοὺς ἀγαπητοὺς μαθητὰς του νὰ παρουσιάσωσιν αὐτῷ περιγραφὴν τρικυμίας εἰς στίχους γαλλικοὺς συντεταγμένην· ὅτε δὲ ἐκάστου ἡ περιγραφὴ ἀνεγνώσθη ἀπὸ κοινοῦ ἐν τῇ φιλολογικῇ ταύτῃ παρουναγωγῇ, ὁ καθηγητὴς δὲν ἠδυνήθη μὲν νὰ ἀποκρίσῃ τὴν μεγάλην εὐχαρίστησιν ἥτις διεζωγραφίσθη ἐπὶ τῆς ψυσιογνωμίας αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς περιγραφῆς τοῦ Βαρθολομαίου, δὲν ἐπίνεγκεν ὅμως τότε κρίσιν ἐπὶ τοῦ πονήματος· ἀλλὰ μετὰ ἓνα μῆνα, τελουμένου τοῦ τακτικοῦ τῆς σχολῆς διαγωνισμοῦ ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου συγκειμένου ἐκ τε διασήμων ἀνδρῶν καὶ ἐξ ἐρασιμῶν καὶ φιλομουσῶν κυριῶν, ὁ τῆς Μασσαλικῆς Ἀκαδημίας ἰσόδοιος γραμματεὺς, ὁ προεδρεύσας τὴν φιλολογικὴν πανήγυριν, προσεκάλεσε μεγαλοφῶνως τὸν νέον Βαρθολομαῖον νὰ ἐγκαταλείψῃ πρὸς στιγμὴν τὴν ἀπομεμακρυσμένην τῆς αἰδοῦσης γωνίας ἐν ἧ' ἐκράτει αὐτὸν οὕτως εἰπεῖν καρφωμένον ἢ φυσικῇ αὐτοῦ ἀτολμία καὶ ἄκρα μετριοφροσύνη, καὶ νὰ μεταβῇ εὐθὺς παρ' αὐτῷ, παρουσιάσας δὲ τότε τὸν ἐπὶ τοσαύτῃ τιμῇ ἐκπλαγέντα ἀθλητὴν εἰς τὴν ὀμήγυριν, ἐπῆνεσε δημοσίως καὶ ἐνθουσιωδῶς τὴν παρὰ τοῦ καθηγητοῦ τῆς σχολῆς κατὰ προτίμησιν κοινοποιηθεῖσαν αὐτῷ ποιητικὴν περιγραφὴν. Τί δὲ ἦτο τὸ πόνημα τοῦτο τοῦ μέλλοντος συγγραφέως τῆς «Περὶ ἡγῆσεως τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος;» ἦτο μίμησις τῶν ἀθανάτων περιγραφῶν τῆς Ἰλιάδος!

Ὁ Βαρθολομαῖος, αἰσθανόμενος κλίθιν πρὸς τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐπιζῆ τὴν χειροτονίαν του ἐνόσῳ ἔμενεν ἐν σχολῇ μὴ διατελούσῃ ὑπὸ τὴν ἄμεσον κτεδεμονίαν τοῦ κλήρου, ἀπεφάσισε νὰ σπουδάσῃ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν θεολογίαν παρὰ τοῖς Ἰησοῦιταις. Ἀλλὰ κύριον προτιθέμενος σκοπὸν τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν του καὶ τελειοποιήσιν ἐν τῇ ἀληθεῖ σοφίᾳ, δὲν ἔπαυσε σπουδάζων κατ' ἰδίαν καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν νέων αὐτοῦ διδασκάλων τὸ φιλοσοφικὸν τοῦ Καρτεσιου (Descartes) σύστημα καὶ τὰς γλώσσας τῆς ἀρχαιότητος, πρὸ πάντων δὲ τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἰουδαϊκὴν. Μετὰ τινα δὲ καιρὸν εἰσῆλθε καὶ εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν φροντιστήριον (séminaire) τῆς Μασσαλίας, ὅπου καὶ ἐνεδύθη τὸ τοῦ ἀδδάτου (abbé) ἀξίωμα. Ἐκεῖ πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ μελέταις δὲν ἐδίστασε νὰ ἀρχίσῃ καὶ τὴν ἐπίπονον σπουδὴν τῆς ἀραβικῆς γλώσσης, τῆς ὁποίας ἐδύναζε πλῆθος ῥιζῶν, μετ' ὧν συνέταττε παραγγέλματα διὰ στίχων, κατὰ τὸ σύστημα τὸ ἐφαρμοζόμενον εἰς τὰς ἑλληνικὰς ῥίξας ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Πορ-Ροαγιάλου.

Ἀλλὰ τὸ ἀνεξάρτητον πνεῦμα τοῦ Βαρθολομαίου δὲν ἠδύνατο νὰ συμμορφωθῆ ταῖς δοξασίαις τῶν Ἰησοῦιτῶν καὶ τῶν Λαζαριστῶν· καὶ τῷ ὄντι, ὀλίγον διατρίψας καὶ ἐν τῷ ὑπὸ τῶν τελευταίων τούτων διευθυνόμενῳ φροντιστηρίῳ, ἀπολέσας ὀριστικῶς πᾶσαν ἐπιθυμίαν καὶ ἐφῆσιν νὰ περιβληθῆ χαρακτῆρα ἐκκλησιαστικόν, ἀρκεσθεὶς δὲ εἰς τὸν τοῦ ἀδδάτου τίτλον, ἀνεχώρησε καὶ ἐκ τοῦ Λαζαριστικοῦ καταστήματος, καί, διαμείνας ἐπὶ τινα καιρὸν εἰς τὴν πατριδα του, μετέβη πρὸς ἀναζήτησιν τύχης εἰς τοὺς Παρισίους τῷ ἔτει 1744^ο.

Μεταξὺ πολλῶν συστ^ατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς δια-

σήμερος τῆς πρωτευούσης ἄνδρας, ἃς ἔφερε μεθ' αὐ- τοῦ εἶχε καὶ μίαν διευθυνομένην πρὸς τὸν βασιλικὸν νομισματοφύλακα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ ὁποῖος τὸ μὲν χαριζόμενος εἰς σύστασιν φιλικήν, τὸ δὲ τὴν ἀγγλιῶν τοῦ παρουσιασθέντος αὐτῷ νέου κατανοήσας, οὐδόλως ἐδίδασκε νὰ παραλάβῃ αὐτὸν ὡς βοηθόν, ὅπερ καὶ ἔπραξεν εὐθύς, ἐγκαταστῆσας αὐτὸν ἐν τῇ σπουδαίᾳ ταύτῃ θέσει, ἐν ἣ εὐδοκιμήσας διακρίθη καὶ ἵτις ἐδιπλασίασε τὴν φυσικὴν καὶ ἀκάθεκτον αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα κλίσιν. Τὴν θέσιν ταύτην κατασχὼν ἐπὶ ἑννέα ἔτη, διεδέχθη εἰς τὰ 1753 τὸν αἰθνηδίως ἀποβιάσαντα ἀρχηγὸν αὐτοῦ καὶ προδότην· σχετισθεὶς δὲ ὡς νομισματοφύλαξ μετὰ τῶν περιφημωτέρων τῆς ἐποχῆς ἀρχαιολόγων καὶ φιλολόγων, ποιητῶν καὶ ἐπιστημόνων ἀνδρῶν, παρὰ πάντων ἠγαπάτο καὶ ὑπελήπτετο, ἡ δὲ ἐμψυτος αὐτοῦ φιλοκαλία καὶ ὁ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ἔρως ἀνεπτύσσοντο ὁλονὲν διὰ τῆς διηνεκοῦς τῶν ἀρχαίων νομισμάτων ἐρεύνης καὶ διὰ τῆς ἀντιπαροθέσεως αὐτῶν πρὸς τὰ σωζόμενα συγγράμματα τῆς ἐποχῆς εἰς ἣν ἕκαστον ἀνεφέρετο. Ὅτε δὲ κατὰ τὰ 1755 ἐστάλη παρὰ τῆς κυβερνήσεως του εἰς Ἴταλιαν, ὅπως εὔρη καὶ ἀγοράσῃ σπάνια τινα καὶ πολύτιμα νομίσματα, ὁ Βαρθολομαῖος δὲν ἠρκέσθη εἰς τὴν ψυχρὰν καὶ μονότονον ταύτην ἀποστολήν, ἀλλὰ καὶ προσεπάθησε νὰ ἐξουκειωθῇ μετὰ παντὸς μνημείου τῆς ἀρχαιότητος.

Διελθὼν διὰ τῆς Ρώμης, ὅπου οὐδὲν κλαδικὸν ἔχνος διέφυγε τὰς ἀκαμάτους αὐτοῦ ἐρεύνας, μετέβη εἰς Νεάπολιν, καὶ ἐκεῖ τὸ πρῶτον καὶ κύριόν του μέλημα ὑπῆρξεν ἡ συνεχὴς καὶ ἀλλεπάλληλος ἐπίσκεψις τῶν ἀθανάτων μνημείων τῆς ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἅτινα δόξονται μέχρι σήμερον εἰς μέρος πλησιόχωρον τῆς πόλεως ταύτης, πρὸς δὲ καὶ τινῶν εὐαριθμῶν ἀρχαίων χειρογράφων, ἀνακαλυφθέντων κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Ἡρακλείου, αἵτινες ἐγένοντο τότε, καὶ εἰς ἃς ὀφείλομεν ἐπίσης τὴν ἀνακάλυψιν ἐνὸς μεγάλου θεάτρου, ἐνὸς ναοῦ, ἐνὸς ἀγάλματος τοῦ Διὸς καὶ διαφόρων ἄλλων πολυτελῶν ἀγαλμάτων ἐκ μαρμάρου καὶ ἀγγείων ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Νομίσας δὲ καὶ πεισθεὶς ὅτι εὔρεν ἐν τινι τῶν ἐγγράφων τούτων τὸ παλαιότερον δεῖγμα τῆς ἐν τοῖς χειρογράφοις ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μεταχειριζομένης γραφῆς καὶ ἐπιθυμῶν νὰ καταστήσῃ γνωστὴν τῇ πατρίδι αὐτοῦ τὴν ἀνακάλυψιν του ταύτην παρεκάλεσε τὸν ἐκεῖσε διοικητικὸν ὑπάλληλον νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀντιγραφήν τοῦ ἀνεκτιμῆτου τούτου θησαυροῦ· ἀλλὰ τούτου ἀποποιηθέντος, ὁ ἐνθουσιώδης ζῆλος, ἡ ἀδάμαστος φιλομάθεια, ἡ διὰ τὴν ἀρχαιότητα φλογερὰ στοργὴ τοῦ Βαρθολομαίου ἐνέπνευσαν αὐτῷ τὸ ἐξῆς λίαν περιεργὸν στρατήγημα. Λαθὼν ἀνὰ χεῖρας τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πολύτιμον χειρόγραφον κοί δι' ἀλλεπαλλήλου ἀναγνώσεως ἀποστηθίσας μίαν τῶν σελίδων αὐτοῦ, συγχεμένην ἐξ εἰκόσι καὶ ὀκτὼ γραμμῶν, ἐγχαράξας δὲ καὶ τὸ σχῆμα τῶν χαρακτῶν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ, ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης ὅπου ἦτο παρὼν καὶ ὁ ὑπάλληλος καὶ μετῆνεγκεν ἐπὶ τεμαχίου χάρτου τῆς σελίδος ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον, ὅπερ καὶ, ἐπανελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀντιπαρέθετο κατὰ διάνοιαν μετὰ τοῦ πρωτοτύπου καὶ διώρθωσε μετὰ ταῦτα ἐπὶ τὸ τελειότερον!

Ἐπανακάμψας εἰς Γαλλίαν πλήρης ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὴν Ἴταλιαν καὶ τὰ ἐπὶ τῆς κλαδικῆς ταύτης χώρας θαυμάσια ἀριστουργήματα, συνέλαβε κατὰ πρῶτον τὴν ιδέαν νὰ συγγράψῃ περιήγησιν ἐν Ἴταλίᾳ κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα καὶ νὰ περιγράψῃ τὴν πολυτέλειαν τῶν πόλεων τὴν φιλοκαλίαν τῶν κατοίκων, τὴν ἐξάπλωσιν καὶ τελειοποίησιν τῶν ὠραίων τεχνῶν, τὸν βίον καὶ τὰ φιλολογικὰ ἔργα τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐν γένει πᾶν ὅ,τι παρήξε καὶ ἐξωογήνησεν ἡ ἀναγέννησις τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων. Ἄλλ' εὐτυχῶς, εἴτε διότι δὲν κατεῖχε τὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενας γνώσεις, ὅπως καταίνεται ὁ ἴδιος, εἴτε μᾶλλον διότι ἡ κλαδικὴ ἐποχὴ τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ὁλοκλήρως ἀπασχολήσασα καὶ ὑπὸ τὸ σχῆμα τῶν ἀρχαίων νομισμάτων ἐν πλήρει ἀκμῇ καὶ ὠραιότητι τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ ἐμφανισθεῖσα, ἐμάγευσε καὶ ἐφείλικυσε τὸν κάλαμον αὐτοῦ διὰ τῆς ἰσχυρᾶς καὶ μαγευτικῆς αὐτῆς ῥάβδου, ὁ Βαρθολομαῖος ἀπεφάσισε νὰ ἀφιερῶσθαι τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του εἰς σύνθεσιν σκιαγραφήματος τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ δαπανήσας εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ δοξάσαντος αὐτὸν οἰκοδομήματος τριάκοντα ὁλόκληρα ἔτη, παρέδωκε τῷ θαυμοσφῷ τῶν τε συγχρόνων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐρχομένων γενεῶν τὴν «Περιήγησιν τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος εἰς τὴν Ἑλλάδα».

Ἡ περιήγησις τοῦ Ἀναχάρσιδος ἀρχεῖται κατὰ τὸ 363 ἔτος πρὸ Χριστοῦ, ἀλλ' ὁ περιηγητὴς προτάσσει αὐτῆς λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἱστορικὴν εἰσαγωγήν, ἐν ἣ ἀφηγεῖται τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων καὶ μυθολογικῶν χρόνων μέχρι τῆς προμνημονευθείσης ἐποχῆς, ἤτοι τοῦ αἰῶνος τοῦ Περικλέους. Περιγράφει μὲ τὰ ζωηρότερα χρώματα, ἀνατρέχων πάντοτε εἰς ἀξιοπίστους πηγὰς, τὴν ἄγριον κατὰστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὑποδεικνύμενος ἐν ταυτῷ τὴν τάσιν, ἣν ἔκτοτε οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐδίλουν πρὸς τὴν εὐνομίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν· σκιαγραφεῖ μεθ' ὅσον οἶόν τε ἀκριβοῦς λεπτομερείας καὶ καθαρωτέρας καλλιπειίας τὰς μυθολογικὰς τε καὶ ἱστορικὰς εἰκόνας τοῦ Κέκροπος, τῶν Ἀργοναυτῶν, τοῦ Ἡρακλέους, τοῦ Θησέως, τῶν ἡρώων τῶν Θηβαϊκῶν καὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου· ἐξιστορεῖ μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος τὴν ἐπάνοδον τῶν Ἡρακλείδων, τὴν ἐγκατάστασιν τῶν Ἴώνων εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ μετὰ τινὰς γενικὰς σκέψεις περὶ τῶν ἡρωϊκῶν αἰώνων, κατὰ τοὺς ὁποίους παρατηρεῖ μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας ἐπὶ παντὸς ἄλλου τῆς ἀνθρωπίνου καρδίας αἰσθήματος, ἀφιερῶσι πᾶσαν αὐτοῦ τὴν εὐγλωττίαν καὶ καλλιπέειαν εἰς ἐξύμνησιν τοῦ πατρὸς τῆς ποιήσεως, εἰς ὃν ὀφείλει ἡ ἀνθρωπότης τοὺς μοναδικούς καὶ τελειούς ἐκείνους ἀδάμαντας τοὺς ὁποίους θαυμάζει καὶ θαυμάσει ἕσασί ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὑπὸ τὸ τῆς Ὀδυσσεΐας! Μετὰ ταῦτα, ἐξακολουθῶν τὴν ἐξιστόρησιν τῶν κυριωτέρων συμβάντων ἐκάστης ἐποχῆς, ἐπιφέρει κρίσεις ὀρθοτάτας ἐπὶ τῆς Δρακοντείου νομοθεσίας, τοῦ Ἐπιμενίδου, τοῦ Σόλωνος καὶ τῆς νομοθεσίας αὐτοῦ, καὶ τοῦ Πειδιστράτου, ἐπὶ τῶν μαχῶν τοῦ Μαραθῶνος, τῶν Θερμοπυλῶν, τῆς Σαλαμίνας, τῶν Πλαταιῶν, καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Θεμι-

στοκλέους και Ἀριστείδου, και τέλος μετά λίαν ἐνδιαφέρουσαν και λεπτομερή και ἀκριβῆ ἀφήγησιν τῶν κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κυριωτέρων συμβάντων, περαίνει τὴν εἰσαγωγὴν αὐτοῦ διὰ τινων σοφῶν σκέψεων ἐπὶ τοῦ αἰῶνος τοῦ Περικλέους και εὐθέως ἀρχεται τῆς ἐκθέσεως τῆς περιγηθῆσεως αὐτοῦ.

Πρὶν και ἡμεῖς περιγηθῶμεν μετὰ τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος κατοικοῦ Σκυθίας, υἱοῦ Τοξάριδος, ἀπογόνου Ἀναχάρσιδος τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου μνημονευομένου ὡς τοῦ Σόλωνος φίλου, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἀναφέρω αὐτολεξεῖ ἐνώπιον ὑμῶν τεμάχιόν τι τοῦ συγγράμματος, ἐν ᾧ ἐκθράζεται μὲ ὕψος πλήρες ὕψους ἰδεῶν και γλωσσικῆς ἀρμονίας φλογερώτατος διὰ τὸν Ὅμηρον ἐνθουσιασμός, και τὸ ὁποῖον τεθὲν ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ὡς πρόσωπον τοῦ φιλολογικῆς τούτου μνημείου, ἐπαναφέρει εἰς τὴν μνήμην τοῦ εἰς αὐτὸ εἰσαρχομένου τὸ τοῦ Πινδαρου: «Ἀρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον χρὴ ὀμνεν τιλαυγές». «Je ne suis qu'un Scythe, γράφει ὁ Ἀναχάρσις, je ne suis qu'un Scythe, et l'harmonie des vers d'Homère, cette harmonie qui transporte les Grecs échappe souvent à mes organes trop grossiers; mais je ne suis plus maître de mon admiration, quand je le vois s'élever et planer, pour ainsi dire, sur l'univers; lançant de toutes parts ses regards embrasés; recueillant les feux et les couleurs dont les objets étincellent à sa vue; assistant au conseil des dieux; soudant les replis de cœur humain; et, bientôt riche de ses découvertes, ivre des beautés de la nature, et ne pouvant plus supporter l'ardeur qui le dévore, la répandre avec profusion dans ses tableaux et dans ses expressions; mettre aux prises le ciel avec la terre, et les passions avec elles-mêmes; nous éblouir par ces traits de lumière, qui n'appartiennent qu'au génie; nous entraîner par ces saillies de sentiment, qui sont le vrai sublime, et toujours laisser dans notre âme une émotion profonde qui semble l'étendre et l'agrandir: car ce qui distingue surtout Homère, c'est de tout animer, et de nous pénétrer sans cesse des mouvements qui l'agitent, c'est de tout subordonner à la passion principale, de la suivre dans ses fougues, dans ses écarts, dans ses inconséquences; de la porter jusqu'aux nues, et de la faire tomber, quand il le faut, par la force du sentiment et de la vertu, comme la flamme de l'Étna, que le vent repousse au fond de l'abîme: c'est d'avoir saisi de grands caractères; d'avoir différencié la puissance, la bravoure, et les autres qualités de ses personnages, non par des descriptions froides et fastidieuses, mais par des coups de pinceau rapides et vigoureux, ou par des fictions neuves et semées presque au hasard dans ses ouvrages. Je monte avec lui dans les cieux; je reconnais Vénus toute entière à cette ceinture d'où s'échappent sans cesse les feux de l'amour, les desirs impatients, les grâces séduisantes, et les

» charmes inexprimables du langage et des yeux; je reconnais Pallas et ses fureurs à cette égide où sont suspendues la terreur, la discorde, la violence, et la tête épouvantable de l'horrible Gorgone; Jupiter et Neptune sont les plus puissants des dieux, mais il faut à Neptune un trident pour secouer la terre; à Jupiter, un clin-d'ail pour ébranler l'Olympe!...»

Ὁ Ἀναχάρσις ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, τῆς Σκυθίας, κατὰ τὸ ἔτος 362 πρὸ Χριστοῦ, και διελθὼν διὰ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου (Crimée) πλέει τὸν Εὐξείνιον Πόντον ἐπὶ πλοίου ἑλληνικοῦ, τοῦ ὁποῖου ὁ πλοίαρχος, ὀνόματι Κλεομήδης, ἐξίστορει αὐτῷ τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ τεσσαράκοντα τελευταῖα ἔτη· εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸν Θρακικὸν Βόσπορον, οὗτινος ἐξυμνεῖ τὴν ὠραίαν και ποιητικὴν τοποθεσίαν, ἣν και ἡμεῖς τὴν σήμερον θαυμάζομεν ὑπὲρ πάσαν ἄλλην, ἀποβιάζεται εἰς τὸ Βυζάντιον και μένει ἐκθαμβὸς ἐνώπιον τῆς ἐξαισίου καλλοῦ τῆς τοῦ τόπου. Διαμείνας δὲ ἐπὶ τινα καιρὸν ἐν τῇ μοναδικῇ ταύτῃ πόλει, εἰς ἣν ἐπέπρωτο νὰ χορηγηθῇ κατὰ τοὺς ἐπιόντας χρόνους ὄνομα μέγαλον αὐτοκρατορος, περιγράφει λεπτομερῶς τὴν φυσικὴν ὠραιότητα και τὸν χαρακτῆρα και τὴν ἐξείας τῶν κατοίκων αὐτῆς. Ἡ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ κεφαλαίου τούτου παραγομένη ἐν τῇ ἡμέτερᾳ διανοίᾳ αὐθόρητος τούτων πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀντιπαράθεσις ἐστὶ πλήρης ἐνδιαφέροντος.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἡμέτερος περιγητῆς, ἐξακολουθῶν τὸ ταξίδιον του και περιγράφων ὅλους τοὺς τόπους τοὺς μετὰ Βυζαντίου και Λέσβου, ἀφικνεῖται εἰς τὴν εὐφροστάτην ταύτην τοῦ Αἰγαίου Πελάγους νῆσον, ἣν ὁ Ρωμαῖος ἱστορικός Τάκιτος ἔμελλε μετὰ μικρὸν νὰ ὀνομάσῃ νῆσον εὐγενῆ και τερπνὴν (insula nobilis et amona). Ἐκεῖ ἡ μνήμη τῶν περιφημοτέρων λεσβίων ποιητῶν καταλαμβάνει αὐτόν, ἐκεῖ μεστὸς ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὸν Ἀρίωνα, τὸν Τέρπανδρον και τὸν Ἀλκαῖον, ἀνυψοῖ προπάντων τὴν ποιητικὴν φαντασίαν, τὰ τρυφερὰ αἰσθήματα, τὴν διάπυρον εὐγλωττίαν, τὴν ἀναμφισβήτητον ὑπεροχὴν τῆς Σαπφούς, τῆς δαιμονίου ταύτης γυναικὸς τῆς ὁποίας ἀποδεικνύει ὅτι ἀδίκως κατηγορήθησαν τὰ ἦθη, ἐπιλέγων ὅτι οὐδὲν ἔχνος τοιαύτης μομφῆς εὐρίσκειται ἐν τοῖς τῆς ἐποχῆς συγγράμμασι, και θρηνῶν ἐπὶ τῇ λυπηρῇ ταύτῃ ἀλυσίᾳ ἣν και προσφωρότατα ἐφαρμόζει εἰς τὴν Σαπφῶ, ὅτι ὁ μὲν φθόνος ἀποθνήσκει, ἡ δὲ δυσκοφαντία, ποτέ! Μετὰ μικρὰν ἐκείθε διαμονὴν, μεταβαίνει εἰς Θήβας, ὅπου πολὺν ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδου, οὗτινος τὴν εἰκόνα σκιαγραφεῖ μετὰ πλεισθῆς ὄσας ἐπιτυχίας, και ἐκείθεν ἀναχωρῶν μετ' οὐ πολὺ εἰσέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας ἔτη 362».

Ἄμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος, ἐπισκέπτεται τὰ Γυμνάσια, τὰς Παλαιστράς, τὴν Ἀκαδημίαν, ἐν ἧ, μετὰ πολλῶν ἄλλων διασάμων ἀνδρῶν, βλέπει τὸν Πλάτωνα περιστοιχούμενον ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ και ἐπιχέοντα ἐπ' αὐτῶν τὰ νάματα τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας. Τί δὲ διακρίνει μετὰ τοῦ μουσοτραφεῦς ἐκείνου ἀκροατηρίου; Γυναῖκας ὠραίας και σεμνάς, αἵτινες, ἐξ ἀκρατηθῶν φιλομαθείας κινούμεναι και μὴ δυνάμε-

ναί ἐλευθέρως νὰ ἐπωφελεῶνται τῆς ἀκαδημαϊκῆς διδασκαλίας, δὲν εἰδίσταζον νὰ καλέπτοσι πρὸς στυγὴν τὸ ἴδιον γένος ὑπὸ τὰ ἄκοιμψα τῶν ἀνδρῶν ἐνδύματα. Περιγράφων δὲ τὰς νεκροσίμους τῶν Ἀθηναίων τελετάς, ἀναφέρει τὴν ἀθύριαν καὶ ὀλίγην Πύρρου τινος ἀπολέσαντος τὴν ἑαυτοῦ σύζυγον καὶ ἄφθονα χέοντος δάκρυα καὶ μετ' ἀπελπισίας ἀνακράζοντος εἰς φίλους οἵτινες πρὸς παρηγορίαν ἔλεγον αὐτῷ, ὅπως καὶ τὴν σήμερον συμβαίνει, ὅτι τὰ δάκρυά του δὲν ἔχουσι τὴν ἰσχὺν νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν φιλάτνην σύζυγον εἰς τὴν ζωὴν : κ' ἐγὼ διὰ τοῦτο περισσότερον κλαίω !

Μετ' ὀλίγον ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς μεταβαίνει εἰς Κόρινθον ὅπου ἀπαντᾷ τὸν Τιμολέοντα καὶ συνδιαλέγεται διὰ μακρῶν μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος· ἀλλὰ μαθὼν ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ περίοδος τῶν Διονυσίων, ἐπανακάμπτει εἰς τὰς Ἀθήνας, παρευρίσκειται εἰς στρατιωτικὰ γυμνάσια καὶ εἰς θεατρικὴν λαμπροτάτην παράστασιν, καθ' ἣν ἐδιδάσκετο ἡ « Ἀντιγόνη » τοῦ Σοφοκλέους· ἐπισκεφθεὶς δὲ πάντα τὰ περικουδοῦντα τὴν πόλιν ἀριστουργήματα τῆς τέχνης, περιγράφει αὐτὰ λεπτομερῶς καὶ μὲ κάλαμον θελκτικώτατον. Ὁ Παρθενῶν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ τόσον ἐξάπτουσι τὴν φιλόκαλον φαντασίαν του, ὥστε διατείνεται ὅτι ὁ Φειδίας, εἰς ὃν ὀφείλεται τὸ περίφημον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἄνωθεν ἀτενίζει, τοὺς δὲ θεοὺς πλησιέστερα βλέπει. Διηγθὲς δὲ τὴν μάχην τῆς Μαντινείας καὶ τὸν θάνατον τοῦ γενναίου καὶ τολμητοῦ Ἐπαμεινώνδου, συλλέγει καὶ καταγράφει ἐν τῇ περιηγήσει αὐτοῦ ἀκριβεῖς καὶ βασιμους πληροφορίες περὶ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν μελῶν αὐτῆς, περὶ τῶν δικαστηρίων καὶ διαδικασίας, περὶ τῶν ἠθῶν καὶ τῆς θρησκείας καὶ ἐν γένει περὶ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν Ἀθηναίων, ἐπισηραγίζων τὸ ἀνεκδοτικὸν μέρος τῆς θελκτικώτατης ταύτης διηγήσεως διὰ τῆς τολμηρᾶς ἐκείνης πράξεως τῆς ἱερείας Θεανοῦς, ἥτις, ἐν τῇ γυναικείᾳ αὐτῆς εὐθύτητι καὶ τῶν ἰδίων καθικόντων συναισθίσει, ἀντέστη, μόνη, κατὰ τῆς ὀργῆς ὀλοκλήρου δήμου ἐπιτάττοντος αὐτῇ νὰ καταρασθῇ τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ εἶπεν εἰς τὸν μανιώδη ὄχλον ὅτι ἔχει ἐντολὴν νὰ ἐπικαλῆται ἐπὶ τῶν θνητῶν τὰς εὐλογίας, καὶ οὐχὶ τὰς ἀρὰς τῶν θεῶν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀναχαρσίς ἐπισκέπτεται τὴν Φωκίδα, καὶ προπάντων τοὺς Δελφοὺς, ἐν οἷς γίνεται αὐτόπτης θεατῆς τῶν Πυθίων, τὰ ὁποῖα καὶ περιγράφει ζωηρότατα, ἐπανέρχεται δὲ μετὰ παρέλευσιν τετραετίας εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου, ἀφοῦ προηγουμένως ἀφηγεῖται τὰ κυριώτερα συμβάντα καὶ τὰ περιεργότερα ἀνεκδοτὰ τῶν τεσσάρων ἐτῶν καθ' ἃ διέμεινεν ἐν Δελφοῖς, τὰ ὁποῖα ἔλαβον χώραν ἐν Ἑλλάδι, ἀναπληροῖ τὰς λίαν ὀρθὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ βίου τῶν Ἀθηναίων διὰ νέων καὶ ἐπίσης ὀρθῶν σκέψεων περὶ τῶν ἑορτῶν, τῶν οἰκιῶν, τῆς ἀνατροφῆς, τῆς μουσικῆς, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τῶν βιβλιοθηκῶν, τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων αὐτῶν, παρίστησι δὲ καὶ τὸν κορυφαῖον τῶν φιλοσόφων Πλάτωνα διηγούμενον τὴν εἰς Σικελίαν περιηγησιν αὐτοῦ.

Εἰς τὰ 357 ἀναχωρεῖ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐπισκέπτεται τὴν Βοιωτίαν, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Ἠπειρὸν· τὴν

Ἀκαρνανίαν καὶ τὴν Αἰτωλίαν, ἃς κατὰ βάθος περιγράφει, ἐπανελθὼν δὲ καὶ διαμείνας ἐν Ἀθήναις τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους ἐκείνου, ἀναχωρεῖ καὶ πάλιν πρὸς περιηγησὶν εἰς τὰ Μέγαρα, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυωνίαν, τὴν Ἀχαΐαν, τὴν Ἠλιδα, ἐν ἣ παρευρίσκειται εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, εἰς τὴν Μεσσηνίαν. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ἐπαρχίᾳ διαμείνων, πολὺν ποιεῖται λόγον περὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς, περὶ Λυκούργου καὶ τῆς νομοθεσίας αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ κυβερνητικοῦ συστήματος, τῆς ἀνατροφῆς, τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν Σπαρτιατῶν, ἥτις, εἰρησθῶ ἐν παρόδῳ, οὐκ ὀλίγον ὁμοιάζει τῇ ἐπικρατούσῃ νῦν ἐν τῇ Γερμανίᾳ, ὥς καὶ περὶ τῆς θρησκείας καὶ τῶν ἑορτῶν, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων αὐτῶν. Σκιαγραφεῖ δὲ προπάντων μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὸν ἠρωϊκὸν χαρακτῆρα τῶν γυναικῶν τῆς Σπάρτης. Ἀναφέρων πρὸς ὑποστήριξιν πολλὰ ἀνεκδοτὰ, ὧν μάρτυς ὑπῆρξεν αὐτόπτης, ὥς τὸ ἐπόμενον· Μήτηρ τις, εἰς ἣν στρατιώτης ἐλθὼν ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀνῆγγειλεν αἰφνιδίως τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ τῆς, ὅστις ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἐθυσίασθη, ἀπεκρίθη αὐτῷ : « νὰ τὸν θάψωσι καὶ νὰ τὸν ἀντικαταστήσωσιν ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ! » Μετὰ μικρὰν ἐκδρομὴν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ τὴν Ἀργολίδα, τὰς ὁποίας ἐπίσης λεπτομερῶς καὶ καθ' ὅλα περιγράφει, ἐπανέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐξακολουθεῖ τὰς ἀκριβεῖς αὐτοῦ ἐρεῦνας περὶ τε τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου, τῶν φόρων καὶ τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τῶν Ἀθηναίων, ὥς καὶ περὶ τῆς γεωργίας καθ' ἕκαστα τὴν Ἀττικίαν, ἐκφράζει δὲ καὶ τὸν ἄκρον ἀποσπασμὸν ὃν ἐμπνέει αὐτῷ τὸ γιγαντιαῖον ἀριστούργημα τοῦ Φειδίου, τὸ ἐν τῷ δήμῳ Παμνοῦντος δεκάπικρον ἄγαλμα τῆς ἀνιλάστου Νεμέσεως, τοῦ ὁποίου τὸ μόνον ἐλάττωμα ἦτο ὅτι ἔδωκεν εἰς τὴν ἐκδίκτισιν μορφήν γυναικός ! Ἐνδιατρίψας δ' ἐπ' ὀλίγον ἐν τῇ ἐξιτορήσει τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ Σικελίᾳ κυριωτέρων συμβάντων ἀπὸ τοῦ ἔτους 357^{ου} μέχρι τοῦ 354^{ου} καὶ ἐπενεγκῶν κρίσεις τινὰς λίαν καλῶς ἐσκεμμένας ἐπὶ τῶν στρατηγῶν Τιμοθέου καὶ Ψικράτους, ὥς καὶ ἐπὶ τῆς ἐστρατείας τοῦ Δίωνος, ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς, ἀκούσας πολλὰ καὶ διάφορα περὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Περσίας, ἀπέρχεται πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν δύο τούτων μεγάλων τῆς ἐποχῆς βασιλείων.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ταξιδεύων, ἀντὶ τῆς περιμονομένης περιγραφῆς τῶν χωρῶν ἃς ἐπισκέπτεται, καταχωρίζει ἐν τῇ περιηγήσει αὐτοῦ ἐπιστολάς φίλων του Ἀθηναίων μυρίας περιεχοῦσας πληροφορίες περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι πραγμάτων, περὶ τῶν ἐπιχειρήσεων Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων ἱστορικῶν συμβάντων, ἅτινα ἔλαβον χώραν κατὰ τὴν ἑνδεκαετη αὐτοῦ ἀπουσίαν. Ἐπανερχόμενος δὲ ἐκ Περσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, μαθὼν καθ' ὁδὸν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης διαμένει ἐν Μιτυλήνῃ, πρωτευούσῃ τῆς Λέσβου, ἀπέρχεται παρὰ τῷ Σταγειρίτῃ καὶ συνδιαλέγεται μετ' αὐτοῦ περὶ πολλῶν φιλοσοφικῶν ἀντικειμένων. Ἀμα δὲ τῇ εἰς Ἀθήνας ἀφίξει αὐτοῦ κατὰ τὰ 343, πραγματεύεται διὰ μακρῶν περὶ τε τοῦ Δημοσθένους, τοῦ κορυφαίου τούτου τῶν ὁπτήρων, καὶ περὶ τοῦ πατρὸς τῆς φιλοσοφίας Ζωκράτους, ὥς καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων ἐνδόξων τῆς

Ἑλλάδος ἀνδρῶν, ἐπίσης δὲ καὶ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ θεάτρου παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τῆς σκηνῆς τὰ δραματικὰ ποιήματα. Λόγον δὲ ποιούμενος περὶ τῶν εὐχρηστοτέρων κυρίων ὀνομάτων τῆς ἐποχῆς, ἐπιφέρει τὸ ἔξης ἀστεῖον ἀνέκδοτον. « Πέρσης τις φίλος μου, τὸν ὁποῖον, ἐλθόντα πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Ἀθηνῶν, ὠδήγησα εἰς τὴν Ἀγορὰν, μοὶ ἠρώτησε πῶς ὀνομάζονται πολῖται τινες οὗς ἐκεῖσε ἀπηντήσαμεν. Ὁ πρῶτος, τῷ ἀπεκριθῆναι, ὀνομάζεται Εὐδοξος, ὅπερ σημαίνει κλεινὸς, περιβλεπτός· καὶ εὐθέως ὁ Πέρσης κλίνει μετὰ σεβασμοῦ τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τοῦ Εὐδοξοῦ. Ὁ δεῦτερος λέγεται Πολύκλειτος, ἵτοι λίαν περιφνητός· καὶ πάραυτα νέον δεῖγμα ὑποκλινῶν αἰσθημάτων τοῦ Πέρσου πρὸς τὸν Πολύκλειτον. Βεβαίως, μοὶ λέγει, ἀμφότεροι εὐρίσκονται ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Πολιτείας; Οὐδαμῶς, εἰσὶν ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, ὅλως ἄγνωστοι. Οὗτος, ὅστις φαίνεται τόσον ἀδύνατος, καλεῖται Μεγασθένης, δηλαδὴ πολὺ δυνατός· καὶ ἐκεῖνος, ὁ τόσον παχὺς καὶ βαρὺς, Πρῶτος, ὅπερ μεθερμηνευόμενον δηλοῖ ὁ ἐλαφρός, ὁ πρὸ τῶν ἄλλων τρέχων. Αὐτὸς δὲ, τὸν ὁποῖον βλέπεις τόσον μελαγχολικόν, ὀνομάζεται Ἐπιχάρης, ἵτοι εὐθυμὸς· καὶ ὁ ἄλλος, Σώστρατος, δηλαδὴ ὁ σωτὴρ τοῦ στρατοῦ. Λοιπὸν οὗτος ἐστρατιῆς; Οὐχί, οὔτε στρατιώτης, ἔχρημάτις. Καὶ ἐκεῖνοι; Ὁ μὲν ὀνομάζεται Δικαῖος, δηλαδὴ δίκαιος, ὁ δὲ, Κλειτόμαχος, ἵτοι περιφνητὸς μαχητής, καὶ οὗτος μὲν πολλὰς ἐτραπὴν εἰς φυγὴν, ἐκεῖνος δὲ ἐστὶν ὁμολογουμένως ὁ μεγαλύτερος πανούργος τῆς ἐποχῆς. Ὁ Πέρσης τότε, ἐξαντληθεὶς τῆς ὑπομονῆς του, μὲ διέκοψε κραυγάζων: Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀτιμάζουσι τοιαῦτα ὀνόματα! ».

Κατὰ τὸ ἐπιπὸν ἔτος ὁ Ἀναχάρσις ἐξακολουθεῖ τὴν περιήγησιν αὐτοῦ εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἰς τινὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, περιγράφων τοὺς ὠραίους τούτους τόπους μετὰ τῆς συνήθους ἐκριβείας ἅμα καὶ φαντασίας ποιητικῆς, πολλὰς δὲ καὶ λίαν ἐνδιαφερούσας λεπτομερείας ἀναφέρων περὶ Ἱπποκράτους, Πολυκράτους, Πυθαγόρου, καὶ τῶν ἐν Διῶφ τελευτῶν καὶ ἀγόνων. Ἐπανέρχεται δ' εἰς τὰς Ἀθήνας ἔτι 341^ο ὅπου σχετίζεται μετὰ τοῦ Εὐκλείδου καὶ συνδιαλέγεται μετ' αὐτοῦ περὶ ποιήσεως καὶ ἠθικῆς· διαγραφῆσας δὲ μετὰ τὰ ζωηρότερα χρώματα τὰς μεγαλεπιδόλους τοῦ Φιλίππου ἐπιχειρήσεις καὶ τὴν ἀκαταδάμαστον τοῦ Δημοσθένους ἀντιπολιτευσίν, πρὸς δὲ καὶ τὴν εἰκόνα Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, θρηνεῖ ἐπὶ τῶν συνεπειῶν τῆς μάχης τῆς ἐν Χαιρωνίᾳ, καὶ ἀπομακρυνόμενος ὀριστικῶς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ 337, ἐπανακλῖται εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, γεγηρακὸς μὲν καὶ βεβαρημένος, ἀλλὰ γευθεὶς τῶν καρπῶν τοῦ δένδρου τοῦ ὀλιθοῦς πολιτισμοῦ.

Λυποῦμαι ὅτι τὰ ὅρια μιᾶς διαλέξεως δὲν μοὶ ἐπιτρέπουσιν ἀνάλυσιν λεπτομερεστέραν τοῦ ἀριστουργήματος τούτου, ἵτις ἠδύνατο μὲν νὰ ἀναδείξῃ πολλὰς καὶ ποικίλας ἄλλας καλλονὰς ἐμπεριχομένας ἐν αὐτῷ, ἵθελεν ὅμως ἀναμφιβόλως ἐξαντλήσει τὴν ἡμετέραν ὑπομονήν, ἥς καὶ ἴδῃ οὐκ ὀλίγον κατεχράσθη. Ὁ φόβος οὗτος μὲ ἀπέτρεψε καὶ τῆς ἀναλύσεως τῶν σπουδαιωτάτων σημειώσεων καὶ πινά-

κων τῶν εὐρισκομένων ἐν τέλει τοῦ συγγράμματος καὶ συνθεθειμένων πρὸς τὸν διττὸν σκοπὸν τῆς ἐξακριβώσεως πολλῶν ζητημάτων ἀμφισβητούμενων, ἀφωγόντων δὲ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ τῆς ἀντιπαρθεύσεως πλείστων ὄσων εἰς χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πραγμάτων πρὸς τὰ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ἀντιστοιχοῦντα πρὸς αὐτά· ἀρκοῦμαι δὲ μόνον εἰς τὸ νὰ συστήσω τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν καὶ μελέτην παντὶ τῷ ἐφαρμοζόντι ἑαυτῷ τὸ τοῦ φιλοσόφου Ἀριστίππου τοῦ Κορωναίου, τοῦ διασώζοντος τούτου τοῦ Σωκράτους μαθητοῦ, κοφώτατον ἀπόφθεγμα: « οὐχ οἱ πολλὰ, ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντες εἰσὶν σπουδαῖοι ». Δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἀποχωρισθῶ ὑμῶν χωρὶς νὰ ἀναφέρω παρατηρήσεις τινὰς περιφανῶν κριτικῶν, τὰς μὲν δικαίας, τὰς δὲ ἐσφαλμένας, ἃς προσκάλεσεν ἡ «Περιήγησις τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος».

Ὁ μὲν διάσημος τῆς Γαλλίας κριτικὸς Βιλλεμαῖνος (Villemain) εὐρίσκει ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἴχνη τινὰ τοῦ κυρίου ἐλαττώματος τοῦ ἐπικρατήσαντος ἐν τῇ φιλολογίᾳ κατὰ τὰ τέλει τοῦ III^{ου} αἰῶνος, ἵτοι τῆς ἀβεληπρίας μεθ' ἧς ἡ ἐποχὴ ἐκείνη, καταφρονούσα τὸ παρελθὸν καὶ ἐνασχολουμένη μόνον μετὰ τὰς ἰδίας δοξασίας καὶ νέας ἰδέας, ἐπελαμβάνετο τῶν ἰδεῶν καὶ δοξασιῶν τῶν ἀρχαίων. Καὶ ὄντως, ὅτι φίλος μὲν Βαρθολομαῖος φιλτάτη δὲ ἡ ἀλήθεια, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἰς τινὰ μέρη τῆς «Περιήγησεως» ἀναφαίνονται πού καὶ πού νεωτερισμοὶ τινες, οἱ ὁποῖοι δέον νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἐποχῆς ἐν ἣ ἔζη, ἐπιρροὴν τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ποτε συγγραφεὺς ὀλοσχερῶς ἀπέφυγε, καὶ ἵτις παράγει τὰς μικρὰς καὶ ἐνεπαισθήτους σχεδὸν κελίδας, ἃς ὀρθῶς μὲν, ἀλλὰ καὶ λίαν αὐστηρῶς ἐπικρίνει ὁ Βιλλεμαῖνος. Ὁ δὲ κλεινὸς Σλέγκελος (Schlegel), ὁ ἐκ τῶν περιφημωτέρων κριτικῶν τῆς Γερμανίας, καταδικάζει τὸν Βαρθολομαῖον ἐπὶ ἐλαφρότητι, ἐπιλέγων ὅτι λίαν ἐσφαλμένως παρέστησε τὴν Ἀντιγόνην ἀποκαλύπτουσαν τὸ ἐρωτικὸν αὐτῆς αἰσθημα διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Κρέοντος. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει πολλὴν τὴν σπουδαιότητα, διότι ἐκ τῆς λύσεως αὐτοῦ καὶ μόνου καθίσταται φανερὸν ἂν αἱ ἀρχαῖαι γυναῖκες ἠδύνατο, καθὼς αἱ μεταγενέστεραι, νὰ ἐκφράσωσιν ἐνώπιον τῶν ἀνδρῶν τὸ αἰσθημα τοῦ ἔρωτος. Ἄν δὲ βέβαιον τυγχάνῃ ὅτι ἐν οὐδενὶ τῶν δραμάτων τῆς ἀρχαιότητος, ἐκτὸς τῆς « Ἀντιγόνης » τοῦ Σοφοκλέους, καταφαίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἐπίσης ἀναμφισβήτητόν ἐστὶν ὅτι ἡ ἠρωὶς τῆς τραγωδίας ταύτης, ἀνακράζουσα ἐκ βάθους καρδίας: « ὦ φίλταθ' Αἴμον, ὡς σ' ἀτιμάζει πατήρ! ». οὐδόλως σέπτεται νὰ ὑποκρύψῃ τὸ φλογερὸν αὐτῆς πάθος· καὶ κατὰ συνέπειαν πιστότατος μεθερμηνευτῆς ὑπῆρξεν ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς τοῦ πνεύματος τοῦ Σοφοκλέους καὶ τῶν διαθέσεων τῆς εὐαισθητοῦ μνηστῆς τοῦ Αἴμονος. Ἄλλοι ἀπέδωκαν εἰς τὸ σύγγραμμα χαρακτῆρα ἀπλοῦ μυθιστορήματος· καὶ ἄλλοι κατ' οὐσίαν μὲν ἐπεκρότησαν αὐτῷ, τὴν δ' ἐξωτερικὴν μορφήν αὐτοῦ καὶ τὸ ὕψος κατεδικασάν· εὐρέθησαν δὲ καὶ τινες τολμῶσαντες νὰ ἐκφράσωσι τὴν δυσμενείαν τῶν ἐπὶ τῇ ἑλλείψει ἱστορικῆς ἐρμηνείας τῆς μυθολογίας· καὶ ἔτι τολμηρότεροι τούτων, οἱ ὡς ἐκ τρίποδος ἀποφανθέντες ὅτι τὸ ἔργον εὐχάριστον μὲν ἐστὶν, ἀλλ' ἐπιπόλαιον.

και σās διαβεβαιώ μεθ' ὄρκου ὅτι τοῦτο θά προῦξέ-
νει εἰς ἐμέ περισσοτέραν ἢ εἰς ἡμᾶς λύπην.

Ὁ ἀριστοκράτης μικροῦ δεῖν ἐγέλασε παρηγορία
διὰ τὸν φόβον ὃν ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος ἐξέφραζε μήπως
θέσῃ τὴν τιμὴν τοῦ πύργου ὑπὸ ἀμφισβήτησιν, ἐάν
μόνον ἐνεφανίζετο ἐν αὐτῷ.

— Ἐάν ἐννοῶ καλῶς, εἶπεν ὑποδουόμενος ὄσων
ἠδύνατο σοβαρότητα, ἐπιθυμεῖτε νὰ μοὶ γνωστο-
ποιήσῃτε τὴν κατ' ἐμοῦ κλησὶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ὑμῶν
καὶ ὄχι ἐν τῇ ἰδικῇ μου. Ἐννοῶ καὶ ἐκτιμῶ τὴν λε-
πτότητα τῆς διατυπώσεως· ἀλλὰ περὶ τίνος πρόκει-
ται, παρακαλῶ; ἐνόμιζον ὅτι οὐδέποτε πλέον θά πε-
ριπλεχθῶ εἰς δίκην καθ' ὅλην μου τὴν ζῶην.

— Ἐπεξηγήσεις, κύριε κόμη, δὲν δύναμαι διστύ-
χως νὰ σᾶς δώσω· ἔλαβον τὸ ἔγγραφον ἔτοιμον καὶ
τῷ ἔλειπεν ἡ ὑπογραφή μου μόνη: ἰδοὺ αὐτό

Ὁ Ἀλδέρτος ἔδραξε τὸ πολυσέλιδον καὶ οἰνοεἶ-
δι' ἱερογλυφικῶν χαρακτήρων κεκαλυμμένον χειρό-
γραφον· ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰσὶν αὐτὸ εἰς τὸ θυλάκιόν του
ἀνέγνω διὰ βραχέων ὅτι προσκαλεῖται μετὰ τινῶν
ἄλλων εἰς τὸ πταισματοδικεῖον τοῦ Σηκουάνα, ὅπως
ἀκούσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς καθ' ὅλους τοὺς τύπους
καταργήσεως ἑταιρίας τινῶς, ἥς ἀκουσίως αὐτοῦ,
ὠνομάσθη πρὸ τίνος διευθυντής.

— Φαντασθῆτε, κύριε κλητῆρ, εἶπεν, ὅτι ἐπλή-
ρωσα ἥδη 100000 φρ. διὰ τὴν εὐθύνην μου ἐν τῇ
ἐπιχειρήσει ταύτῃ, ἣν ἐνόμιζον ἀποθανούσαν καὶ
ταφείσαν. Εἰς τίνα σκοπὸν λοιπὸν ἀφορᾷ ἡ αἴτη-
σις αὕτη; μήπως μέλλουσι νὰ μοὶ ἀποδώσωσι τὰ
χρήματά μου τῆς ἑταιρίας καταργηθείσης;

— Τοῦτο θά μ' ἐξέπλητταν, εἶπεν ὁ κλητῆρ· διότι
οὐδέποτε ἐπιφορτίζουσιν ἡμᾶς δι' ἀπόδοσιν ὀφειλο-
μένων χρημάτων· ἀφ' ἑτέρου ὁ κ. Καδαρού θά σᾶς
εἰδοποιῇ, διότι πρὸ μικροῦ ἐτι με ἠρώτα ἐάν ὁ ἐν
Παρισίσις δικογράφος δὲν μοὶ ἔστειλεν ἔγγραφόν τι
διὰ τὸν κ. κόμητα.

Ἀκούσας τὸ ὄνομα τοῦ Καδαρού, τοῦ ὁποίου τὴν
ἐχρότητα, καίπερ μὴ διαδηλωθεῖσαν ἐτι ἐπισήμως,
ὁ Σενὰκ ἐμάντευσεν, ὡσφράνθη πάραυτα μοχθηρὰν
τίνα ραδιοσυγίαν, καὶ ὀριστικῶς ἐπαύσατο πιστεύων
ὅτι πρόκειται περὶ ἀνακτήσεως τῶν χρημάτων αὐ-
τοῦ. Ἐπειδὴ δὲ προσήγγισεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν ὁ ταχυ-
δρόμος ἐξήθανεν, ἐνεπίστευσεν εἰς τὸν εὐγενῆ κλη-
τῆρα ὅπως ἐπιδώσῃ πρὸς αὐτὸν ψάκελλον περιέ-
χοντα τὴν κλησὶν καὶ ἐπισκεπτήριον αὐτοῦ ἐφ' οὗ
ἐπέγραψε δύο γραμμῆς πρὸς τὸν ἐν Παρισίσις δικη-
γόρον του. Ἐπειτα ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μέγαρον, ἀλλ'
οὐδὲν εἶπε πρὸς τὴν Θερεσίαν, ἐκ φόβου μὴ ἀνη-
συχῆσῃ αὐτήν.

Τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ ὥρας μετὰ ταῦτα ὁ κόμης
ἐλάμβανε τὴν ἐπομένην ἀπάντησιν.

«Ἡ παρούσα κλησὶς εἶναι ἡ κακότεχος ἀσειότης
ἢ κτύπος ἀρκούντως ἐπικίνδυνος. Ἐάν, ὡς οἱ ἀντί-
δικοι ἡμῶν ἀξιοῦσιν συμβουλευθέντες ἀναμφιδόλως
ὑπὸ ἐντριβοῦς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀνδρός, αἱ πράξεις
τῆς ἀτυχοῦς ταύτης ἑταιρίας δὲν ὑπεγράφησαν κα-
νονικῶς κατ' ἀρχήν, οἱ ἰδρυταὶ ὀφείλουσι νῦν ν' ἀ-
ποδώσωσι τὰ χρήματα μετὰ τοῦ τόκου. Τρία δὲ ἑκα-
τομμύρια εἶναι ποσὸν ὡπωδέποτε ἐπαισθητόν, ἔστω
καὶ δι' ἀξιοχρεῶν ὁμάδα. Ἀλλ' ὅμως ἀμφιδόλως
λίαν περὶ τοῦ ἂν οἱ ἕτεροι τῶν ἰδρυτῶν ἐξηφανίσθη-

σαν ἢ ἐναυάγησαν οικονομικῶς. Συμπέρασμα: Ὄφει-
λομεν νὰ μελετήσωμεν τὸ ζήτημα σπουδαίως μη-
δόλως ἀποκοιμώμενοι ὡς κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμῶν
δίκην. Τολμῶ νὰ πιστεύσω ὅτι ἐνθυμείσθε πόσον
τότε σᾶς ἐβίαζον νὰ παρευρισκῃθε εἰς τὴν ἀκρόασιν
ἀληθῶς δὲ εἰπεῖν οὐδέποτε κατενόησα πρὸς τί, ἀπο-
κλειστικῶς χάριν τῆς δίκης ταύτης ἀναχωρήσας ἐξ
Ἰνδιῶν, ἐμείνατε ὅμως ἐπὶ δύο ἐτι ἢ τρεῖς μῆνας
ἐν Καίρῳ, ἀφίνων με νὰ διασκεδάζω μόνος, τοῦθ'
ὅπερ ἐπέτυχε τοῦ ποθομένου τόσον ὅσον γγνωρίζε-
τε. Δὲν θά τηρήσωμεν ἥδη τὴν αὐτὴν συμπεριφο-
ράν, τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσῳ πρόκειται περὶ παραβά-
σεως τοῦ περὶ ἑταιριῶν νόμου, δυνάμεθα δὲ νὰ εἴ-
πωμεν ὅτι ἀπὸ τοῦδε κυριολεκτικῶς εἶσθε κατηγο-
ρούμενος καθήμενος ἐπὶ τοῦ βήθρου. Ἀναμφιδόλως
κατὰ τὸ ἔαρ θά ἐλθῃτε ἐδῶ, ἐγὼ δὲ θά παρατείνω ἐν
τῷ μεταξύ τὴν διαδικασίαν μέχρις ὅτου σᾶς ἴδω καὶ
συνεννοηθῶ μεθ' ὑμῶν».

Περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ὁ δικηγόρος τοῦ Ἀλδέρ-
του, ὁ διάσημος Δουβουκέ, ἐπανῆλθεν ἐπὶ τοῦ ζητή-
ματος.

«Τις λοιπὸν εἶναι ὁ καλούμενος Καδαρού, τὸν
ὁποῖον πάντοτε εὐρίσκω μετὰ τῶν κνημῶν μου
ὀσάκις προκαλῶ νέαν ἀναβολήν; Εὐκόλον ἀφ' ἑτέρου
εἶναι νὰ ἐνοηθῇ τις τὸ παίγνιον τοῦ καλοῦ τούτου
ἀνθρώπου. Βεβαιώθητε ὅτι θά ἐξαγοράσῃ, —κατὰ τὴν
ἀξίαν τοῦ χάρτου ἴσως— ὅλον τὸν ὀγκώδη ψάκελλον
τῶν πράξεων τῆς ἑταιρίας. Διότι ἐάν ἐκδοθῇ ἡ ἀ-
κύρωσις καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν χρημάτων λάβῃ χώραν,
τὰ δύο πιθανῶς ἑκοτομμύρια ἔσονται ὑπὲρ τοῦ ἴδιου
αὐτοῦ ταμείου. Ὅπωςδήποτε δὲν δύναται νὰ ἀνα-
βληθῇ ἐπὶ πλέον ἢ ἐμφάνισις ὑμῶν εἰς τὸ δικαστή-
ριον, ἐάν δὲ δὲν ἐπιθυμεῖτε νὰ καταλείπητε ἐξ ὀλο-
κλήρου τὴν Μεσημβρίαν κατὰ τὴν παρούσαν ἐποχὴν,
ἔλθετε τουλάχιστον πρὸς βραχὺν χρόνον, διότι θά
συμβουλευθῶ ὑμῖν διαθήματα, ἅτινα ὑμεῖς μόνος νὰ
ἐπιχειρήσῃτε δύνασθε».

Φανταζόμενος μόνον τὸν αἰθνίδιον τοῦτον χωρι-
σμὸν ὁ Σενὰκ ἐθλίβετο, καίπερ μὴ διαβλέπων ὅτι ἡ
Θηρεσία οὐδόλως θά συνήναι εἰς αὐτόν. Καὶ ἐγνωρί-
ζε μὲν ὅτι βεβαίως διὰ μιᾶς μόνης λέξεως θά ἠδύ-
νατο νὰ διεγείρῃ ἐν αὐτῇ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν
τοῦ ν' ἀναχωρήσῃ ἐντὸς εἰκοσιτετραώρου· ἀλλ' ἀφ'
ἑτέρου διεννοεῖτο ὅτι διὰ τῆς λέξεως ταύτης θά ἐσθῆ-
νευε τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ὀνειρωδῶδους κατοπλισμοῦ
εἰς ὃν τοσοῦτον ἠδέως εἶχεν ἐθίσει τὰ προσήλιπ' ἐκεῖ-
να ὄμματα. «ὦ! ἠδύνατο λοιπὸν ἥδη νὰ καταστήσῃ
φανερὰς τὰς ἐξευτελιστικὰς ἀνησυχίας, τὰς οἰκτρὰς
μερίμνας περὶ ζητημάτων χρηματολογικῶν, αἵτινες
θά διεχάραττον πεζοτάτην καὶ χυδαίαν τροχίαν ἐπὶ
τοῦ μόλις ἐγκαινισθέντος σταδίου τῶν δύο τρυφερῶν
καὶ εὐδαιμόνων ὑπάρξεων; Ναι, ἐάν προῦκτετο περὶ
καθῆκοντος ἢ ἀγαθοεργίας, ἢ εὐγενῆς τῆς γυναικὸς
ἐκείνης ψυχῆ θά ἐθυσίαζε πρῶτον πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο.
Διέβλεπεν ἐτι αὐτήν ὁ Ἀλδέρτος ἐπιλανθανομένην
τῶν ἰδίων αὐτῆς ὀρέξεων καὶ πόθων, καὶ αὐτῆς ἐτι
τῆς κλήσεως, ἣν ἐνόμιζε κληρωθεῖσαν αὐτῇ καὶ ἀ-
κολουθοῦσαν εἰς Αἴγυπτον τὸν κινδυνεύοντα ἀδελ-
φόν της. Ἀλλ' ἀνεμυμνήσκειτο ἐπίσης καὶ τῶν μετ'
αὐτῆς ὀμιλῶν του ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν Καίρῳ οἰ-
κίσκου, ἢ ἐπὶ τῆς γερφουίδος τῆς δαχαδίας δι' ἥς

πολλάκις ἐπλευσαν ὁμοῦ ἀνὰ μέσον τῶν γλαφυρῶν καὶ ἰοστεφάνων τοῦ Νεΐλου ὀχθῶν.

Μεθ' ὁποίας εὐχερῶς ἐκπλήξεως, μεθ' ὁποίου ἐνθουσιασμοῦ ζωηρῶς ἐν τῷ βλέμματι αὐτῆς ἀποστράπτοντος ἠεροῦτο τότε ἡ ἀγγελόφυκος κόρη τοῦ Μεδδίου ἐκείνου τοῦ εὐαγγελίζοντος τὴν γηθόδουνον εἰδῶσιν ἀμερίστου καὶ ἀναλλοιώτου ἔρωτος! Φεῦ! κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αὐτὸς οὗτος ὡς αἰσχύνην ἐσκώπετε τὴν ἐστενωχωρημένην καὶ οἰονεῖ συνεσφιγμένην ὑπαρξίν, ἣν ὁ ἐνεστώτος τοῦ βίου ὄργανισμός ἐπιβάλλει καὶ εἰς τὸν ἔλευθερωτάτον ἔτι, καὶ εἰς τὸν μᾶλλον πολυτάλαντον. Κατεγέλα τῶν ἐραστῶν, οἵτινες λόγῳ μὲν παρίστανται ἔτοιμοι πρὸς μυρίους θανάτους, ἐν τῇ φορᾷ ὅμως τῆς πραγματικότητος εἰσὶν ἠναγκασμένοι ὅπως εἰκοσάκις τῆς ἡμέρας ἀπαντήσωσι πρὸς τὴν ἀνάσσαν τῆς καρδίας αὐτῶν: — «Τοῦτο στοιχίζει πάρα πολὺ!» ἢ — «Δὲν ἔχω καιρόν!» — Τί λοιπόν; ὑπάρχει τι πολυτιμότερον τοῦ ἔρωτος; τί λοιπόν; τὸ ἀγαπώμενον ὃν δεόν νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ἄλλας φροντίδας, εἰς ἄλλα συμφέροντα; Οὐχί, οὐχί! δὲν ἐνόει ἐκεῖνος οὕτω σμικρὰν καὶ ἐξηρητημένην τὴν πρᾶξιν τοῦ δίδειν τὴν καρδίαν διὰ παντός. Καὶ ὅτε ἐδέσμευεν ἵνα ἐκλέξῃ μεταξὺ τῆς εὐχῆς ἣν τὰ χεῖλη τῆς Θηρεσίας ἠρθρωσαν καὶ τοῦ κινδύνου μεγάλης μερίδος τῆς παρουσίας αὐτοῦ, συνεπῆς πρὸς ἑαυτόν, συνεπῆς πρὸς τοὺς ἀπαραγράπτους νόμους, οὓς αὐτὸς οὕτως ἐθέσπισεν, οὐδόπως ἐδίστασεν, ἀλλ' ἀμερίμῳς ἀφίνων τὸ ἀναμένον αὐτὸν σκάφος ἵνα ἐξακολουθήσῃ μόνον τὸν πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Γαλλίας πολυρροῦμονα πλοῦν, ἔμεινεν ἐν Αἰγύπτῳ. Ὡ, τὰ ἀπολεσθέντα ἐκεῖνα ἑκατοντακισχίλια φράγκα! . . . μήτοι δὲν ὤφειλεν εἰς τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν τὴν ζηλωτὴν τῆς γυναικὸς ἐκείνης κατακτείνῃ;

Τί θὰ ἔλεγε ἐκείνη βλέπουσα αὐτὸν ἀκολουθοῦντα διαγωγὴν οὕτως ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον; Πῶς θὰ ὠμολόγει αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνίκανον ὅπως συντηρήσῃ ἐπὶ πλέον τὸ μάγον ἐκεῖνο ὄναρ τὸ προκύψαν ἐκ τῆς θαυμαστῆς ἁρμονίας τῶν δύο ψυχῶν, τὴν εὐδαιμονίαν τὴν δημιουργηθεῖσαν διὰ τοῦ γλυκυτάτου ἐγωῖσμοῦ καὶ τοῦ ἀγνωτάτου ἐλέους! Πῶς αὐτὸς οὕτως θὰ κατεδείκνυεν ὅτι συσφιγγουσίαν αὐτόν, ὅτι δεσπόζουσιν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίσης ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν θνητῶν αἱ περᾶι, αἱ χυδαῖαι ἀνάγκαι τοῦ πρακτικοῦ βίου! Πῶς θὰ τῇ ἔλεγε: «Ἐνταῦθα εὐρίσκομεν τὴν ἀσκίαστον αἴγλην, τὴν ἀναλλοιώτην χαρὰν, ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν δυνάμεθα νὰ μείνωμεν· δὲν ἔχομεν καιρὸν ἵνα ὦμεν εὐδαίμονες· θὰ μᾶς ἐστοιχίσει πάρα πολὺ ἢ περαιτέρω ἐξακολουθήσῃς τῆς ἡδείας μονώσεως, ἢ δὲ τραχεῖα καὶ βροντερὰ τῆς πραγματικότητος φωνή, μᾶς καλεῖ, μᾶς καλεῖ στενωτορεῖως!»

Ὅχι, δὲν εἶχε τὸ θάρρος ἵνα προβῇ πρὶν ἢ συμπληρωθῇ ἔτι τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ γάμου του ἔτος εἰς τὴν θλιβεράν ταύτην ὁμολογίαν, ἥτις θ' ἀφήρει ἀπ' αὐτοῦ τὸν αἰγλήεντα στέφανον.

Ἔστω, θ' ἀνεχώρει, ἀφ' οὗ ὤφειλε νὰ πράξῃ τοῦτο ἐπὶ ἐβδομάδας τινὰς τούλάχιστον· ἀλλ' ἄς ἀγνοῇ, ἄς ἀγνοῇ ἢ Θηρεσία τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀπομακρύνσεως ᾧ, πᾶσα φροντίς, πᾶσα ἀνδραγαγία κἄν παροδική, ἔστω ξένη πρὸς τὴν καρδίαν αὐτῆς ἔδασε!

Καὶ ἤδη, μετὰ τὸ μυστικὸν τοῦ συζύγου, ἥς ἐξε-

τάσωμεν τὸ τῆς γυναικὸς, ὅπερ, ὁμολογητέον, δὲν εἶναι βεβαίως τοῦ πρῶτου ἐλαφρότερον.

Ὁ Φορτουναῖος Καθαροῦ, γεννηθεὶς ἐξ ἀπογόνου τῶν Σταυροφόρων καὶ δεῖσιδαιμονος κόρης τῆς Κύρου, παρουσίαζε τὸν παράδοξον καὶ κινδυνώδη τύπον, ὅστις, ὢν ἀπόρροια τῆς ἐλλείψεως ἀπορροπίας μεταξὺ φαντασίας καὶ κρίσεως, ἀπασχολεῖ τὴν σύγχρονον φιλοσοφίαν, ἐμπαθῶς εἰς τὴν ἀνάλυσιν αὐτοῦ ἐγκύπτουσαν. Ἡ φύσις διέκρινεν αὐτὸν διὰ σφραγίδος γυναικώδους ἀσυμπεπαισίας, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἀντιστάθμισιν ταύτης ἐπ' ὠφελεία τῶν ἀγαθῶν ἐνδοτικῶν εὐηρεστήθη ἴν' ἀντιπαράθεσθαι τὴν λογικὴν, ὡς σπανίως ἀληθῶς πράττει. Ἡ περιορισμένη καὶ ἀνθυγιεινὴ πνευματικὴ ἀτροφία μετρίου ἀστικοῦ οἴκου, ἡ πεπλαγημένη πως παιδεία, ἣν τὰ ἐπαρχιακὰ λύκεια συνήθως παρέχουσιν, αἱ ἐν Μασσαλίᾳ, ἐνθα σπουδαίους τοὺς Νόμους, ἔλαβε τὸ δικηγορικὸν διπλῶμα, σχέσεις καὶ νεανικαὶ τέχναι, πρὸ πάντων δὲ τὸ ἐξεγερτικὸν αἷμα ὅπερ ἔρρεεν ἐν αὐτῷ, κατέστησαν, ὡς ἦν ἐπόμενον, τὸν νεανίαν πᾶν ἄλλο ἢ ψευδόχρουν καὶ ἐκδεδιτημένον ἀργόδιον, πᾶν ἄλλο ἢ ἐλ' ἀφρόν καὶ πνευματώδη συμμόφιλον, ἢ δικηγορικὸν τέλος φιλοδοξοῦντα τίτλον δημάρχου.

Πλουτῶν ἀρκούντως ὅπως διαβιοῖ ἀνέτως διὰ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ, ἐμέριζε τὸν χρόνον του εἰς τὸ ἐν Μασσαλίᾳ γραφεῖον καὶ τὰς ἀνθοδαιίτους ῥάχεις τῆς γενεθλίου γῆς, αἵτινες ἐπὶ μακρὸν ὑπῆρξαν ὁ μόνος ἔρκος του. Ἐδικηγόρει δοκίμως, ἀλλ' ἡ εὐγλωττία αὐτοῦ ἦτο πλέον τοῦ δεόντος λεπτῆ ἐν σχέσει πρὸς τὰ φεοκαϊκὰ δικαστήρια. Ἀφ' ἑτέρου δέ, ὢν χαρακτῆρος ἐκκέντρου, οὕτως εἰπεῖν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη σπουδαίαν πελατεῖαν, ἀλλ' ὑπερήσπιζε μᾶλλον τῶν δυστυχῶν ἀποκλήρων τῆς Μοίρας, οἵτινες ἐν περιστάσει δίκης ἀναγκάζονται νὰ βασιθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἐλέου τῶν συνηγῶρων αὐτῶν, μέσον ὅπερ συνήθως ἄγει αὐτοὺς εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς δίκης.

Ὅταν μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τεσσάρων ἢ πέντε δίκων ἐκέρδαιεν ἰσάριθμα, ἢ καὶ ὀλιγώτερα ἔτι ἔνεκα δυσχερειῶν περὶ τὴν εἰσπραξίν, χροσᾶ νομίσματα, ὁ νεαρὸς νομομαθὴς μετέβαινε πρὸς βραχεῖαν ἀνάπανσιν εἰς Σενάκ, ὅπου ἐθήρευεν ἐπὶ ἡμέραν ὅλην κρατῶν ὄπλον συνήθως ἠμίκενον, καὶ ἠλίευν ὑπὸ τὸ ἀργυρόχρουν φέγγος τῆς σεληναίας νυκτὸς ἐντὸς ἐλαφροῦς λέμβου, δι' ἧς συχνάκις προσήγγιζε πρὸς τὴν ὄχθην μόλις ἀπομακρυνθεὶς, παρατηρῶν ὅτι ἐλνδμόνυεν τὸ δίκτυον αὐτοῦ.

Ἄν εἶχε περιορίσῃ ὀλιγωτέραν δυσκόλως βεβαίως θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξευμενίσῃ τοὺς ὀμύλικους ἀστῶς οὕτως ὥστε νὰ περιφρονῶσιν αὐτόν· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἠδύνατο νὰ ἦ βέβαιος ὅτι ἔνεκα τῆς ἐλαχίστης φροντίδος, ἣν περὶ ἑαυτοῦ κατέβαλλεν, ἀπεκαλεῖτο ἦδη παρ' αὐτὸν Βοημὸς, τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἑκατοντάδες τινὲς στίχων, ὢν αὐτὸς ἦτον ὁ συγγραφεὺς, πρὸ πολλοῦ ἐπάχυνον τοὺς μεριδάσπαγας μῦς βιβλιοπωλείου τινός.

Εὐνόητον ὅτι ὁ νεανίας οὗτος συγκατηρημεῖτο μετὰ τὴν τῆς τάξεως τῶν μελαγχολικῶν, ἀλλ' ἡ θλίψις αὐτοῦ ἐβλαπτεν αὐτὸν καὶ μόνον. Ἦτο τόσον ὅσον καὶ πᾶς ἄλλος τοῦ εἶδους αὐτοῦ ἱκανὸς ἴν' αὐτοκτονήσῃ ποτὲ αἰφνιδίως, ἀλλ' οὔτε γλυκὴ οὔτε ἔνδοξον ἐθεόρει τὸ νὰ λάβῃ τὴν ὁδὸν τὴν ἀνω Ἰερουσαλήμ

παραπεμπόμενος ὑπὸ ληθοστέρονου τινὸς ὥραιας, ὡς πολλοὶ ὑλόφρονες νεανίσκοι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν δὲν ὀκνοῦσι νὰ πράξωσι. Διετέλει ἔσαι περίλυπος οὐχὶ ἐκλαβὼν ὑπὸ ἔποψιν σπουδαίαν τὰ φιλοσοφικὰ δόγματα τοῦ Σοπερχάουερ, ἀλλ' αἰωνίως ἀκούων ἐν ἑαυτῷ ἀσίγητόν τινα καὶ μυστηριώδη φωνήν, ἥτις ἡμέραν καὶ νύκτα τῷ ἐπιθύριζεν: « Οὐδέποτε θὰ γείνης εὐτυχίης! Ὀλίγης τις αἰωνία θὰ ἐπιβαρύνῃ ὀλόκληρον τὴν ζωὴν σου! »

Πόθεν ἔμελλε νὰ προκύβῃ ἡ εἰμαρμένη αὐτῆ ὀλίγης; τοῦτο ἠγνόει ὁ ἀτυχίης ἐπὶ μακρόν, ἕως οὗ ἡμέραν τινὰ ἡ Θρησκεία διέβη πρὸ αὐτοῦ διευθυνομένη πρὸς τὸν ναὸν μετὰ τῆς Ἰσραελιτικῆς συντροφίας. Τότε ἐν διαστήματι εἰκοσι μόνον δευτερολέπτων ὁ νεανίας εὔρε τὸν χρόνον ἵνα εἴπῃ πρὸς ἑαυτόν:

— Ἴδου τὴν, ἴδου τὴν! Λοιπὸν, ὑπάρχει, ὑφίσταται! . . . ὦ, χαῖρε, ὄνειρον, γλυκὺ ὄνειρόν μου, ὅπερ θὰ ἠδύνασθαι ποτε ν' ἀποβῆς εὐδαιμονία μου ἀληθίης!

Καὶ ὅμως! ἀλλοίμονον! μόνον τὰς εὐκόσμητους πτυχὰς τῆς ἐσθιῆτός της βλέπων, ἐννοῶ ὅτι καλεῖται «ἀνέφικτος». Ὡ! πῶς ἔχει εἰς τὸ θεῖόν της βλέμμα τὴν ἀκαμπτον τῶν ἀγίων ἀγνότητα. Ὅποια αἴγλη! ὅποια χάρις! ὅποιοι μειδιάματα! ἀλλὰ καὶ ὅποια ἀγαθότης ἀστράπτει ἐπὶ τῆς θαυμασίας ταύτης μορφῆς! πλὴν φεῦ! εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ προῦτίμα νὰ με ἴδῃ ἀποθνήσκοντα ἐνώπιόν της μᾶλλον, ἢ νὰ με δῶσθαι δι' ἐνὸς μόνου νεύματος, ὅπερ ἠθελε θεωρήσει παρανόμον ἢ αὐστηρότης αὐτῆς. Ὡ! πόσον νὰ τὴν ἀγαπήσω μέλλω, ἀλλὰ καὶ πόσον νὰ ὑποφέρω συγχρόνως! . . . Ἀδιάφορον! μίπως δὲν εἶναι σπουδαῖον διὰ τὸν ἀποθνήσκοντα βραδέως τὸ νὰ γνωρίζῃ τοῦλάχιστον τὸ ὄνομα τῆς βροτολογιῶ ἀσθενείας του; . . . ἢς ἠδυνάμην τοῦλάχιστον ν' ἀποθάνω ὑπὲρ αὐτῆς!

Ἐκτοτε δὲν ἐπανεῖδον αὐτὸν τῆς Μασσαλίας αἰ ἀγυαίαι· ἀλλ' οὐχ ἦντον ὄφειλε ν' ἀποκρύβῃ ἐπὶ μακρόν, ἴσως ἐξ ὑπερηφάνιας μᾶλλον ἢ ἐκ σεβασμοῦ, τὴν μυστηριώδη θραῦσιν τοῦ βίου του. Καὶ ὁ βίος οὗτος ἕνα καὶ μόνον σκοπὸν εἶχεν ἔκτοτε: τὸ νὰ προσίδῃ στιγμιαίως τὴν νεφελωδὴν θεὰν τῶν ὀνείρων αὐτοῦ· ἀλλὰ θὰ ἠδύνατο ἄρα ποτὲ νὰ πλησιάσῃ πρὸς αὐτήν, νὰ τῇ λαλήσῃ κἂν ἀπαξ; Ἀπηνίης εἰμαρμένη, δυστυχία ἀπόλυτος! . . . ὠνομάζετο Καδαροῦ, «Καδαροῦ ὑλοτόμας»! Μεταξὺ τῆς αἰωνίας ἀσχύνης τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀσπόνδου μίσους ὅπερ ἀπὸ τινος τοῦτο κατὰ τοῦ τιμαριωτικοῦ μεγάρου ὤμοθεν, εὐρίσκειτο περιπελεγμένους οἰονεῖ ἐν τῷ δικτύῳ ὀλεθρίας τινὸς καὶ ἀδυσωπύτου ἄτης, ἐγγραφούσης εἰδικὴν δυσμενείας σφραγίδα ἐπὶ τοῦ ὄχρου λέυκου μετώπου του.

Εἰς μόνος ἄνθρωπος ἐν τῷ ταπεινῷ χωρίῳ οὐδόλωσ ἐδικαιοῦτο νὰ ἐλπίζῃ ἐν μελίχρον μειδίαμα τοῦ λατρευτοῦ ἐκείνου χεῖλους, ἐν γλυκερόστιλπνον βλέμμα τῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνων οἵτινες στοργικῶς διέχεον καὶ ἐπὶ τοῦ ὄχρου ἐπαίτου τὴν ἐκ τῆς γαλιναίας ἀγάπης ἀπαστραπτούσαν λάμψιν τῶν· καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτον αὐτός! . . . Ὡ, πόσον, πόσον ἐφθόνηι τοὺς δυστυχεῖς, ὧν τὰ ἄγρια ἔλκη αἰ λευκώταται χεῖρες καθ' ἐκάστην ἐποῦλουν ἐν τῷ καθαρῷ νοσοκομείῳ, τὸ ὅποιον ὁ πατὴρ Καδαροῦ ἀπεκάλει ζωηρῶς καυχάζων «τὸ κιβώτιον τῶν παιγνιδίων τῆς κομῆσεως»! Ὡ, ἂν ἠδύνατο, κἂν ἐπὶ τῇ τιμῇ βαρυσταλοῦς πλη-

γῆς, ν' ἀπολαύσῃ τοιαύτης περιθάλψεως ἐν τινὶ τῶν χιονοπέπλων κλινῶν τοῦ ἀπαισίου ἰδρύματος!

— Οἱμοὶ! ἐστέναζεν ὁ δυστυχίης τραυματίας τὴν ψυχὴν· ἡ ὑπερτάτη αὐτῆ χαρὰ εἰς μόνους τοὺς πτωχοὺς ἐπιφυλάσσεται· καὶ εἰκοσάκις ἂν ἀπέθνησκον οὐδαμῶς ἄλλως ἠθελεν ἐκείνη μάθει τὸν θάνατόν μου εἰμὴ διὰ τῆς ἐπικυδεῖου κωδωνοκρουσίας μου· ἀλλ' ὁ πατὴρ μου, θὰ ἐπέτρεπεν ἄρα γε εἰς τὸν κώδωνα τῆς ἐκκλησίας νὰ ἠχίσθαι δι' ἐμέ; . . .

Ἦτο βέβαιος ὅτι τὴν κυριακὴν θὰ ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὸ λατρευτὸν πλάσμα κατὰ τὴν ὥραν τῆς λειτουργίας, ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ εὐρεθῆ περιπλανώμενος ἐν τῇ ὁδῷ ἐφ' οἱαδίποτε προφάσει κατὰ τὴν στιγμήν τῆς εὐτυχῆς ἐμφανίσεως· ὅθεν καθ' ὄλην τὴν ἑβδομάδα διέπлатτε μακκιαβελικοὺς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνδυασμοῦς, τρέμων οὐχ ἦντον μὴ ἀιφνιδίον τι πρόσκομμα ἐμφανιζόμενον ἀπροόπτως κωλύσθαι αὐτόν. Ἄλλ' ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ τάλας θὰ ἐπεσπᾶτο τὴν ἀποκλήρωσιν παρὰ τῆς οικογενείας αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἂν ἡ Θρησκεία ἐμάντευε τὴν ἐξευτελιστικὴν κωμῶδιαν ὅποια περιφρόνησις, καὶ ὅποια κατασχύνης ὀλιβερά!

Καὶ τότε κατηρᾶτο κλαίων τὴν ὀλεθρίαν μοῖραν τῆς πρόγεγραμμένης τῆς γενεᾶς του τιμῆς, τὴν ἀφρονα μνηστικαίαν, τὰς παραλόγους πεποθίσεις, τὴν μετέωρον κοινωνικὴν θέσιν τῶν ἡμιπλούτων οἰκείων του, ἐτι δὲ καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτοῦ ἀνατροφὴν, ἥτις εἶχε καταστήσει αὐτὸν ἄπιστον πρὸς πάντα ταῦτα. Τὰ πάντα φεῦ! τὰ πάντα συνεμάχουν ὅπως ἐκσφενδονίσωσιν αὐτὸν μακριὰν τοῦ πεφλημένου ὀνειρίου του!

Οὐχ ἦντον εἰς πείσμα ὄλων ἀπεκάλυπτε τὴν κεφαλὴν βαθυσεβάστως πρὸ τῆς κ. Σενάκ. Ἐκεῖνη τῷ ἀπέδωκε τὸν χαιρετισμὸν μηδὲ κἂν προατενίσασθαι αὐτόν, μετὰ τῆς ψυχρᾶς ἀβρότητας, ἣν ἐπιδαψιλεύει τις συνήθως πρὸς κεκνηυγμένον ἐχθρόν. Ἄλλ' ἡ μίστρας Κράου, ὀλιγώτερον ἐξηναγκασμένη εἰς τὴν ἐπιθύλαξιν, παρετίθησεν αὐτὸν μετὰ περιεργίας. Πρῶταν τινὰ ἡ Βασιλικὴ συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν ἀδελφόν της ὑποκλινόμενον πρὸ τῆς κομῆσεως μετ' ἀποκεκαλυμμένης τῆς κεφαλῆς. Ἡ ἀγαθὴ ἐσπευσεν ὡς συνήθως νὰ καταγγεῖλῃ τὴν πράξιν ταύτην, ἣν ὠνόμαζε δουλικὴν προσκύννησιν· τότε δὲ ὁ νεανίας ἐπετιμήθη σπουδαίως ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ οικογενειακοῦ συμβουλίου ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου γεννητόρου αὐτοῦ.

— Ἐὰν εἶχε βατράχους ὁ τόπος, εἶπεν ὁ γέρον, βεβαίως θὰ ἐμύχθεις ἠρωτικῶς διὰ νὰ τοὺς κλέψῃς ἀπὸ τὰ ὕδατα, ὥστε νὰ δύναται ἡ πυρογοδέσποινα νὰ κοιμᾶται ἠσύχως.

Ὁ υἱὸς ἀδυνατῶν νὰ περιστείλῃ ἑαυτὸν προκειμένου περὶ τοιοῦτου θέματος ἀνέκραξε διὰ παλμώδους φωνῆς:

— Βεβαίως δὲν θὰ ἦτον ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν εἰς Καδαροῦ θὰ εἶχε τὴν τιμὴν ταύτην!

Ἡ δὲ δυστυχίης μήτηρ ἠναγκάσθη νὰ παρεντεθῆ ἀπαξ ἐτι ἀνὰ μέσον τῶν δύο ἀνδρῶν.

Ὅτε εἶδον τὸν ὥραιον εἰκοσιτετραετῆ νεανίαν, ὅστις διπνεκῶς ἐμελαγχόλει, θαπτόμενον ἐκουδίως ἐν τῇ ἐρημίᾳ τοῦ γενεθλίου χωρίου, οἱ κατήγοροι κατοπτρευταί, ἐκζητήσαντες, ὡς ἦν ἐπόμενον τὸν λόγον τῆς ἐρημώσεως ταύτης, προήχθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς

τὴν πεποίθησιν ὅτι ἀγρότις τις καλλονὴ εἶχε δεσμεύσει αὐτὸν ἐκεῖ διὰ σκοπὸν τοῖονδε ἢ τοῖονδε. Ἄλλ' ὄσφ κἂν ἐπέβλεπον ἀγρὺν τὸν ἐκκεντρικὸν ἐκείνον μισάνθρωπον, ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἐν μόνον ἄτομον εἶδον αὐτὸν πλησιάζοντα ἐν τῷ χωρίῳ· ἦτο δὲ τὸ ἄτομον τοῦτο ὁ Σινιόλ, ὁ γηραιὸς πορθμεὺς τῶν πολυφλοιδῶν ρευμάτων τοῦ Ροδανοῦ. Ὅθεν ὑπέθεσαν τότε ὅτι ἀναμφιβόλως ὁ νέος ἐπεζήτησε τὴν λίθην ἀτυχοῦς τινος πάθους γεννηθέντος ἐν τῇ πολυδαιδάλω πρωτεύουσῃ, ἢ ἔφυγε τὴν ὑποπτον ζηλοτυπίαν μασσαλιώτου συζύγου, ὅστις ὄργην καὶ μῖσος κατ' αὐτοῦ ἔπνεεν.

Ἄφ' ἑτέρου ἐν καὶ μόνον ἄτομον ἐγνώριζε τὴν αἰτίαν τῆς συμπεριφορᾶς ταύτης, ἦτο δὲ τοῦτο ἡ κόμισσα. Καίτοι δὲ κινδυνεύομεν νὰ ἀνατρέψωμεν ἄρδην τὸ σύνθηρος ἀξίωμα τῶν σοφωτάτων τῆς γυναικείας ψυχολογίας μελετητῶν, διαβεβαιούμεν ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐτῆς καὶ λεπτομερεστάτη ἀνάλυσις ἀμυχανίαν μόνον καὶ περιφρόνησιν θὰ ἠδύνατο ν' ἀνακαλύψῃ εὐγνωμοσύνην δὲ οὐδ' ὡς κόκκον δινάπεως.

Ἴδου θὰ εἶπῃ ἡ κοινωνία, ἰδοὺ ἔπαρσις ἐγωϊστικῆ καὶ ὑπερφίαλος! ἰδοὺ ἠρώτις μυθιστορίας ἥς τὸ γένος εἶθε νὰ ἐξηλειφῆτο! Ὡ, ἄς ὁμολογήσωσιν οἱ αὐστηροὶ ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀμερόληπτοι οὗτοι κριταί, ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως κόρη διελθοῦσα δύο τῆς ἡθῆς αὐτῆς ἔτι πέραν τῶν σιδηρῶν κιγκλιδῶν ἀνυπερβάτου μόνῃς μετὰ τῆς πεποιδίσεως ὅτι ὁ ἔρωσ μεριδίων ἢ βασιλέως εἶναι τι μνδαμνὸν πρὸ τῆς καρδίας αὐτῆς μὴ τηρήσῃ ἐκ ταύτης τοῦλάχιστον ὑψηλὴν τινα ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας τῆς γυναικός· ἄς παρατηρήσωσιν ὅτι ὑπεριφάνια ἦκιστα διαδιδόμενη, ἦκιστα πρὸς διάδοσιν τείνουσα, ἦκιστα κινδυνεύει νὰ φανῇ πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν βδελυρῶν φθορῶν ὡς καταδίκην γενικὴν, ψυχρὰ, ἀμετάκλητος· ἄς παρατηρήσωσιν ἐπίσης οἱ θρηνοῦντες τὴν πικρὰν τύχην εἰς ἣν περιέπιπτεν ὁ δυστυχεὴς νεανίας ὑποδουλούμενος ὑπὸ τῆς μόνῃς γυναικός ἥτις διέμενεν ἄτρωτος καὶ ἀναίσιχτος ὑπὸ τῆς δόξης ταύτης, ὅτι, ἂν ἐν τῇ παρουσίᾳ περιστάσει ἐπαισθητῶς τῶν συνήθων διαφεροῦσῃ, ὁ πάσχων ἔχρηζε συμπαθείας, τίς θὰ ἠδύνατο νὰ διαβεβαιώσῃ τὴν ἀνάληπτον ἀνασσαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ὅτι οὗτος ἀλθῶς καὶ κατὰ τὸ βάθος ἔπασχε; Δειλὸς μέχρι διηνεκοῦς φόβου, ἐν μόνον διέπραττεν ἀμάρτημα κατ' ἀρχάς, τὴν τόλμην τοῦ λατρεύειν ἀφόνως. Ἐβδομάδες ὅλαι διάρρουν, χωρὶς οὐδὲ βλέμματος ν' ἀξιώσῃ παρὰ τῆς Θερεσίας, ἥτις ὅμως, ὁσάκις ἐξήρχετο ἔπιπτος μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς ἐμάντευσεν κρυπτομένην τῶν θάμνων ὀπισθεν ὑποπτὸν τινα καὶ λαθραῖαν μορφήν. Μεταξὺ δὲ τῶν γειτόνων πυργοδεσποινῶν, αἰτινες γενικῶς ἐθεώρουν τὸν ἀτυχεὴν νεανίαν ὡς μέλλοντα Ροβεσπιέρου, ἐκυκλοφορεῖτο ἡ ἐρώτησις: διατί ὁ νεαρός δικτυόροος ἐξακολουθεῖ ἀπειλῶν τὸν τόπον διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ἀντὶ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τοὺς ὀχλοκρατικοὺς ὁμίλους, ὅπου ἀναμφιβόλως ἐνασχολεῖται ἀκκοιζῶν τὸν ὄξυν τῆς λαιμητόμου πέλεκυ; Ὅσάκις τοιαῦτα ἐλέγοντο περὶ αὐτὴν ἡ κόμισσα ἀκουσίως καθηρυθρία ἐξερεθιζομένη μυχίως κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ὅστις κατώρθου νὰ περιράγῃ εἰς σύγχυσιν αὐτὴν, τὴν Θερεσίαν δὲ Σενάκ! Δύο δὲ ἢ τρία ἐπεισόδια φύσεως χαρακτηριστικωτέ-

ρας ἐνέπνευσαν αὐτῇ ἀμυχανίαν, ἐπὶ μᾶλλον σοβαράν. Ἡμέραν τινὰ δηλονότι ἐξελθοῦσα περὶ καὶ μόνη παρὰ τὴν συνήθειαν, ἐγόνυπέτησεν ἐπὶ στιγμὴν ψελίζουσα εὐχὴν γλυκεῖαν πρὸ εἰκονοστασίου ἰδρυμένου ὑπὸ τὸ εὐδακίον φύλλωμα παλαιῆτου δρυὸς ἐν ἐρήμῳ τινὶ τῆς κοιλάδος γωνίᾳ. Ἄλλὰ μόλις ἀναλαβοῦσα τὴν πορείαν αὐτῆς ἐφαντάσθη νὰ καλλωπίσῃ εὐσεβῶς τὸν ναῖσκον, ὅθεν ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὰ πρῶτα βήματα. Ἀκριβῶς τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἀνθρώπος τις προσκλίνει τοῖς λίθοις, οὗς τὰ γόνυα αὐτῆς ἔθιξαν· ἀμέσως δ' ἔφυγε δρομαίως μὴ ὑποπτεύσας ὅτι παρατηρεῖται ὑπὸ τινος... Ἐφυγε ὡς ἐκείνη ἀντιθέτως ταχύτερον ἔτι, καὶ ἐπιβάλλουσα ἑαυτῇ ἐκουσίαν ποινὴν διὰ τὸ πρόσωπον, ὅπερ διεδραμάτιζεν, παρητήσατο τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ περιστέψῃ διὰ νέου χρυσολαμποῦς στεφάνου τὸν φύλακα τῆς ἐρήμου ἄγιον.

Ἄλλοτε ποτε ἐλθισμόνῃσε τὸ χειρόκτιόν της πλυσίον κρήνης, ὅπου εἶχε στῆσει τὸ βῆμα ἵνα πῆρ ὕδωρ διὰ τῆς κοίτης παλάμης. Ἄλλὰ μεθ' ἑκατοντάδα βημάτων παρατηρήσασα τὴν ἀπόδειαν παρεκάλει τὴν σύνδοτον μίστρες Κράου νὰ ἀναδράμῃ ἐκεῖ πάλιν πρὸς ἀναζήτησιν. Αὕτη προθύμως ὑπακούσασα, οὐδὲν εὔρεν, ἐπὶ πολὺ δὲ καταπονήσασα τὸ πνεῦμα, ἀνεῦρε τέλος τὴν ἐρμυνοίαν τῆς μυστηριώδους ταύτης ἐξαφανίσεως.

— Τὸ μέρος αὐτὸ εἶναι πλήρες κισσῶν, εἶπεν ἴσως κάνεις ἐκ τῶν περωτῶν τούτων ληστῶν ἤρπασε τὸ χειρόκτιόν σας εἰς τὴν φωλεάν του.

— Πολὺ πιθανόν, εἶπε βαθυπορφυρομένη αἰθνιδίως ἡ ὄραία περιπατήτρια.

Κατὰ τὸ λυκαυγὲς τῆς 15ης ὁκτωβρίου ὁ οἰκοφύλαξ τοῦ πύργου εὔρε δροσερὰν ἀνοδοδέμην ἐξ ἀβορροῶν ἀνθέων προσηλωμένην ἐπὶ τοῦ κιγκλιδοῦ. Ὅλος ὁ οἶκος παρεσκευάζετο ἤδη ἵνα πανηγυρίσῃ τὴν ἁγίαν Θερεσίαν, ἥς ἡ ἔορθ συμπίπτει κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην; Ὁ δὲ σκοπὸς τοῦ δώρου ἦτον ἀρκούτως καταφανής· τὰ ἄθνη προσεφέροντο ἀωνύμως πρὸς τὴν κ. δὲ Σενάκ ἅμα τῇ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐξεγέρσει αὐτῆς.

— Στοιχηματίζω, εἶπεν ὁ Ἀλβέρτος, ὅτι ἡ τιμὴ αὐτῆ σοὶ προσφέρεται παρὰ τινος ἐνδεοῦς τὸν ὅποιον ἐθεράπευσε εἰς τὸ νοσοκομεῖόν σου.

Ἐκείνη οὐδὲ κἂν ἤγγισε τὸν στέφανον· οὐχὶ βεβαίως διότι ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἀπειλούμενην καὶ κινδυνεύουσαν· διότι τὴν ἀκρόπολιν ἐκείνην τῆς τιμῆς καὶ τοῦ ἔρωτος τίς ποτε κρατερὰ ἀπόπειρα θὰ περιῆγεν εἰς φόβους; ἀλλὰ διότι διέβλεπεν ἤδη τὸ πρῶτον ἐχθρὸν βέλος ἀνισχύως ἐκπίπτον πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἀπορθητοῦ τείχους της. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐγειρομένην ἀναστάσιον τῆς προσδληθείσης ὑπερηφάνιας ἡ νεαρὰ γυνὴ ἀνεθόγγυσε.

— Κρυόνεις, ἀγαπητῆ; παρετήρησεν ὁ Σενάκ.

— Θέλω... θέλω πῦρ! ἀπῆντησεν ἐκείνη ἄνευ ἑτέρας ἐπεξηγήσεως.

Παρευθὺς δ' ὡς ἔμεινε μόνη αἱ σπινθηροδόλοι τῆς ἐστίας φλόγες ὑποκόφως κρατοῦσαι κατεβρόχθισαν τὰ βέθηλα ἄνθεμα... Δυστυχῆς, δυστυχῆς ἐραστὴς!

Ἡμέρας τινὰς μόλις μετὰ ταῦτα ὁ κόμης ἀνοίξας μικρὰν ἐγγώριον ἐφημερίδα, ἔβαλεν, ἐπιφώνημα ἐκπληξίως μεμυγμένου μετ' εἰρωνείας τινός.

Ἔμεις δέ, μετὰ τὴν ἀτεχνον ταύτην ἀλλὰ πιστὴν ἀνάλυσιν τῆς « Περικλήσεως τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος », ἐσταθμίσατε δεόντως τὰς κατηγορίας ταύτας διὰ τῆς ἀκριβεστάτης πλάστιγγος τῆς ὑμετέρας κρίσεως· ἐπεισθῆτε περὶ τῆς ἐξόχου ἀξίας τοῦ ἀριστουργήματος τούτου, τὸ ὁποῖον, πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ ἀρεταῖς ταῖς ἀπανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης ἀναγνωρίζομεναι, παρέχει ἡμῖν τὴν ἰδιαιτέραν καὶ ἀνέκφραστον ἡδονὴν τῆς ἀποκλειστικῆς τῶν ὑμετέρων προγόνων ἀναμνήσεως· ἐξετιμᾶσατε τὴν εὐτυχή ἐκλογὴν τῆς ἐποχῆς, ἥτις ἐστὶ βεβαίως ἡ ἐνδοξότερα τῆς ἀρχαιότητος, ἴσως δὲ καὶ τῆς ἱστορίας τῶν ἐθνῶν ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐποφείας, ἀρχομένης μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ληγουσῆς εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν· ἐχάρητε ὅτι ὁ συμπαθητικὸς ὑμῶν συγγραφεὺς προὔτιμσε τῆς μορφῆς ξηρᾶς καὶ μονοτόνου διηγήσεως τὴν δραματικὴν, ποικιλόχροον καὶ τερπνοτάτην μορφήν τῶν περιηγήσεων· ἐβεβαίωσατε ὅτι ἐκάστη τῶν σελίδων τοῦ φιλολογικοῦ τούτου μνημείου ὑποστηρίζεται εἰς κείμενα ὄντα καὶ αὐθεντικά ἀρχαίων συγγραφέων, εἰς ἃ δύναται εὐκόλως γ' ἀνατρέξῃ ὁ ἀναγνώστης χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν οικείων ἐκάστῳ παραπομπῶν μυθίων καὶ ἀπειρῶν σημειώσεων· εἶδετε ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ζωγραφίᾳ τὴν ἀρχαιότητα περιστοιχιζομένων ὑπὸ τῶν παντοειδῶν αὐτῆς θελημάτων, ἅτινα δικαίως ἀνέδειξαν αὐτὴν διανοητικὴν μίσηρα καὶ τροφὴν τῆς ἀνθρωπότητος· συνδιελέχθητε μετὰ τῶν ἐνδοξοτέρων αὐτῆς ἀνδρῶν· ἠκροάσθητε τῶν δεινότερων ὁμήρων, τῶν εὐήμε-
 ὀτέρων σοφιστῶν, τῶν ὑψηλοτέρων φιλοσόφων, τῶν μεγαλειτέρων καλλιτεχνῶν, τῶν μεγαλοφυστέρων ποιητῶν καὶ ποιητριῶν αὐτῆς· εἰσήλθατε εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον τῶν ἀρχαίων καὶ μάρτυρες ἐγείνετε τῶν οικιακῶν αὐτῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τῶν ἀμοιβαίων φιλιῶν καὶ ἀντιπαθειῶν, τῶν θλίψεων καὶ τῶν χαρῶν, καὶ ἐν γένει τῆς ἀστικῆς κινήσεως τῆς κοινωνίας τῶν· ἐθανυμάσατε τὰ ὄρατα καὶ ἄφθονα τῆς τέχνης ἀριστουργήματα, τὰ ὁποῖα ἐσπουδάσατε εἰς τὰς πόλεις, ἃς μετὰ τοῦ Ἀναχάρσιδος ἐπεσκέψθητε· ἐκλίνετε μετὰ σεβάσμου τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τῶν ἀκραίων, ἠθικωτάτων, μαρμαρινῶν ἐκεί-

νων χαρακτήρων, τοὺς ὁποίους θὰ ἔχετε πάντοτε, ὡς ἐλπίζω, πρὸ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν· ἀνεγνωρίσατε ὅτι ὁ ἀγαθὸς Βαρβολομαῖος, ὅστις ἐδαπάνησε τριάκοντα ἔτι τῆς ζωῆς του εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ μνημείου τούτου, καὶ ὅστις εἶχε προπάντων ὑπ' ὄψει τὴν μόρφωσιν τοῦ γυναικείου φύλου, ἐθάνη ἄξιος νὰ ἐφελέκη τὴν συμπάθειαν πάντων ὑμῶν, καὶ μάλιστα τῶν Κυριῶν, αἵτινες ἐστῶσαν πεπεισμένοι ὅτι τοῦ συγγράμματος τούτου ἡ ἀνάγνωσις ἐσται καθ' ὑπερβολὴν ὠφέλιμος δι' αὐτὰς καὶ τερπνὴ, διότι εὐρήσουσιν ἐν αὐτῷ, πλὴν πολλῶν ἠθικωτάτων οικογενειακῶν λεπτομερειῶν, καὶ τὴν μυθιστορικὴν καὶ ρομαντικὴν ἀμφοσδίαν τὴν ὁποίαν ἡ αἰσθηματικὴ καὶ ποιητικὴ τάσις τῆς φαντασίας τῶν ἐπιδιώκει, καὶ δικαίως, ἐν πάσῃ διανοητικῇ τροφῇ· ἠσθάνθητε πληρέστατα, ἐκ τοῦ τεμαχίου τὸ ὁποῖον ἀνέφερον ὑμῖν αὐτολεξεί, τὴν ἀρμονίαν τῶν φράσεων, τὴν ἐπιτυχή ἐκλογὴν τῶν λέξεων, τὴν γλαφυρότητα τοῦ ἔθους, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὸ φιλολογικὸν τοῦτο προῖον τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, ὅπερ δύναται δικαίως νὰ θεωρηθῆται ἐκ τῶν τελειότερων τῆς γαλλικῆς μεγαλοφυΐας· ἐγεύθητε τῆς πλήρους ἀττικοῦ ἡλατος εὐχυμίας τῶν ἐν αὐτῷ διεσπαρμένων ἀνεκδότων, τὰ ὁποῖα τόσον σαφῶς ἐκδηλοῦσι τὰς σχέσεις καὶ ὁμοιότητας, αἵτινες ὑπάρχουσι μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους· καὶ τέλος ἠκροάσθητε, χάριν τοῦ ἀριστουργήματος τούτου, τὴν ἐμὴν ἐλλειπὴν καὶ ἄκομψον διάλεξιν μετὰ πολλῆς τῆς ἀνοχῆς, διὰ τὴν ὁποίαν καὶ εὐχαριστῶ ὑμᾶς ἀπὸ καρδίας. Δὲν μοι μένει δὲ ἄλλο, ἢ νὰ παρακαλέσω, διὰ τελευταίαν χάριν, πάντας καὶ πάσας ὑμᾶς νὰ μὴ ἀρκεσθῆτε εἰς τὰ παρ' ἐμοῦ συντόμως καὶ ἀτέχνως λεχθέντα, ἀλλὰ, σπεύδοντες εἰς τὸ σχετισθεῖναι αὐτοπροσώπως μετὰ τοῦ φιλέλληνος καὶ σοφοῦ Βαρβολομαίου, νὰ ἀφιερωσῆτε τινὰς τῶν πολυτίμων στιγμήων σας εἰς τὴν θελκτικωτάτην ἀνάγνωσιν τῆς « Περικλήσεως τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος εἰς τὴν Ἑλλάδα ».

Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ

Ἐπιδοκῶν τις τὴν κατάστασιν τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετηρίδα τοῦ ἔθνους ἡμῶν πνευματικῆς κινήσεως ἐν τῇ ἡμετέρα τῆδε χώρᾳ, ἀδιστακτως πείθεται ὅτι κατὰ τὴν τρίτην καὶ τετάρτην αὐτῆς δεκαετηρίδα μεγίστη ἐγένετο πρὸς τὰ πρόσω ὀθησις, ἀποθauμάζει τοὺς ἀνδρας, οἵτινες εἰς τοῦτο συνεβάλλοντο, καὶ οὐχὶ ἄνευ δυσθυμίας ἀνετίζει πρὸς τὸ μέλλον, τὸ παρὸν ἀναλογιζόμενος καὶ τὴν ὀσημέραι ἐκλείψιν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων. Ἡ εἰκὰς τῶν ἐτῶν 1860 ἕως 1880 ἦν εἰκὰς ἐτῶν γονίμων, καθ' ἣν ἀνδρες λόγιοι ὑπὸ ἐνθέου πρὸς τὴν ἠθικὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους ζήλου ἐμφορούμενοι πυρετώδη διεξήγον ἐργασίαν καὶ λόγῳ τε καὶ ἔργῳ πνευματικὴν ἀναγέν-

νησιν ἐπὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις προηγμένοις ἔθνεσι γιγνομένων ἐρειδόμενοι εἰργάζοντο. Ἰδρουν τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Φροντιστήριον καὶ, τούτου καταλειφθέντος, τὸν Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον, συνεσπειρόντο ἐν αὐτῷ, τῷ πνεύματι τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Δημοσθένους, ἐπευλογουμένων τῇ θεοεικέλῳ μορφῇ τοῦ ὑπερέχου καὶ αἰωνίου τοῦ σύμπαντος ἀοιδοῦ, καὶ ἀπεδείκνουν ζῶν μεταγγιζόμενῃ ἐν ταῖς φλεψὶ τῶν τε ἐνταῦθα καὶ ταῖς ἐπαρχίαις ὁμογενῶν, ζῶν δι' ἧς εὐέλπις πνευματικὴ κίνησις ἐτελεῖτο. Ἡ κοινὴ ἐκείνη δρᾶσις παρήλαθεν, οἱ ἠγούμενοι καὶ ἐργάται αὐτῆς ὀσημέραι ἐκλείπουσι, διότι

ἄλλοι μὲν, ὡς οἱ Καραθεοδωρῆ, οἱ Βασιάδαι, οἱ Πα-
σπάται καὶ Γ. Ζαρῖφαι ἐξέλειπον τοῦ κόσμου τούτου,
ἄλλοι δὲ καὶ κατέλειπον τὴν γῆν ταύτην τῆς ἐπαγ-
γελίας ὡς οἱ Χρηστάκαι, καὶ ἄλλοι ἢ ὑπὸ ὄκνου κατε-
λήθησαν, ἢ καὶ ἀπεγοπετέθησαν καὶ οὕτως οἱ εὐέλ-
πιδες ἐκεῖνοι χρόνοι ὑπεχώρησαν εἰς τοὺς νῦν, οἵτι-
νες ἐτι μᾶλλον ζοφοῦνται, θνησκόντων ἀνδρῶν οἶος
ὁ Κωνσταντῖνος Καλλιάρχης ἐκ τῆς πλειάδος ἐκείνης.

Ὁ ἱστορικὸς ὁ τὴν πνευματικὴν κίνησιν τοῦ ἔθνους
ἡμῶν κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετηρίδα συγ-
γράφων οὐκ ἀμνημονήσει λαμπρὰν ἀφιερῶσάν σελίδα
τῆ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, 19 μαρτίου, θρη-
νουμένῳ Κωνσταντίνῳ τῷ Καλλιάρῃ, τῷ νόσφ κακῇ
καὶ οὐλομένῃ ὀλεσθέντι προῶρος, διότι ἐν τοῖς πρώ-
τοις ἠγωνίσαστο τὸν ἀγῶνα τὸν ὑπέρολαμπρον. Τίς
ἀμνημονήσει τοῦ ἀνδρός ἐκείνου, ὅστις διαυγεῖ
διανοίᾳ ἐν τῷ ἀνωτάτῳ ἐκκλησιαστικῷ καὶ ἔθνικῷ
ἡμῶν κέντρῳ πολλὰ τῶν ζητημάτων διεφώτισε καὶ
εἰς τὴν ἐπίυσιν αὐτῶν συνεβάλλετο; Ἄλλ' οὐ μόνον
ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μικτῷ Συμβουλίῳ ἀλλὰ καὶ ἐν συνε-
λεύσει καὶ ἐν τῇ κεντρικῇ ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ
καὶ ἄλλαις ἐπιτροπαῖς τὰς τε γνώσεις καὶ τὴν δραστη-
ριότητα αὐτοῦ προσήνεγκε, μέλος δὲ τῶν ἐφορειῶν
τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τοῦ Θρακικοῦ
Συλλόγου, καὶ τοῦ Ζ α π π ε ι ο υ καὶ πρόεδρος τῆς κρί-
μασιν οἷς οἶδε Κύριος νῦν εἰς λήθην καταδικασθείσης,
ἀφροντιστῆ καὶ ἀμεριμνία ἐκείνων οἷς ἐγκατελείφη,
Ξ η ρ ο κ ρ ἦ ν η ς ἀείποτε τὸ καθῆκον αὐτοῦ ἐξεπλί-
ρου, παράδειγμα ἀφοσιώσεως γιγνόμενος. Καὶ ἐν τοῖς
κοινοτικαῖς δὲ Σταυροδρομίῳ, ὡς μέλος τῆς κεντρι-
κῆς ἐφορείας πολλάκις ἀναδειχθείς, εἰργάσατο μετ'
εὐλικρινείας καὶ τελευταῖον ὡς μέλος τῆς πρὸς ἀνα-
θεώρησιν τοῦ κανονισμοῦ τῆς κοινότητος ἐπιτροπῆς.
Ἄλλ' ἢ μεῖζον δρᾶσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδρύματι
ἐκείνῳ ὑπὲρ οὗ ἐμόχθησεν ὁ ἀοιδίμος αὐτοῦ διδάσκα-
λος Ἡροκλῆς ὁ Βασιάρχης, ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ
Συλλόγῳ. Τούτου ἐκ τῶν ἰδρυτῶν καὶ διη καὶ πρῶτος
εἰδικὸς γραμματεὺς, ὡς περὶ καυχόμενος πολλάκις εἶπεν
ἡμῖν, ἐγένετο, εἴτα γενικός γραμματεὺς καὶ πρόεδρος
τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1874—75 διαδεξάμενος Ἡρο-
κλέα τὸν Βασιάρῃν, δεύτερον μετὰ τὴν πυρκαϊάν
πρόεδρον. Ἡ τελευταία αὐτοῦ προεδρεία ἐγένετο πρὸ

διετίας, ἦτοι κατὰ τὸ 1891—92. Ἀλλὰ πρὸς τούτους
εἰργάσθη καὶ ἐν ταῖς ἐπιτροπαῖς τοῦ Συλλόγου, ἰδίᾳ
τῇ Ἐκπαιδευτικῇ καὶ τῇ Ἐπιστημονικῇ.

Ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ ἐπίσης, πολλὰς ἐποιού-
σατο διαλέξεις καὶ ἄλλας πραγματείας ἐν ταῖς συνε-
δριάσι αὐτοῦ ἀναγνωσθείσας, καλλιπεῖς πάσας καὶ
μετ' ἀπαγγελίας. Ὅλοι ἀναμνησκονται τῆς καλλι-
κελάδου ἀληθῶς ἀνδρόνος, τῆς πανηγυρικοῦς ἐν δια-
φόροις ἀδελφότησι κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἀπαγ-
γέλουσης εἴτε διαλέξεις περὶ ἄλλα τε περιστρεφόμενα
θέματα καὶ περὶ τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, ἧς ἐγκρα-
τέστατος ἦν, μάλιστα τῶν γάλλων τραγικῶν, οὓς παρῆ-
δαλε πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας. Ἄγαπῶν δ' ἐν
τοῖς μάλιστα τὸν Σύλλογον, ἠγωνίσαστο ὑπὲρ αὐτοῦ
ἐν δυσχερεσί περιστάσεσιν, οἱ δὲ ἑταῖροι αὐτοῦ περιέ-
βαλλον αὐτὸν ἀληθεῖ στοργῇ καὶ πρὸς αὐτὸν μάλι-
στα ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις τὰ βλέμματα ἐστρέφον.

Οὐδέποτε ἀπέκρυπτε τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀλλ' ἀεί-
ποτε εὐλικρινῶς ἐξέφραζεν αὐτήν, οὐδέποτε ἐκυπτε
ἐνθα οὐχ ὑπῆρχε τὸ δίκαιον καὶ ὀρθόν. Ἐν ταῖς
συζητήσεσιν ἦν δεξιότατος καὶ ἐτήρει πάντοτε τὴν
εὐγένειαν τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, οὐδέποτε ἐκτρεπό-
μενος εἰς προσωπικότητα. Δόλον οὐκ εἶχεν, τούτου
ἕνεκα καὶ πρὸς τοὺς ἀντιφρονούντας φίλους φίλιως
προσεφῆρετο. Πολλάκις ἔλεγεν ἡμῖν, πολλάκις ἐν συ-
ζητήσεσιν ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ ἢ ἐν τοῖς τῆς
κοινότητος Σταυροδρομίῳ διαφωνοῦσιν, ὅτι δὲν ἐν-
νοεῖ πῶς δύναται νὰ ἐπιρᾶσθαι τὰς σχέσεις διαφωρία
ἐν συζητήσῃ καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν φιλίαν. Ἐκα-
στος δύναται νὰ ἔχη τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ νὰ ὑπο-
στηρίξῃ αὐτήν. Πόσον δίκαιον εἶχε!

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὁ ἀείμνηστος Κ.
Καλλιάρχης, οὗ τὸν θάνατον κατὰ τὸ 57 ἔτος τῆς
ἡλικίας αὐτοῦ πικρῶς ἐκλαύσαμεν καὶ κλαίοντες γνω-
ρίσαντες αὐτὸν ἀπὸ πεντεκαίδεκα ἔτων καὶ συνεγα-
σθέντες μετ' αὐτοῦ, καὶ περὶ οὗ ἐς ἄλλοτε πραγμα-
τευθησόμεθα λεπτομερέστερον. Τοιοῦτοι ἄνδρες οὐχί
πρὸς τὴν ὕλην ἀποβλέποντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα θερα-
πεύοντες, ἐστῶσαν ἡμῖν τοῖς νεωτέροις ὑπογραμμίς.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΞΕΝΙΣΜΟΙ ΕΝ Τῇ ΑΡΧΑΙΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚῇ ΓΛΩΣΣῃ.*

59. **Στέραξ**, τὸ δένδρον καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ κόμμι,
Ἡροδοτ. 3, 107 συλλέγουσι τὴν στέρακα, τὴν ἐς
Ἑλλάδας Φοινίκας ἐξάγουσι. Κατὰ Hehn καὶ Cors-
sen εἶναι φοινικικὴ λέξις.

60. **Συκάμινος** καὶ **συκαμινέα**, τὸ δένδρον,
συκαμινῆ ἢ ντουτιῆ, *συκάμινος*, ὁ καρπὸς· ἄλλως
μο(ω)ρέα καὶ *μό(ω)ρον*· *συχόμο(ω)ρος* δὲ καὶ *συ-
χομο(ω)ρέα* καὶ *συχόμο(ω)ρον* ἢ αἰγυπτιακὴ *συκῆ* καὶ
ὁ καρπὸς αὐτῆς, *ανκῆ* Φαραῶ. Εὐαγγέλ. Λουκ. ιθ'
1—4 καὶ ἰδὸν ἀνὴρ ὀνόματι *καλοῦμενος Ζακχαῖος*,

*) Ἰδε ἀριθ. 20, σελ. 363—366.

καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλοῦσιος·
καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύ-
ρατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ
προδραμῶν ἐμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα
ἴδῃ αὐτόν. Τὸ ἀρχέτυπον τούτων εἶναι σημιτικόν,
ἔρχεσσι Schikmin καὶ Schikmot. Ἐκ τῶν ἑλληνικῶν
μορέα καὶ μόρον ἐγένοντο τὰ λατινικὰ *moza* καὶ *mo-
rum*, ἐξ ὧν τὰ εὐρωπαϊκὰ *moza*, *mûre*, *Maulbeere*.
Ταῦτα κατὰ Hehn καὶ Förstemann.

61. **Ταῶς**, διὰ τῶν Φοινικῶν ἐξ Ἰνδιῶν μετενε-
χθείς, εἶναι κατὰ Hehn καὶ Miklosich σημιτικῆς ἀρ-
χῆς, περισσὶ *Taus* καὶ ἀρχεσσι *Tavus*, ἐν τῇ λατινικῇ
ἀντὶ τῆ ὑπάρχει *p*, *navus*, ὅπερ ἐγένετο πατὴρ τῶν εὐ-
ρωπαϊκῶν *navone*, *paon*, *Pflau*.

62. **Τερέβινθος** καὶ **τέρβινθος**, παλαιότερον δὲ **τέρμινθος** καὶ **τρέμινθος**, ἡ pistacia terebinthus τοῦ Λινναίου, τσικουδιά. Κατὰ Hehn εἶναι περσικὴ λέξις, ἐκ δὲ τῆς ἑλληνικῆς μορφῆς τῆς λέξεως διεπλάσθησαν τὰ εὐρωπαϊκὰ Terpentiu, terebentina, trementina, térébenthine, δι' ὧν σημαίνεται ἡ ἐκ τοῦ δένδρου ἐκρέουσα ῥητίνη.

63. **Τιάρα, τιάρης** καθ' Ἡρόδοτον, 3, 12, σκητροφέουσι ἐξ ἀρχῆς πέλους τιάρας φορέοντες, 7, 61 περὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι εἶχον πέλους τιάρας καλουμένους, ἔνθα ὁ Stein σημειοῦται. «Ὁ τιάρας, ἀπτικῶς ἡ τιάρα, περσικὴ λέξις (Ψύχιος τήρη, τὸ ὄξυ Πέρσαι), δηλοῖ δὲ πέλημα πυργωτόν, ὡς ὁ Στράβων ἐκφράζεται (734). Ὁ Ξενοφῶν ἐν Κ. Παιδ. 8, 3, 13 οἶονεὶ ἐξελληνίζων καλεῖ τὴν τιάραν διάδημα».

64. **Τίγρις**, τὸ θηρίον, καὶ **Τίγρης**, ὁ ποταμὸς. Κατὰ Pott καὶ Förstemann ἐκ τοῦ ζενδικοῦ Tighra. Ἄλλ' ἦδη τῷ α' μ. Χ. αἰῶνι ὁ Ῥωμαῖος ἱστορικὸς Curtius Rufus 4, 9, 16 εἶπεν «Acceleritate, qua defuit Tigri nomen est inditum, quia Persica lingua tigrim sagittam appellat». Καὶ ὁ ἡμέτερος δὲ Εὐ-Εὐστάθιος ὁ Θεσσαλονίκης, ὁ τοῦ 15' αἰῶνος κλεινὸς σχολιαστὴς τοῦ Ὀμήρου, εἶπε (Διονυσ. περιηγ. 5, 984) «Τίγρις, ταχὺς καὶ βέλους. Μῆδοι γὰρ Τίγριν καλοῦσι τὸ τόξον».

65. **Φάσις**, ὁ τῆς Κολχίδος ποταμὸς, ἐκ τῆς Μηδικῆς γλώσσης παραληφθεῖσης τῆς λέξεως κατὰ Hehn. Ἐκ τούτου ὁ φασιανὸς (ὄρνις δηλ.), τὸ γνωστὸν πτηνόν, λατινιστὶ phasianus, ἐξ οὗ τὰ fagiano, Fasan, faisán κτλ. τῶν Εὐρωπαίων.

66. **Φοίνικες**, καθ' Ὀμηρον ἦσαν ἔξοχοι μὲν τεχνίται καὶ τολμηροὶ θαλασσοπόροι, ἀλλ' ἀπατηλοὶ ἔμποροι καὶ πειραταὶ (ἀγλαὰ ἔργα εἰδότες, λέγει, ναυσίκλυτοι, μυρ' ἄγορτες ἀθρόματα, ἀπατήλια εἰδότες, πολλὰ κάκ' ἀθρώποισιν ἐωρρότες). Καθ' ἐνικὸν δὲ ἀριθμὸν, φοινίξ, 1) ἡ πορφύρα, 1) τὸ χρώμα, διότι ταύτης ἐρευνεῖται οἱ Φοίνικες ἐλέγοντο, ἐντεῦθεν τὰ ἐπίθετα φοινίκεος καὶ φοινικῶεις, τὰ οὐσιαστικὰ φοινικίς, πορφυροῦν ἱμάτιον, φοινικιστῆς (Ξενοφ. Ἄναξ. 1, 1, 20 ἐν ᾧ Κῆρος ἀπέκτεινεν ἄνδρα Πέρσην Μεγαφόρον, φοινικιστῆν βασιλίου, ἔνθα ὁ Rehdantz παρατηρεῖ «φοινικιστῆς, der Vorsteher der Königlichen Purpurn», ὁ ἐπὶ τῶν βασιλικῶν πορφυρῶν, ἐκ τῶν περὶ τὸν βασιλέα μεγιστάνων), τὸ ῥῆμα φοινίτσω καὶ τὸ ἐκ τούτου φοινίτεις, 2) τὸ δένδρον καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ, διότι διὰ τῶν Φοινίκων ἐγένοντο ἐν Ἑλλάδι γνωστά, 3) τὸ θκυμάσιον τῆς Αἰγύπτου πτηνόν, περὶ οὗ ὁ Ἡρό-

δοτος ἐν 2, 73 λέγει. Κατὰ Stein καὶ Hehn ἡ λέξις εἶναι σημιτικὴ, συγγενῆς πρὸς τὸ ἐβραϊκὸν Kanaan, τὴν Χαναάν τῶν Ο', ὅπερ σημαίνει χθαμαλὴ γῆ, παραλία, καὶ τὸ αἰγυπτιακὸν bunnū, τὸ δηλοῦν τὸ δένδρον καὶ τὸ πτηνόν. Καὶ τὰ λατινικὰ Phoenix, Poenus, Poenicus, Punicus κτλ. τῆς αὐτῆς ἀρχῆς εἶναι.

67. **Χιτῶν** καὶ **κιθῶν** ἰωνιστί, κατὰ Hehn ἐγένετο ἐκ τοῦ φοινικικοῦ Kitonet, ὅπερ δηλοῖ λινοῦν, διότι οἱ Φοίνικες, ὡς φάνεται, εἰσήγαγον τὰ λιναῖα τὸ πρῶτον εἰς Ἑλλάδα.

Πλὴν τῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐκπαλαι εἰσηγμένων τούτων ξένων λέξεων, ὧν ὁ ἀριθμὸς οὐ μικρὸς, διότι αἱ πρωτότυποι μόνον εἶναι ἐξήκοντα ἐπτὰ, τριπλάσιαι δὲ τοῦλάχιστον αἱ παράγωγοι, ὁ Ries ἐν τῷ ῥηθέντι συγγραμμάτι αὐτοῦ Quae res et vocabula a gentibus semiticis in graeciam pervenerint, Vratislaviae, 1890, καταλέγει καὶ ἀποδείκνυσιν ἐπιστημονικῶς σημιτικὰς περὶ τὰς ἐξήκοντα ἄλλας ἑλληνικὰς λέξεις, τὰςδε, χρυσός, κιθῶτος, λόγχη, μάρδαλος, μάνδρα, σίκερα, κάμηλος, μαργαρίτα, κισθῆλος, πεσός, κλωθός, μάστιγος, μεταξά, μαστροπόος, πάρθος, γαλκός, πάρδαλις, σίδηρος, μόλιθος (μόλιθος ἐν Ὀμηρ. Ἰλιάδ. Α 237 μόλιθος ὡς ἐτραπίτ' αἰχμή), ἔβερος, ἡλεκτρος, σάπφειρος, ἄμπελος, βότρυν, σικῆ, κίπειρον (Ὀμηρ. Ἰλιάδ. Φ 351 καίετο δὲ λωτὸς τ' ἠδὲ θρόνον ἠδὲ κίπειρον), λέων, ξίφος, κιθάρις, κίδαρις, σαμβύκη, ἀρραβῶν, κίον, μάχαιρα, γαυλός, μέγαρον, παλλαικίς, ῥάβδος, ἄρπη, φῦκος, δέλιος, χηραμός, Ἀφροδίτη, Σάμος, Ἰκαρία, Λέσθος, Τένεδος, Ἀἴμιος, Θάσος, Θῆρα, Ἀράρη, Μῆλος, Σίφρος, Σέριφος, Κύθρος, Κέως, Σῆρος, Πάρος, Ἴος, Σίκιρος, Ἀμοργός, Κρήτη καὶ Κίθηρα. Μὴ ἐκπλήξη δ' ἡμᾶς ἡ παρέλασις αὕτη τῶν ἑλληνίδων μὲν ἀλλὰ φοινικικῶν ὄνομα περιβεβλημένων νήσων, διότι αὐτὸς ὁ ἱστορικώτατος Θουκυδίδης τὴν πανάρχαιον τῆς Ἑλλάδος ἐποχὴν ἐν τῷ Προομιῶ (8) ἐρευνῶν ἀποφάνεται καὶ οὐχ' ἦσσαν λησταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, Κάρες τε ὄντες καὶ Φοίνικες· οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκησαν.

Ἐχομεν λοιπὸν ἀφθονίαν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ξενικῶν λέξεων ἀπ' αὐτῶν τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων, ἀπὸ τοῦ 1. π. χ. αἰῶνος κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς. Μετάλλα καὶ ὀρυκτά, κασίτερος, γαλκός, σίδηρος, μόλιθος, χρυσός, στίγμα, μαργαρίτης, τίτρον, βάσαρος, σμάραγδος κτλ., φυτὰ, κηπάρισσος, τερέβινθος, πιστάκη, ῥόδοι, ἀμυγδαλῆ, ροιά, λείριον, ἀσπάραγος, σκυάμιρος, κάνα, ἄμπελος, σικῆ, κτλ. ζῶα, ἐλέφας, ὄνος, ταῶς, λέων, κάμηλος, πάρθος, πάρδαλις κτλ., ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ εἶδη, μόσχος, λίβαρος, λίδαρος, κίμιρον, κίπειρον κηράμωμος, ὀθόνη, βύσσοις, ζερά, σάκκος, σινδῶν, χιτῶν, τιάρα, βίκος, κάδος, πάπυρος, σάνδαλος, βῆρις, ὄρνις, σάκχαρον, κίδαρις, μάχαιρα, σαμβύκη, φῦκος, ζῆθος, κόμμι, κτλ., πάντα ταῦτα ἐξῶθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν Φοινίκων μάλιστα εἰσαχθέντα

1) Χάριν ἀκριβείας σημειούμεθα ἐνταῦθα ὅτι τὸ ἐν Εὐδαγγελ. Λουκ. ιστ' 19 βύσσοις (ἀνθρώπος δὲ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνιδύσκετο πορφυρᾶν καὶ βύσσον) δὲν εἶναι, ὡς ἐν 9 παρατηρήσαμεν, ἄλλο τε εἶδος παρ' Ἰνδοῖς κατὰ τὴν ὀρισμὸν τοῦ Πολυδαύκου (7, 75), ἢν σημαίνει εἶγε τὸ πρῶτον, ὡς παρ' Ἡρόδοτ. 2, 86, ἀλλὰ πολυτίμον ὑφασμα ἐκ τῶν μεταξοειδῶν ἰδῶν τοῦ κορχυλίου πίννης (βλ. Λέξις. Passow λ. πίννα), pina marina, παρεμπερῶν πρὸς τὰς τοῦ ἀμιάντου, ὅστις διὰ τοῦτο καὶ byssus mineralis, ὀρυκτὴ βύσσοις, καλεῖται. (βλ. παρὰ βύσσον καθ' ἑαυτὸν Becker, Charikles 2, 333).

καὶ ἐπήλυδα ὄντα τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγενείαν ἐκτῆσαντο καὶ Ἕλληνες πολῖται ποιητοὶ κατέστησαν, διότι ὁ περὶ ἰθαγενείας νόμος δὲν ἦτο τότε αὐστηρὸς οὐδὲ ἀμφισβητήσεις μακρὰ καὶ ἐπίμοχοι περὶ ἀναγνωρίσεως ἐγίνοντο. Ἦρκει ἡ ἐπὶ πλὴν λέξις τὴν βάρβαρον γένεσιν καὶ φύσιν ἀπαρνηθεῖσα νὰ προσοικειωθῆ τὴν ἑλληνικὴν, ν' ἀποδύθῃ τὴν ἀτερπῆ βάρβαρον περιβολὴν καὶ νὰ περιβληθῆ τὴν χαρίεσσαν ἑλληνικὴν ἐσθῆτα. Οὗτοι ἦσαν οἱ τῆς κτήσεως τῆς ἰθαγενείας ὄροι, αἱ διατάξεις τοῦ περὶ ἰθαγενείας νόμου, πᾶσα δὲ ξένη λέξις ῥυθμίζουσα ἐαυτὴν πρὸς τούτους ἐνεγράφετο εἰς τοὺς πολῖτας, τῶν ἴσων καὶ ὁμοίων πρὸς αὐτοὺς τυγχάνουσα καὶ ἀξιουμένη. Οὕτω τὸ φοινικικὸν *Kidonet* ἐξῆλληνίσθη *κιθών*, εἶτα δὲ *χιτών*, τὸ αἰγυπτιακὸν *Schent* *σινθών*, τὸ περσικὸν *Khshatra-pavam* *σατράπης*, τὸ ἰνδικὸν *Kanka* *κηκος*, τὸ φρυγικὸν *Kvarbhand* *Κορβαντες* κτλ. Πᾶσαι δ' αὐταὶ αἱ εἰσποιήσεις οὐ μόνον δὲν ἐξεφύλισαν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν οὐδὲ μετέβαλον τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς, ἀλλὰ τούναντίον καὶ ἠμπέδωσαν τὴν φύσιν καὶ ἐμονιμοποίησαν τὸν χαρακτῆρα, πρὸς δὲ καὶ σαφῆνειαν καὶ ἀκριβείαν αὐτῇ ἐνεποίησαν καὶ ἐνειργάσαντο.

Καὶ οὕτω μὲν ἐποίουν οἱ πάλαι πρόγονοι ἡμῶν. Τί δ' ἡμεῖς νῦν ἀνάγκη νὰ πράττωμεν, οἵτινες πολλῶν ἔτι καὶ παντοδαπῶν ὀθνεῶν καὶ ξένων δεόμεθα ὅπως τέλειον καταρτισθῶμεν ἐπιστημονικῶς, τεχνικῶς, ἐμπορικῶς καὶ βιοτικῶς; Οὐδὲν ἄλλο παρ' ἐμοίγε κριτῆ ἢ ν' ἀπομιμώμεθα ἐκείνους, παρ' ὧν καὶ ἐθνικότητα καὶ γλῶσσαν παρελάβομεν. Καὶ ἔνθα μὲν τὸ πρᾶγμα καὶ παρ' ἐκείνους ὑπῆρχεν, ἀόκως αὐτῶν τὰ συγγράμματα ἀναδιφῶντες ν' ἀνευρίσκωμεν τὴν ἐθνικὴν λέξιν καὶ ταύτην εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν νὰ εἰσάγωμεν πλουτίζοντες οὕτως αὐτὴν ἔνθα δὲ οὐ φαίνεται, ἀλλὰ τῷ ὄντι νέον προκί-

πτει πρᾶγμα — ὅτι δὲ ἀληθῶς νέον εἶναι τοῦτο, ἀνάγκη νὰ πειθώμεθα τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα συγγράμματα ἀνερευνῶντες — ἂν μὲν δυνατὸν ἡμῖν εἶναι νὰ δημιουργήσωμεν εὐχρηστον καὶ σαφῆ μονολεκτικὸν ὄρον, καλῶς, εἰ δὲ μή, ν' ἀποδεχώμεθα τὴν βάρβαρον καὶ ξένην λέξιν ἑλληνικὴν εἰς πάντα μορφήν αὐτὴν περιβάλλοντες. Μὴ ἄρα γε ὠκνησαν οἱ παλαιοὶ νὰ οικειωθῶσι τὰς νέας καὶ ξένας εἶδη ὕψασμάτων σημαίνουσας ξενικὰς λέξεις *σινθών*, *ὀθόνη*, *σάκκος* καὶ *βύσσος*; Μὴ διὰ τούτων ἐβαρβαρώθη ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα; Μὴ δεινὰ τὴν μητρικὴν ἡμῶν γλῶσσαν δίκην μητραλοῶν ἐν τοῖς νῦν χρόνοις ἐποίησαμεν καὶ ἐξενοφωνήσαμεν τὸ γαλατικὸν *torpille* *τορπίλλη* ἐξῆλληνίσαντες, τῶν πάλαι τὸ αἰγυπτιακὸν *bari* *βάρρι* καὶ τὸ περσικὸν *sandal* *σάνδαλον* ἐξῆλληνίσαντων; Βεβαίως οὐκ.

Περὶ τοῦ πράγματος τούτου τοῦ λόγου ἤδη περατοῦμένον ἀκούσατε, παρακαλῶ, τί καὶ ὁ χαρίεις E. Ροῖδης ἐν τοῖς *Εἰδώλοις* (σ. 244 κ ε ξ.) λέγει. «Κατ' οὐδέναν τρόπον δυνατὸν ν' ἀναχθῆ εἰς ἀξίωμα ἢ ἀπέλασις πάσης ξένης λέξεως ἀδιακρίτως καὶ ἀνεξαιρέτως. Τοιοῦτο τῷ ὄντι ἀξίωμα δὲν δυνατὸν νὰ στηριχθῆ παρὰ εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τῶν νόμων τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης καὶ περιφρόνησιν τῆς προγονικῆς ἡμῶν παραδόσεως. Πρῶτον τῷ ὄντι γνωρίσμα καὶ ἀπαραιτήτων ζωντανῆς γλώσσης προσόν εἶναι ἡ ἱκανότης αὐτῆς πρὸς ἀφομοίωσιν ξένης ὕλης, πρὸς παραδοχὴν δηλ. πάσης ἀναγκαιῆς ξένης λέξεως, ὑποτασσομένης εἰς τῆς κλίσεως αὐτῆς τὸν ζυγόν. Τοιαύτας λέξεις οὐδέποτε ἔπαυσεν ἡ ἑλληνικὴ νὰ παραλαμβάνη πανταχόθεν ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων. Ἀρ' οὐ δὲ δὲν φαίνονται οἱ καθαρισταὶ ἀπαιτοῦντες ν' ἀποσκορakisθῶσι πάντα τὰ ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου μέχρις ἡμῶν εἰσα-

ΕΠΙΦΥΛΛΙΣ.

ΠΟΙΚΙΛΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ.

Τῇ παρελθούσῃ παρασκευῇ ἐωρτάσαμεν πάντες τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῶν μεγίστων θεομητορικῶν ἐορτῶν, διότι κατ' αὐτὴν ὁ ἄγγελος προσελθὼν Μαριὰμ τῇ Παρθένῳ διὰ τῆς προσφωνήσεως: «Χαῖρε, κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ σοῦ» εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν», εὐηγγελίσαστο αὐτῇ ὅτι συλλήψεται καὶ τέξει υἱὸν καὶ καλέσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃς ἔσται Μέγας καὶ Υἱὸς τοῦ Ὑψίστου κληθήσεται. Ὁ εὐαγγελισμὸς οὗτος τὴν λύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ἐκήρυξε, τῆς φανερώσεως τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου συντελουμένης, τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς ἀνθρωπίσεως τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς Θεοτόκου διασαλπίζομένου. Τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου συντελέσθη, τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἔδει ν' ἀναλάμψῃ, ἡ τρώσασα γυνὴ θεραπεύει, τὴν Εἴαν ἀναπληρῶσ' ἡ Παρθένος, τὴν ἀμαρτίαν ἢ ἀπολύτρωσις, τὸν θάνατον ἢ ζωὴν. Ὁ ἄνθρωπος περιπλανηθεὶς ἐφ' ἱκανὴν ἐπα-

νάγεται θεῖα εὐδοκία εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, τὸν θαυμάσιον Παρθενῶνα διαδέχεται ὁ ὑψηλὸς ναὸς τῆς Παμμακαρίστου.

* *

Ἐν καιρῷ προηγγελάμεν ἐν ταῖς στήλαις ταύταις τὴν ἔλευσιν τοῦ γνωστοῦ φιλέλληρος καὶ ἐλληνοστοῦ ρώσου στρατηγοῦ Τερτίου Φίλιππου, τοῦ σθεναροῦ ὑπερμάχου τῶν δικαίων τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ προσφιλέστατος οὗτος ἀνὴρ ἀφίκετο τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ καὶ ἀπῆλθε τῇ τρίτῃ, καταλύσας ἐν τῷ Ἀγιοταφικῷ Μετοχίῳ καὶ ἐπισκεψάμενος τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Ὡς εἶπομεν ἐν προτέρᾳ ἡμῶν διαλέξει ὁ στρατηγὸς Φίλιππος οὐχὶ τὸ πρῶτον ἐπισκέπτεται τὴν βασιλίδαν ταύτην τῶν πόλεων. Ἐπισκέψατο αὐτὴν καὶ κατὰ τὸ μέρος τοῦ 1875, ὅτε καὶ παραστάς ἐν τῇ τακτικῇ συνεδριάσει τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τῆς 2 ἰουλίου τοῦ ἔτους τούτου, προταθεὶς ἐπίτιμον μέλος, λαβὼν τὸν λόγον εἶπε τάδε ἐλληνοστί·

«Ὡ ἄνδρες ἀδελφοί!

»Μὴ θαυμάζετέ, ὅτι τὸ πρῶτον εἰσερχόμενος εἰς τὸν ἀξιοτίμον ὑμῶν κύκλον, λαμβάνω τὴν τόλμην νὰ ὀνομάσω ὑμᾶς ἀδελφούς. Μεταχειρίζομαι τὸ εὐχάριστον καὶ γλυκὺ τοῦτο ὄνομα δύο ἔνεκα αἰτιῶν. Καὶ ἡ μὲν πρώτη εἶνε γενική· ἐπειδὴ ἀνεκίθη ἐξ ἐκείνων τῶν ἀρχαίων χρόνων, ὅτε τὸ πρῶτον ἔλαμψεν ἡμῖν τοῖς Ρώσ-

ΦΥΣΙΚΟΧΗΜΙΚΑ*

Περὶ θερμότητος.

Ἐμμεδός πλὴν καὶ ἀναπόφευκτος συνέπεια τῆς διπλῆς ταύτης τῶν ρευμάτων κινήσεως εἶνε ἡ τῆς περιστροφῆς ἐπιβράδυνσις· ἐν τοῖς κατ' ἐπιπολὴν στρώμασι σχηματίζονται ρεύματα παράλληλα πρὸς τὸν ἡμερινόν, ἐν τοῖς ρεύμασι δὲ τούτοις γεννῶνται οἱ παντὸς μεγέθους στρόβιλοι, οἱ τὴν κίνησιν ἐκείνων ἀκολουθοῦντες.

Ἄδύνατον νὰ μὴ ἐκπλαγῆ τις ἐκ τῆς ἀπὸ μηχανικῆς μόνον ἀπόψεως μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς ὑπαρχούσης ἀναλογίας. Ἡ ἐσωτερικὴ τῆς γῆς θερμότης οὐδὲν ἐπιδρᾷ σήμερον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, τὰ πάντα δὲ ρυθμίζονται ἐπὶ τῆς παρὰ τοῦ ἡλίου, λαμβανόμενης θερμότητος. Οὐδὲν ἦντον ἡ ἡμετέρα γῆ ἔχει ἐπίσης τὴν ἐστίαν αὐτῆς, τὸν λέβητα καὶ τὸν συμπυκνωτήν. Ἡ ἐστία καὶ ὁ λέβηθς εἶνε τὸ ἔδαφος καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν θαλασσῶν, αἵτινες λαμβάνουσι καὶ ἀπορροφῶσι τὴν ἡλιακὴν θερμότητα. Τὸ ὕδωρ τῶν θαλασσῶν παρέχει τὸν ἀτμόν, ἡ δὲ ἀτμόσφαιρα τὸ ἀέριον. Ὁ συμπυκνωτὴς εἶνε ἐπίσης τὸ ψῦχος τοῦ οὐρανοῦ διαστήματος, πανταχόθεν περὶ τὴν γῆνιν σφαῖραν ἐπικρατοῦν. Σήμερον ὑφίσταται ἐπὶ πλέον καὶ δεύτερος συμπυκνωτὴς, αὗτος δὲ εἶνε τὸ ψῦχος τῶν πόλων. Ἴνα νοερῶς ἀφαιρέσωμεν τοῦτον καὶ ἐξαγάγωμεν ἐντεῦθεν τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἡλιακοῦ πρὸς τὸν γῆινον μηχανισμόν, μετενεχθῶμεν εἰς τὴν ἀνθρακοφόρον ἐποχὴν τῶν γεωλόγων, καθ' ἣν οἱ πόλοι εἶχον θερμοκρασίαν κατ' ἐλάχιστον διαφέρεισαν τῆς τῶν τροπικῶν ζωνῶν. Τότε ὁ ἐπὶ τῆς γῆ-

*) Ἰδὲ ἀρ. 19, σελ. 363—365,

Καὶ αὕτη μὲν ἐγένετο τότε ἡ προσρώνησις τοῦ ἐξόχου ἀνδρός, ἐδημοσιεῦθη δὲ διὰ τοῦ Νεολόγου ἡ συγγραφεύριος ἐπιστολὴ αὐτοῦ τῷ Ἑλληνικῷ Φιλ. Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ κατὰ τὸ ἔτος 1886 πανηγυρισθεῖσῃ εἰκοσιπενταετηρίδι αὐτοῦ. Ἐκ τῆς παρατεθείσης δὲ ταύτης προσφωνήσεως καὶ ἐκ τῆς συγγραφεύριου φαιενῶς φανεροῦται μετ' ὀπίσης εὐχερείας καὶ ὀρθότητος ὁμιλεῖ καὶ γράφει ὁ Τέριος Φίλιππος τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν. Ἄλλ' ἀπόδειξις ὅτι καὶ ἀρέσκειται νὰ ὁμιλῇ αὐτὴν εἶνε καὶ τότε: τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ ἔτυχε ἐν τῷ Ἀγιοταρτικῷ Μετοχίῳ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν φίλος κ. Χριστόφορος Σαμαρτσίδης, ὃν ὁ συμπαθὴς ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου προουσίασε τῷ στρατηγῷ. Ὁ κ. Χρ. Σαμαρτσίδης ἀπέτεινε αὐτῷ τὸν λόγον γαλλιστί, ἀλλ' ἐκεῖνος διέκοψεν αὐτὸν ἑλληνιστί εἰπὼν: «γνωρίζω τὴν ἑλληνικὴν, δύνασθε νὰ ὁμιλῆτε εἰς αὐτήν». Τὸ τοιοῦτον εἶνε ἀληθῶς συγκινητικόν, ὅτι ξένος στρατηγὸς τοσούτον ὑψηλὴν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ κατέχων θέσιν, ἀγαπᾷ τὴν ἑλληνικὴν καὶ προαιρεῖται νὰ ὁμιλῇ αὐτήν, πολλῶν ἡμετέρων ἄνευ λόγου πολλὰκις προτιμῶντων νὰ διαλέγωνται γαλλιστί, ἔστω κ' ἐν δολοφονίᾳ τὴν γλῶσσαν τοῦ Ρακίνα.

Ο. Α.

χθέντα ξένα ὀνόματα, εὐλόγον φαίνεται ν' ἀπαιτηθῆ παρ' αὐτῶν νὰ ὀρίσωσι τὴν ἐποχὴν, ἀπὸ τῆς ὁποίας θεωροῦσι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν στερηθεῖσαν τοῦ δικαιοματος τῆς εἰσαγωγῆς, ἐξηγοῦντες καὶ τοὺς λόγους τῆς στερήσεως ταύτης. Πῶς δὴλ. ἄλλας μὲν τῶν ξένων λέξεων πρέπει νὰ θεωρήσωσιν ὡς ἀναπόδλητον τῆς γλώσσης περιουσίαν, ἄλλας δὲ ἀποβλητέας ὡς βραβάρους, καὶ διὰ τί οἱ μὲν σύγχρονοι τοῦ Περικλέους ἢ τοῦ Πλουτάρχου οὔτε ἐξενοφώνουν οὔτε ἐβαρβάριζον λέγοντες βύσσοι, κυπάρισσοι, λίβαροι, λίθοι, συκάμυροι, σάπφειροι, κάμηλοι, χρυσός, ἀράβων, μάγοι, σάκκοι, ὀθόνη, σινδών, παρασάγγη, κολλυβιστὴς καὶ πλῆθος ἄλλων φοινικικῶν, περσικῶν ἢ καὶ σκυθικῶν λέξεων, οἱ δὲ μετὰ τούτους ἐβαρβάριζον καὶ ἐξενοφώνουν παραλαμβάνοντες πολὺ ὀλιγωτέρως ἰταλικὰς ἢ καὶ τινὰς τουρκικὰς. Ἄν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἑλληνικώτατον τὸ κολλυβιστὴς, διατὶ ἀποροῦπιτομεν ὡς ξενικὸν τὸ σαράγγη; Τίς δὲ ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον οἱ στρατιωτικοὶ νομοθετεῖται μετέβαλον τὸ λατινικὸν ὑποκάμισοι, τὸ εὐφώνον, εὐκλιτον καὶ ἀπ' αἰῶνον πανελλήνιον, εἰς τὸ φοινικικὸν χιτῶν; Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς τοιαύτης πρὸς τὰ προγονικὰ παραδείγματα περιφρονήσεως ὑπῆρξε καὶ ὁ ἰλαρὸς ἀγὼν τῶν πρεσβυτέρων λογίων πρὸς διάσωσιν ἀμφιβολῶν τινῶν λεξειδίων διὰ τῆς δῆθεν ἐτυμολογικῆς ἀποδείξεως τοῦ ἑλληνισμοῦ αὐτῶν, τοῦ γράμμαρος ἐκ τοῦ αἰεὶ δαίρω, τοῦ χαμάλις ἐκ τοῦ χθαμάλιος, τοῦ μαρτίλι ἐκ τοῦ μάττειν ἕλην, τοῦ ἐσνάφι ἐκ τοῦ συνάφεια, τοῦ μπουρέκι ἐκ τοῦ βήρεκερ, τοῦ λαπάς ἐκ τοῦ λαπάσσω καὶ τόσα ἄλλα ἀληθευόμενα».

Μ. Ι. ΚΕΦΑΛΑΣ.

σαις ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς πίστεως, μέγχι τῆς παρουσίας σιγμῆς, ἀμφότερα τὰ ἠμόθηρα καὶ ἠμόδοξα ἔθνη —τὸ ἑλληνικὸν δηλονότι καὶ τὸ ρωσσικόν— ἦσαν συνδεδεμένα δι' ἀρρήκτων δεσμῶν χριστιανικῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία εἶθε διατηρηθεῖ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡδὲ δευτέρα αἰτία εἶνε πᾶν προσωπικῆ· ἀφ' οὗ γὰρ χρόνου ἦλθον εἰς τὴν ἐνδοξοτάτην καὶ ἱστορικὴν ταύτην πόλιν, τοσούτων ἔτυχον ἐκδηλώσεων τῆς προσοχῆς καὶ τῆς ὑπολήψεως ἀπὸ μέρους τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων πάσης κοινωνικῆς τάξεως καὶ καταστάσεως, ὥστε καίπερ ξένος καὶ παρεπίδημος, αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἐνταῦθα ὡσεὶ μεταξὺ γνησίω φίλων, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἀδελφῶν.

» Ἄλλ' ὡς ἀκρότατον σημεῖον τῆς πρὸς ἐμὲ συμπαθείας καὶ ὡς τεκμήριον ἐξαιρετοῦ τιμῆς θεωρῶ τὴν ἐν τῇ σημερινῇ συνεδριάσει ἐκλογὴν μου ὡς μέλους τοῦ ἀξιολόγου τούτου σωματείου. Παρὰ καλῶ ὄν ὅμως ν' ἀποδεχθῆτε εὐμνῶς τὰς ἐκφράσεις τῆς βαθυτάτης καὶ ἐγκαρδίου μου εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐκρινεστάτην μου εὐχὴν τοῦ νὰ στεφθῶσι διὰ πληρεστατῆς ἐπιτυχίας οἱ εὐγενεῖς ἀγῶνας τοῦ ἡμετέρου Φιλοσοφικοῦ Συλλόγου, οἱ τὴν διακοσμητικὴν καὶ ἡθικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀφορῶντες.

» Ἀμετάκλητα γὰρ τὰ χρέιστα καὶ ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ».

νης επιφανείας σχηματιζόμενος ατμός ανυψούτο καθέτως περί την γήιν και συνεπυκνούτο εις δύο διάφορα ύψη, τὸ τῶν κοινῶν ἐξ ὑδατίνων πομφολύγων ἀποτελουμένων νεφῶν, καὶ τὸ τῶν ἐκ στερεῶν βελονῶν ἐ σχηματιζόμενων μαλλῶν. Οὐδαμοῦ ἐφαίνετο ὁ κτανούς οὐρανός καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ προοπτικῶς ἀπεικονιζόμενα ἄστρα. Ἀπὸ παντὸς τοῦ ἐκ μαλλῶν περικαλύμματος τούτου κατέπιπτε κεικροσταλλωμένη χιών, τικκομένη ὀλίγον κατωτέρω καὶ πίπτουσα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς βροχῆς. Ἐκ τούτου ἔδει νὰ προκύψῃ ἐπαισθητὴ τῆς περιστροφῆς τῶν ὑψηλῶν τῆς ἀτμοσφαιρας ζωνῶν ἀλλοιωσις. Ἀλλὰ τὰ προκύπτοντα ῥεύματα, ἦσαν τότε, ὡς καὶ νῦν ἐστὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου, παράλληλα πρὸς τὸν ἡσημερινόν. Οἱ στρόβιλοι, ἦτοι αἱ θύελλαι, ἔβαινον ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμῶν ἀνευ ἐκτροπῆς πρὸς τοὺς πόλους. Ἡ μετεωρολογικὴ κατάστασις ἦτο ἀπλή: οὐρανὸς ὁμοιότροπως κεκαλυμμένος, ἰσόθερμοι δὲ καὶ ἀνώτερα ῥεύματα ταυτιζόμενα κατὰ διεύθυνσιν μετὰ τῶν γηίνων παραλλήλων.

Βραδύτερον μεταβολὴ τις ἔλαβε χώραν· αἱ πολυκαὶ χῶραι ἀπέβησαν δύο πρόσθετοι συμπυκνωταί, ἐνθ' ἡ

1) Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ὑποσημειοῦται ὅτι δέον εἰς τοὺς συμπυκνωτὰς τούτους νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ συμπυκνούντα τὴν ὑδροπλὴν ὑψηλὰ ὄρη, ἅτινα κατὰ διαφόρους ἐποχάς, μεταγενεστεράς τῆς ἀνωτέρω ἀναφερομένης, ἐσχημάτισαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦσαν ἐκτεταμένους παγώνιας.

Καὶ αὐτὰ δὲ αἱ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ἀνωμαλίαι ἀποτελέσματα εἶνε τῆς παρουσίας τῶν πόλων τοῦ ψύχους. Τῶ ὄντι, ἡ ἐνέργεια τοῦ πολικοῦ ψύχους, ἀδιαλείπτως διαδιδόμενου εἰς τὴν βυθὴν τῶν θαλασσῶν διὰ τῶν ταπεινοτέρων ρευμάτων, ἐπετάγγυε τὴν κατάψυξιν τοῦ ὑποβρυχίου φλοιῦ, οὕτω δὲ οὗτος ἀπέβη πολλῶ τοῦ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀναδουμένου παγύτερος. Ἐντεῦθεν αἱ ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ βυσσοῦ πυρῆνος διαφοραὶ τῶν πείσεων, καὶ συνεπείᾳ τούτων ἡ σειρά τῶν γεωλογικῶν φαινομένων ἅτινα φέρονται ὑπὸ τὰ ὀνόματα ῥήξεις τοῦ φλοιοῦ, τὰ λαντώσεις τῶν τμημάτων, ἀνύψωσις τῶν συστάδων τῶν ὄρεων, κτλ., ἅτινα ἔλαβον χώραν πρὸς ἐπαναγωγὴν τῆς ἰσορροπίας τῶν πείσεων καὶ πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀρχικοῦ μαθηματικοῦ σχήματος τῆς γήϊνης σφαίρας.

Ἐν δὲ τῷ περισπουδάστῳ ἔργῳ τοῦ αὐτοῦ συγγραφεῖος Cours d'Astronomie de l'École Polytechnique (τόμ. 1ος ἐν σελ. 303 καὶ ἐφεξῆς) μετὰ τὴν ἀναγραφὴν τῆς μετρήσεως τῶν τόξων τοῦ μεσημβριοῦ ἐν διαφόροις χώραις, ὅσον τοῦ μεσημβριοῦ τῶν Παρισίων ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων Méchain καὶ Delambre, ἡτις ἐχρησίμευε καὶ ὡς βάσις τοῦ μετρικοῦ συστήματος, τοῦ τοῦ ἀγγλικῶ τῶν 90, τοῦ τοῦ βωσικοῦ τῶν 80, τοῦ τῶν Ἰνδιῶν τῶν 30 καὶ ἄλλων μικροτέρων τόξων ἐν Δανίᾳ, Ἀνωτέρῳ καὶ Πρωσίᾳ, ἔτι δὲ τῶν γιγαντιαίων τόξων, 250 ἐν Ρωσίᾳ, 220 ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, 240 ἐν Ἰνδίαῖς, κτλ., καὶ τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τούτων προσδιορισμῶν τῶν στοιχείων τοῦ γηίνου ἑλλειψοειδοῦς, ἐξ ὧν προκύπτει κατὰ μεγίστην προσέγγισιν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς, ἡτοι ἡ τῆς θαλάσσης νοσημένη ὑπὸ τὴν ἐπιφανείαν τῶν ἡπείρων προσεβλήθησιν, εἶνε ἡ τοῦ ἑλλειψοειδοῦς διὰ περιστροφῆς περὶ τὸν μικρὸν ἄξονα, ἔτι δὲ τῆς διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἔλξεως τῶν ὄρεων ἐπὶ τοῦ νήματος τῆς στάθμης—προσδιορισμοῦ γενομένου τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Bouguer ἐπὶ τοῦ Χιμβορόσου, εἶτα δὲ ὑπὸ τοῦ ἄγγλου ἀστρονόμου Maskelyne ἐπὶ τοῦ ἐν Σκωτίας ὄρους Shehallien, ὑπὸ τοῦ γεωλόγου Hutton ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὄρους, καὶ ὑπὸ τῶν ἄγγλων ἀξιωματικῶν τῶν συνεργαζομένων ἐν ταῖς γεωδαιτικαῖς ἐργασίαις τοῦ ἠνωμένου βασιλεῖος, ἐπαναλαβόντων τὴν ἐργασίαν ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Ἐδιμβούρου, Arthur Seat.—μετρήσεις τῆς μέσης τῆς γῆς πυκνότητος, ἀπαντῶσι τὰ ἐξῆς ἀξιολογώτατα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν σύστασιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ γηίνου φλοιοῦ:

ἐστία καὶ ὁ λέβης περιορισθῆσαν ἐν ταῖς διακεκαυμέναις ζώναις. Ἀπὸ τῆς ἐκείνης ἡ δρᾶσις τῆς ἐποχῆς γηίνης μηχανῆς μεταβλήθη, ἀλλὰ πάντοτε ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν. Πλὴν τῶν παραλλήλων τῷ ἡσημε-

Ἄλλ' αἱ ἀνωμαλίαι αὐταὶ δὲν παράγουσιν ἐν τῷ γενικῷ σχήματι τῆς γήϊνης σφαίρας ἢ μικρὰς καὶ καθαρῶς τοπικὰς ἐκτροπὰς. Ἄλλ' ἐὰν οἱ λόφοι ἢ τὰ μεμονωμένα ὄρη σιδεμῶν ἀλλήν ἔχουσι ἐπιρροήν, οὐδὲν ἦσαν αἱ μεγάλαί τῆς ἐπιφανείας ἀνωμαλίαι, ἢ ἀνίσος διανομὴ τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ἡπείρων, ὡς ἡ πυκνότης ἀποτόμως μεταβάλλεται ἀπὸ τῆς 1 πρὸς τὸν ὄρθον 2,7, φαίνονται οὐσιαστικώτερον ἐπιρροάσαντα ἐπὶ τοῦ σχήματος τούτου. Οὕτω κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου οἱ γεωμέτραι ἐφρόνον ὅτι ἐὰν ἡ ἐν καταστάσει τῆξεως διὰ πυρακτώσεως γηίνῃ σφαίρα, ἢ ὑπὸ ὁμοιομερῶν στρωμάτων διατεταγμένων κατὰ τὴν τάξιν τῶν πυκνοτήτων αὐτῶν ἀποτελουμένη, ἔλαβε σχῆμα πεπλατυμένον ἑλλειψοειδοῦς διὰ περιστροφῆς, τὸ πρῶτον τοῦτο τῆς ἰσορροπίας σχῆμα δὲν ἴδρυνθῆ νὰ διατηρηθῆ μετὰ τὰς διαταραχὰς τῆς ὑφῆς ἢς ὁ φλοιὸς παγυνόμενος ὑπέστη, οὐδὲ μετὰ τὴν τοσοῦτῳ ἀνίσον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας καὶ μέχρι βάθους τινὸς ὑπ' αὐτὴν διανομὴν τῶν πυκνοτήτων καὶ ἀριστέρων ὀλικῶν. Κατὰ τὴν γῶμην αὐτῶν τὸ σχῆμα τοῦτο ἔδει νὰ μεταβληθῆ καὶ νὰ μὴ εἶνε σῆμερον ἢ σφαιροειδὲς μετὰ μεσημβρινῶν ἀνίσων μὴ ἑλλειπτικῶν.

Ἄλλ' ἐκ τῆς ἐρένης τῶν μᾶλλον ἐκτεταμένον μετρήσεων τοῦ βαθμοῦ προέκυψε, τοῦναντίον, ὅτι τὸ σχῆμα τοῦ ἑλλειψοειδοῦς διὰ περιστροφῆς ὑρίσταται εἰσέτι. Ἴνα δὲ τὸ πρῶτον σχῆμα διατηρηθῆ οὕτω διὰ πασῶν τῶν γεωλογικῶν ἐποχῶν, δέον τὸ πλεονάζον τῆς πυκνότητος τῶν ἀναδουσῶν ἡπείρων ν' ἀνισταθμίζηται ὑπὸ ἐλάσσονος τῶν κατωτέρων στρωμάτων πυκνότητος, ἢ δὲ σφαιρικὴ τῶν θαλασσῶν κορυφῆς ν' ἀνισταθμίζηται ἐπίσης ὑπὸ τῶν πυκνοτέρων ὑποκειμένων στρωμάτων.

Ἡ φυσικὴ αἰτία ἢ τὸ ἀξιοπαράτητον τοῦτο ἀντίρροπον παραχρῆσται εἶνε ἀπλουστάτη. Ὑπὸ τὰς θαλάσσας ἢ κατάψυξις βαίνει ταχύτερον καὶ βαθύτερον ἢ ὑπὸ τὰς ἡπείρους. Αἱ ἐν πλήρει ὠκεανῷ γινόμεναι βολιδοσκοπήσεις ἐγνώρισαν ἡμῖν τῷ ὄντι ὅτι εἰς βάθος 3700 μ. ἡ θερμοκρασία τοῦ ὕδατος εἶνε περίπου 40, ἐνθ' εἰς τὸ αὐτὸ βάθος ὑπὸ τινὰ ἡπειρον ἢ θερμοκρασία θὰ ἀνυψούτο εἰς 1500. Ἐκ τούτων ἔπεται ὅτι ὁ γήϊνος φλοιὸς δέον νὰ ἔχη ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει πολλὰ μείζον πάχος ἢ ἐν τῇ δευτέρῃ. . . . Καθ' ὅσον δὲ ἡ κατάψυξις προβαίνει, ἡ διαφορά αὕτη τοῦ πάχους τοῦ γήϊνου φλοιῦ αὐξάνει· ὁ ὑποβρυχίος φλοιὸς πιεθεὶ κατὰ τι ἐπὶ πλεόν τὸν βυσσὸν πυρῆνα, καί, ἐπειδὴ ἡ πίεσις αὕτη μεταδίδεται κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, τείνει ν' ἀνυψώσῃ ἐπὶ μᾶλλον τὸν ἦτρον ἀνίσταμενον καὶ ἴσῃ διεσπρημένον φλοιὸν τῶν ἡπείρων. Ἐντεῦθεν λαμβάνουσι γένεσιν τὰ βραδέα γεωλογικὰ φαινόμενα τὰ διαμορφώσαντα καὶ σῆμερον ἐτι διαπλάσσοντα τὰ ἀνώτερα τῆς γῆς στρώματα.

Ἐπιφυλλασσόμενοι νὰ ἐπανέλθωμεν ἐν καιρῷ εὐθέτω εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Faye θεγόμενον ἐνταῦθα σπουδαιότατον ζήτημα τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὄρεων καὶ τῆς ἐν γένει διαμορφώσεως τοῦ γηίνου φλοιοῦ, σημειοῦμεθα σῆμερον ὅτι ταῦτα ἔγραψεν ὁ κ. Faye τῷ 1881, βασιζόμενος ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ de Tesson τῷ 1835 δημοσιευθέντος ἔργου ὑπὸ τὴν τίτλον: Voyage de circumnavigation de la frégate la Vénus κυβερνωμένης ὑπὸ τοῦ Dupetit-Thouars. Νεώτεροι ἐκείνης μετρήσεις εἰδείξαν τὴν θερμοκρασίαν τῶν θαλασσῶν ἀθύστων ταπεινοτέραν τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Faye ἀναγραφόμενης. Οὕτω σῆμερον εἶνε βεβαιωμένον ὅτι ἡ τῆς θαλάσσης θερμοκρασία ταπεινοῦται ἐν γένει ἀπὸ τῆς κατ' ἐπιτολὴν ἐπιφανείας πρὸς τὰ βαθύτερα στρώματα, κατ' ἀρχὰς μὲν ταχέως, εἶτα δὲ βραδύτερον μέχρι βάθους τινὸς, παυκίλλοντος ἀπὸ 700 μέχρι 1100 μέτρων, ἐν ᾧ ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ διατηρεῖται εἰς τὴν τῆς μεγίστης πυκνότητος τοῦ ὕδατος, ἡτοι εἰς 40 Κ. Ἀπὸ τοῦ βάθους τούτου ἡ θερμοκρασία [τοῦ θαλασσίου ὕδατος ἐπὶ πλεόν ταπεινοῦται μᾶλλον ἀνεπισημῆτως, ἐν μὲν ταῖς πολικαῖς χώραις μέχρι —20,5, ἐν δὲ ταῖς ἀθύσσις τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ μέχρι τοῦ 00. Οὕτω παρὰ τὸν

ρινῶ ρευμάτων τῆς προγενεστέρας ἐποχῆς, ὑψίστανται ἤδη εὐρέα ρεύματα σχεδὸν ὀριζόντια, ὀριζόμενα ὑπὸ τῶν δύο πολικῶν συμπυκνωτῶν. Τὰ προκύπτοντα ρεύματα, συνδυαζόμενα μετὰ τῆς περιστροφῆς τοῦ συνόλου, ἔλαβον ὄλως διάφορον τροπὴν. Εὐχερῶς δὲ ἀντιλαμβάνεται τις τῶν ἀνωτέρων συγχρόνων ρευμά-

τροπικῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ, ἐνῶ ἡ τῆς κατ' ἐπιτολὴν ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης θερμοκρασία εὐρίσκεται περίπου ἴση πρὸς 25⁰, εἰς βάθος 4200 μ. ἡ θερμοκρασία εἶνε μόνον 0⁰. Ἐπίσης ἡ θερμοκρασία τοῦ βόθρου τοῦ Εἰρημικοῦ, μετὰ τῶν Σανδβίγων καὶ τῶν Κουρίλων νήσων, εὐρέθῃ οὕσα ἐπίσης ἴση πρὸς 0⁰.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ κ. Faye ἀναγραφόμενα περὶ τῶν αἰτίων τῆς ταπεινῆς θερμοκρασίας τῶν θαλασσίων ἀβύσσων, σημειοῦμεθα ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ὠκεανογράφων παραδέχονται μετὰ τοῦ κ. Krümmel ὅτι τὰ θαλάσσια ὕδατα ἐν ἐκάστῳ ἡμισφαιρίῳ κινούνται κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους, ἔνθα καὶ καταψυχόμενα βυθίζονται, ἐπανέρχονται δὲ ὑποβρυχίως καὶ ἐν ἐπαφῇ μετὰ τοῦ βυθοῦ τῶν ὠκεανῶν, ὅνπερ καταψύχουσι, εἰς τὸν ἰσημερινὸν καὶ ἀνοίχονται ἐκεῖσε κατακορύφως πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀπὸ τούτου πρὸς τοὺς πόλους μετακινουμένου ὕδατος. Τὴν γνώμην ταύτην ἐκ τῶν νεωτέρων ἐπολέμησεν ὁ κ. Thoulet (*Les eaux abyssales* 1890), φρονῶν ὅτι ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης, ἀνώμαλος ὢν καὶ κατατετμημένος εἰς διακεκομμένας ἀλλήλων λεκάνας, θὰ παρεκώλυε τὴν τῶν ρευμάτων τούτων διάβησιν, καὶ ὅτι ἐπομένως τὰ θαλάσσια ρεύματα ὑφίστανται ἀπὸ τινος ἀπὸ τοῦ θαλασσίου βυθοῦ ὕψους καὶ οὐχὶ ἐν ἐπαφῇ μετὰ τοῦ βυθοῦ τούτου.

Τὰ δὲ μέγιστα τοῦ ὠκεανοῦ βάθη, περὶ ὧν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐνομίσθητο ὅτι προσήγγιζον εἰς 15000 μ., ἀπεδείχθησαν ἀπὸ τῶν περιωνύμων ἐπιστημονικῶν ἐκδρομῶν τοῦ Challenger καὶ τοῦ *Tuscarora* κατὰ 300 μ. περίπου ὑπολειπόμενα τοῦ ὕψους τῆς ὑψίστης τῶν Ίμαλαίων κορυφῆς, τοῦ Gaurisankar, ὅπερ, ὡς γνωστόν, ἀνέρχεται εἰς 8840 μ. Τὰ βάθη ταῦτα διανεμονται ὡς ἑξῆς: Ἀτλαντικὸς βόρειος: 8341 μ. Ἀτλαντικὸς νότιος: 7370 μ. Εἰρημικὸς βόρειος: 8513 μ. Εἰρημικὸς νότιος: 8101 μ. Ἰνδικὸς ὠκεανός: 5852 μ.

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῶν ἀνωτέρω περὶ τῆς μορφολογικῆς συστάσεως τῆς ἡμετέρας γῆς εἰρημένων θεωροῦμεν καλὸν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆρας, ἐὰν αὐτὴ ὑποθεθῇ ὁμοιοτρόπως διανενημένη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἦτοι πανταχοῦ εἰς ἴσον ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὕψος ἐγγειρομένη, ὁ ἀνοψοῦτο κατὰ μὲν τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ Humboldt εἰς 306 μέτρα κατὰ μέσον (Εὐρώπη: 205 μ. Ἀσία: 355 μ. βόρειος Ἀμερική: 228 μ. νότιος Ἀμερική: 351 μ.), κατὰ τὸν Krümmel εἰς 440 μ. κατὰ μέσον ὄρον, κατὰ τὸν πρῶτον ὑπὸ τοῦ A. de Lapparent γενόμενον ὑπολογισμὸν ἐπὶ τῆ βάσει τῶν χαρτῶν τοῦ Stieler, τοῦ Sydow καὶ τοῦ Levassieur, εἰς πλεόν τῶν 500 μ. (Εὐρώπη: 292 μ. Ἀσία: 879 μ. Ἀφρική: 602 μ. β. Ἀμερική: 595 μ. ν. Ἀμερική: 537, 50 μ. Ὄκεανία: 362, 50 μ.), κατὰ τὸν μεταγενεστέρος τούτου γενόμενον ὑπὸ τοῦ John Murray εἰς 688 μ. (Εὐρώπη: 287 μ. Ἀσία: 970 μ. Ἀφρική: 615 μ. β. Ἀμερική: 577 μ. ν. Ἀμερική: 638 μ. Αὐστραλία: 245 μ.), κατὰ τὸν τοῦ Penck ἐπὶ τῆ βάσει ἐκεῖνου εἰς 705 μ. (Εὐρώπη: 280 μ. Ἀσία: 950 μ. Ἀφρική: 650 μ. β. Ἀμερική: 600 μ. ν. Ἀμερική: 630 μ. Αὐστραλία: 280 μ.), κατὰ τὸν τοῦ Supan εἰς 680 μ. (Εὐρώπη: 290 μ. Ἀσία: 940 μ. Ἀφρική: 620 μ. β. Ἀμερική: 610 μ. ν. Ἀμερική: 610 μ. Αὐστραλία: 300 μ.), κατὰ τὸν τοῦ de Tillo, τοῦ μὲν βορείου ἡμισφαιρίου τῆς γῆς εἰς 713 μ., τοῦ δὲ νοτίου εἰς 634 μ., ὁλοκλήρου δὲ τῆς γῆνης σφαίρας εἰς 693 μ. (Εὐρώπη: 317 μ. Ἀσία: 957 μ. Ἀφρική: 612 μ. β. Ἀμερική: 622 μ. ν. Ἀμερική: 617 μ. Αὐστραλία: 240 μ.), τέλος δὲ κατὰ τὸν τοῦ Heiderich τὸ μέσον τῆς γῆρας ὕψος δέον νὰ ἐξισωθῇ πρὸς 745 μ.

Ταῦτα ἀπλῶς πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Faye ὑποσημειούμενων.

τῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων γεννῶνται στρόβιλοι ἀνάλογοι πρὸς τὰς κελίδας καὶ τοὺς πόρους τοῦ ἡλίου, ἴτιοι τοὺς κυκλῶνας καὶ τυφῶνας, τοὺς tornados καὶ τοὺς στρόμβους.

Καὶ παρὰ μὲν τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν κινούνται οὗτοι σχεδὸν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰσημερινοῦ, ὡς καὶ κατὰ τὴν πρώτην γεωλογικὴν ἐποχὴν, ἀλλ' ἀνεπαίσθητως ἐκτρέπόμενοι πρὸς τὸν ἕνα ἢ τὸν ἕτερον πόλον, ἀμέσως ὅμως ἢ ἐκτροπῆ αὐτῆ καθίσταται μᾶλλον σιμαντικὴ. Πέραν τῆς 30^{ης} μοίρας βορείου ἢ νοτίου πλάτους βαίνουσι δύναμα καὶ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς τὸν πόλον, ὅπερ παρέχει αὐτοῖς ἐπὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων μορφὰς παραβολικὰς, ὧν ἡ πρὸς τὸν ἰσημερινὸν συμμετρία εἶνε ἐπίσης ἐναργῆς ὡς καὶ ἐπὶ τῆς προγενεστέρας ἐποχῆς.

Οἱ ἐν τοῖς ἀερίνοις τούτοις ποταμοῖς γεννόμενοι τυφῶνες ἀκολουθοῦσι τὸ ρεῦμα αὐτῶν, διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον καὶ αἱ καταγίδες ἀφικνοῦνται εἰς Εὐρώπην ἀφοῦ ἤδη ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐπέσκηψαν. Αἱ καταγίδες αὗται διέρχονται τὰς θαλάσσας ἀκολουθοῦσαι γραμμὰς τοσοῦτο κανονικὰς ὥστε τὰ γραφεῖα τοῦ New-York-Herald νὰ διαγράφουσιν ἐπὶ τῆ βάσει τῶν ἐπὶ τῶν χωρῶν τῆς Ἑνώσεως συλλεγομένων παρατηρήσεων τὴν πορείαν αὐτῶν καὶ ν' ἀναγγέλλωσιν ἡμῖν ταύτην τηλεγραφικῶς πολλὰς πρὸ τῆς ἐπίσκηψεως αὐτῶν ἡμέρας. . . . Ὡς δ' ἐπὶ τοῦ ἡλίου, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γῆς, πᾶν ὁ τι συμβαίνει ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου ἐπαναλαμβάνεται συμμετρικῶς καὶ ἐπὶ τοῦ νοτίου. Αἱ γραμμαὶ τῶν καταγίδων ἐν τῷ Ἰνδικῷ ὠκεανῷ ἢ ἐν τῷ νοτιῷ Εἰρημικῷ εἶνε εἰδη παραβολῶν συμμετρικῶν πρὸς τὰς ἡμέτερας: οἱ ἡμέτεροι τυφῶνες στρέφονται ἐκ τῶν δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐνῶ οἱ τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου στρέφονται ἐκ τῶν ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά. Ἄλλως τε ἔχουσι τὸ αὐτὸ σχῆμα, τὴν αὐτὴν μηχανικὴν δύναμιν, τὴν αὐτὴν πρὸς μεγέθυνσιν καὶ πρὸς κατατομὴν τάσιν, ἐπίσης δὲ δυνατόν νὰ προαγγελθῶσιν ἀπὸ σημείου τινὸς εἰς ἕτερον τοῦ συνήθους αὐτῶν δρόμου. Εἶνε ἀνάγκη νὰ εἰπω ὅτι οὗτοι ἐπὶ τῆς γῆς ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου εἶνε κατιόντες;

(Ἀκολουθεῖ).

H. Γ. ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ.

ΕΡΩΤΙΚΟΙ ΣΤΟΝΟΙ

Παρετιθέμεθα ἐνταῦθα, εὐμενῶς ἀποσταλέντα ἡμῖν, δύο συναφῆ ποιήματα τῆς Α. Ἐξοχότητος. τοῦ νομάρχου Αἰγαίου Ἀμπεδῶν πασῶ Ντίου, γνωστοῦ ἐπὶ τῇ ἑλληνομαθειᾷ καὶ τῇ οικειότητι πρὸς τὰς Μούσας.

Οἱ ἔλεγχοι οὗτοι, ἀληθῆ ποιήσιν ἐνέχοντες καὶ ὑπὸ πολλῆς στιχουργικῆς χάριτος καὶ τέχνης περιβαλλόμενοι, νέον παρέχουσι τεκμήριον τῆς εὐαισθητοῦ καὶ πρᾶγματι ποιητικῆς καρδίας τοῦ γράψαντος αὐτὰς διαπρεποῦς ἀνδρός, ὅστις παρὰ τὰς ἄλλας ὁδοὺς αὐτοῦ ἀσχολίας καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς φυσικοὺς περιπαισμούς κατορθοῖ καὶ οὕτω λαμπρῶς νὰ θύη ταῖς Μούσαις.

Τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος χαριέστατα ποιήματα ἔχου-
σιν ὧδε :

Ἀναμνήσεις.

Ἄχ, μὴ θρηνεῖς, πικρὴ καρδιά, δὲν θέλω ἄλλους πόνους·
ἔκλαυσα χρόνι' ἀδιάκοπα μὲ φλογισμένους στόνους.
Μὴ κλαῖς καρδιά· τὰ δάκρυα νὰ τὰ βαστᾷς μαζὶ σου,
τόρα ποῦ πλέεις ἀτυχῆς στὸ κύμα τῆς ζωῆς σου.

Ἔχεις καρδιά μου οὐρανὸν, ἀλλὰ χωρὶς ἀστέργια·
ἔχεις πληγὴν ἀνιάτον, χωρὶς νὰ διῆς μαχαίρια·
ἔχεις τὰς τρικυμίας σου, ἔχεις καὶ σὺ χειμῶνας,
ἔχεις παλμούς τοῦ χωρισμοῦ, φαρμακκεροῦς ἀγῶνας.

Ἐἶχες στὰ βάθη σου, καρδιά, ἥλιον ἀκτινοβόλον·
εἶχες τῆς φλογεραῖς ματιαῖς, εἶχες τὸν κόσμον ὅλον.
Φεῦ, τώρα πῶς κατήντησες σὰν θάλασσα μὲ κύμα,
νᾶχης τὴν πίκρα γιὰ ζωὴν καὶ τὰς ἀβύσσους μνήμα !

Φεῦ, τώρα πῶς κατήντησες καλάμῳ στὸν ἄερα,
νὰ σὲ κλονίξῃ ὁ βορρῆς τοῦ πόνου νύκτα μέρα·
φεῦ, τώρα πῶς κατήντησες σὰν λυπηρὰ σελήνη,
νᾶχης τὴν νύκτα σύντροφο καὶ λάμψι τὴν ὀδύνη !

Ἄχ, τί καὶ μὸς, τί φλογερά λαμπάδα ἴστην καρδιά μου,
τί πόνος ἀτελείωτος μέσα ἴστα σωθηκά μου !
Τὸν πόνον τὸν ἐπιθυμῶ, τὸν ἀγαπῶ τὸν πόνον·
αὐτὸς μὲ δείχνει τὸ χρυσὸ τὸν περασμένο χρόνο.

Χρόνε γλυκὲ, τί ἔγινε, τί ἔγινεν ἐκεῖνη,
μὲ τοὺς γλυκοὺς τῆς ὀφθαλμοῦς ; Ἄχ φλόγα καὶ ὀδύνη !
Θυμῶμαι ταῖς γλυκαῖς ματιαῖς καὶ τὸ γλωμὸ τῆς χρωῖα.
Μὲ φαίνεται χαμογελᾷ τὸ λυπηρὸν τῆς στόμα.

Αὐτὸ τὸ στόμα ἔχυνε τοῦ οὐρανοῦ τὴν χάρι·
ἦτον λουλούδι τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδιᾶς φεγγάρι.
Ἰστά δακρυσιμένα μάτια μου ἢ ὄψις σου ἀντανακλᾷ,
καθὼς σελήν' εἰς θάλασσαν πίπτει, τὰ κύματα φιλᾷ.

Θρηνεῖ τ' ἄερί τῆς νυκτὸς, σὺν ἄνθρωπος καὶ κλαίγει·
πάντα μ' εὐρίσκει μοναχῶ, μυρολογεῖ καὶ λέγει :
Ἐγὼ ἴστα πικρὰ κύματα τρέχω ἐκεῖ νὰ σθῶσω,
χωρὶς ποτὲ ποτὲ νὰ δυνηθῶ ὀροσιά νὰ σὲ χαρίσω.

Τώρα ἴστην Ρόδο εὐρίσκομαι, νησί χαριτωμένο,
νησί ὡς νόμφη τῆς αὐγῆς μὲ κρίνους στολισμένο.
Ὁ ἥλιος τ' ἀγάπησε, τὸ φῶς του τοῦ χαρίζει,
γιὰ τοῦτο σὺν τριαντάφυλλο μωσχοβολεῖ καὶ ἀνθίζει.

Νομίζεις πάντα ἀνοιξὶ χειμῶνα κλοκαῖρι,
νομίζεις τὸ νησί πτηνὸν, σὺν ἄσπρον περιστέρι,
πῶς θὰ πετάξῃ, θὰ ὑψωθῇ, θὰ πάγῃ ἴστων αἰθέρα.
Ἔχει πτερὰ οὐράνια, σύντροπον τὸν ἄερα.

Ἔχει κλαδάκια ὀροσερά, λουλούδια μωσχοβόλα·
ἴλα τὰ ἔχῃ τὰ καλὰ, ὅλα τὰ ἔχει, ὅλα,
ἀλλὰ τοῦ λείπει τὸ γλυκὺ, τ' οὐράνιον σου βλέμμα,
ἢ λυπημένη ὄψις σου, τὸ δακρυσιμένον αἶμα.

Χαίρε ψυχὴ· θὰ χωρισθῆς πλέον ἀπὸ τὸ σῶμα,
ἐσὺ θὰ πᾶς ἴστων οὐρανὸν, αὐτὸ θὰ πᾶ ἴστο χῶμα.
Ψυχὴ μου, βασανίσθηκες ἴστη γῆ τὴν πικραμένη·
τώρα θὰ φύγῃς μόνη σου, χωρὶς νᾶσαι δεμένη.

Αὐτὸ τὸ σῶμα τ' ὄρφανὸν, αὐτὸ ἦτον μαζὶ σου,
εἰς θαμβωμένους ὀφθαλμούς, αὐτῶταν ἢ ζωὴ σου.
Τώρα θὰ λυώσῃ, θὰ χαθῇ, τώρα θὰ γείνη χῶμα.
Πρὶν λυώσῃ καὶ πρὶν σκορπισθῇ, ἀγάπησέ τ' ἀκόμα.

Ἀγάπη τῆς νεότητος, πρὶν σ' ἀποχαιρεῖσῶ,
ἔν ἐλεγεῖον τῆς ψυχῆς ἰδοῦ θὰ σὲ χαρίσω :

.....

Ἐλεγεῖον.

Γιατί, σὺ ἄγγελε τῆς γῆς, τὰ μάτια σου νὰ κλείσῃς ;
Γιατί, σὺ τῆς χαρᾶς πτηνὸν, πλέον νὰ μὴ καλίσῃς ;
Ἐσὺ, ἐσὺ ἀπέθανες, ἐσὺ σαβανωμένη,
ἐσὺ, τὸ ἄνθος κ' ἢ χαρὰ, μόνη καὶ μαραμμένη ;

Ἐσὺ ὁ ἥλιος τῆς αὐγῆς, σελήνη καὶ ἀστέρι·
ἐσὺ ἢ λάμψις τῆς καρδιᾶς, τῆς χάρις περιστέρι ;
Ἄχ, θάνατε, δὲν ἔπρεπεν αὐτὴ νὰ ἀποθάνῃ·
σ' τὸ μέτωπόν της ἔπρεπε τῆς νιότης τὸ στεφάνι.

Θὰ τρέχῃ ὁ ἥλιος πάντοτε, ἀλλὰ δὲν θ' ἀπαντήσῃ,
σὺν τὰ γλυκὰ ματάκια σου, νὰ τὰ γλυκοφιλήσῃ·
καὶ τὸ φεγγάρι τὸ γλωμῶ, πλάσμα καθὼς ἐσένα,
δὲν θ' ἀπαντήσῃ εἰς τὴ γῆ· θὰ τρέχῃ λυπημένα.

Θ' ἀλλθῆ χειμῶνας κ' ἀνοιξίς, θ' ἀλλθῆ τὸ κλοκαῖρι,
ἀλλὰ ἐσὺ δὲν θάρχεσαι τῆς ἀρετῆς τ' ἀγέρι,
νὰ δῆς πῶς μέρις καὶ νυκτιαῖς δυὸ μάτι' ἀναδακρῦζου,
τὴν θλιθερὰν εἰκόνα σου μὲ δάκρυα νὰ ραντίζου.

Νὰ δῆς καρδίαν πένθιμον, καρδίαν μαραμμένην,
σ' τοῦ πόνου σου τὰ κύματα πάντοτε βυθισμένην.
Ἀγάπην, φίλη, ἄφησες σ' τὴ γῆ τὴν πικραμένη.
Τώρα πετᾷς σ' τοὺς οὐρανοῦς, δὲν εἶσαι πλὴ δεμένην.

Φλογίσθηκην τὰ στήθη μου καὶ ἢ καρδιά σὲ κλαίγει·
πάντα τὸ μοιρολόγι σου μὲ δάκρυ θὰ τὸ λέγῃ
καὶ τοῦ Ζεφύρου ἢ πένθιμος φωνὴ θὰ σὲ ζητήσῃ.
χωρὶς ποτὲ νὰ δυνηθῇ κ' αὐτὴ νὰ σὲ ξυπνήσῃ.

Αἰ φίλοι σου θὰ σὲ ζητοῦν, τὰ νιᾶτα σου θὰ ψάλλουν,
σ' τὸ λυπημένο μνημῆμά σου λουλούδια θὰ σοῦ βάλλουν·
θὰ λέγουν : «Φίλη ὄρφανῆ, φίλη ἀποθιμμένη,
» λουλούδι ἄσπρον τῆς χαρᾶς σ' τὸν τάφο κοιμισμένη,

» πῶς δὲν ξυπνάς, δὲν ἔρχεσαι πλέον νὰ μᾶς ζητήσῃς,
» γιατί, καθὼς τὴν νιότη σου, κ' ἦμας νὰ μᾶς ἀφήσῃς ;
» καὶ ἄντι τᾶσπρα τὰ στήθη σου νὰ στολισθοῦν μὲ κρίνους,
» νᾶχουν τὸ χῶμα σκέπασμα καὶ τοῦ βορρῆ τὸς θρήνους ;

» Τὸ σῶμά σου ἀπέθανεν, ἀλλ' ὅμως ἢ ψυχὴ σου,
» ὡς αὐρα θὰ γλυκοπετᾷ, σ' τὴν νέαν τὴν ζωὴν σου ».
Αὐτὰ θὰ σὲ μοιρολογοῦν, ἄχ, σὺ ἀποθιμμένη !
Σὺ μόνη εἰς τὸν τάφον σου, εἰς ὅλων χωρισμένη !

Φίλη μου σ' ἀποχαιρετῶ· πλὴν ἔχε τὴν ἐλπίδα,
εἰς τὰ οὐράνια νὰ σὲ δῶ, καθὼς σ' τὴν γῆν σὲ εἶδα.
Θεὸ μου· δὲν θ' ἀνταμωθοῦν ψυχὰ ἀγαπημένα,
ὅταν σ' τὴν νέαν των ζωῶν φθάσουν ἀπηυδῆμένα !

ΑΜΠΕΔΔΙΝ ΠΑΣΣΑΣ ΝΤΙΝΟΣ.

Ὁ ἐπιθευὸς

ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ